

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. PRZEDMIOT, CEL, ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY	5
1.2. PODSTAWY OPRACOWANIA ORAZ WYKORZYSTANE MATERIAŁY	6
2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.	10
2.1. PROJEKT ZMIAN STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BYTOM.....	10
2.2. OBSZARY OPRACOWANIA I ICH AKTUALNE ZAGOSPODAROWANIE	15
2.3. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI	27
3. INFORMACJA O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	27
4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA.....	28
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	29
5.1. STAN ZASOBÓW ŚRODOWISKA	29
5.1.1. <i>Ukształtowanie powierzchni terenu</i>	30
5.1.2. <i>Budowa geologiczna</i>	31
5.1.3. <i>Warunki hydrogeologiczne</i>	32
5.1.4. <i>Powierzchnia ziemi i gleby</i>	35
5.1.5. <i>Wody powierzchniowe</i>	36
5.1.6. <i>Warunki klimatyczne</i>	38
5.1.7. <i>Warunki florystyczno-faunistyczne</i>	39
5.1.8. <i>Walory krajobrazowe i kulturowe</i>	47
5.1.9. <i>Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna</i>	47
5.1.10. <i>Powiązania przyrodnicze terenu z obszarami otaczającymi</i>	50
5.2. ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA, A JEGO ODPORNOŚĆ NA DEGRADACJĘ I ZDOLNOŚĆ DO SAMOREGENERACJI	52
5.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZMIAN STUDIUM.....	56
6. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŚNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	57
6.1. FORMY OCHRONY PRAWNEJ	57
6.1.1. <i>Lasy ochronne</i>	57
6.1.2. <i>Grunty rolne i leśne</i>	57
6.1.3. <i>Zasoby wodne</i>	58
6.1.4. <i>Ustalenia wynikające z warunków korzystania z wód regionu wodnego</i>	58
6.1.5. <i>Złoże kopalin</i>	59
6.1.6. <i>Klimat akustyczny</i>	60
6.1.7. <i>Walory krajobrazowe i kulturowe</i>	61
6.1.8. <i>Flora i fauna</i>	62
6.1.9. <i>Obiekty chronione w myśl ustawy o ochronie przyrody</i>	64
6.1.10. <i>Obszary cenne przyrodniczo, a nie objęte ochroną</i>	64
7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU ZMIAN STUDIUM.....	65
8. USTALENIA PROJEKTU ZMIAN STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W ODNIESIENIU DO STRATEGICZNEGO PLANU ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030	69
9. USTALENIA PROJEKTU STUDIUM W ODNIESIENIU DO UCHWAŁY NR V/36/1/2017 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO Z DNIA 7 KWIEŚNIA 2017 R. W SPRAWIE WPROWADZENIA NA	

OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO OGRANICZEŃ W ZAKRESIE EKSPLOATACJI INSTALACJI, W KTÓRYCH NASTĘPUJE SPALANIE PALIW	71
10.PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE, W TYM BEZPOŚREDNIE, WTÓRNE I SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	72
10.1. ODDZIAŁYWANIA ROZWIĄZAŃ STUDIUM NA ŚRODOWISKO: BEZPOŚREDNIE I POŚREDNIE, ŚREDNIO I DŁUGO TERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE, WTÓRNE I SKUMULOWANE.....	72
11.STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	76
12.TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	76
13.OBSZARY PROBLEMOWE	77
14.ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU.....	78
15.PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PLANIE ..	79
16.STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	81

SPIS RYSUNKÓW:

Rys. 1. Poglądowa lokalizacja obszarów objętych zmianami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom	15
Rys. 2. Teren opracowania na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) i Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.....	34
Rys. 3. Obszary opracowania na tle JCWP	37
Rys. 4. Lokalizacja terenu opracowania na tle obszarów chronionych	49
Rys. 5. Lokalizacja terenów opracowania na tle korytarzy ekologicznych	51

SPIS FOTOGRAFII:

Fot. 1. Północna część obszaru nr 1, widok w kierunku wschodnim	17
Fot. 2. Środkowa część obszaru nr 1, widok w kierunku wschodnim	17
Fot. 3. Fragment ul. Tęczowej.....	18
Fot. 4. Fragment środkowej części obszaru nr 6, widok w kierunku wschodnim	19
Fot. 5. Niezabudowany fragment obszaru nr 6 w sąsiedztwie Centrum Handlowego M1	20
Fot. 6. Zadrzewienie brzoźowe w środkowej części obszaru nr 6	20
Fot. 7. Fragment obszaru nr 12, widok w kierunku północnym	22
Fot. 8. Pola orne w obszarze nr 13	23
Fot. 9. Środkowy fragment obszaru nr 14.....	24
Fot. 10. Południowy fragment obszaru nr 14, częściowo pozbawiony pokrywy roślinnej,	24
Fot. 11. Południowy, sąsiadujący z cmentarzem, fragment obszaru nr 15 z licznie występującym rdestowcem japońskim <i>Reynoutria japonica</i> i samosiejkami klona jesionolistnego <i>Acer negundo</i>	25
Fot. 12. Fragment pasa zadrzewień ciągnącego się wzdłuż zachodniej granicy obszaru nr 1, przy ul. Strzelców Bytomskich.....	40
Fot. 13. Fragment zadrzewienia z jesionem pensylwańskim <i>Fraxinus pennsylvanica</i> w zachodniej części obszaru nr 1	41
Fot. 14. Nasadzenia topoli kanadyjskich w środkowej części obszaru nr 14	41
Fot. 15. Zadrzewienia z klonem jesionolistnym <i>Acer negundo</i> i towarzyszącym mu licznie rdestowcem japońskim <i>Reynoutria japonica</i> w obszarze nr 15.....	42
Fot. 16. Nieużytki z nawłocią kanadyjską <i>Solidago canadensis</i> w obszarze nr 13	43
Fot. 17. Owocujące okazy inwazyjnych gatunków roślin – klona jesionolistnego <i>Acer negundo</i> i powojnika pnącego <i>Clematis vitalba</i> wśród zadrzewień na obszarze nr 14	44
Fot. 18. Kulczyk <i>Serinus serinus</i> w obszarze nr 2	45
Fot. 19. Wrona siwa <i>Corvus corone</i> w obszarze nr 13	46
Fot. 20. Miłka drobna <i>Eragrostis minor</i> na przydrożu w obrębie obszaru nr 14	50

SPIS TABEL:

Tab. 1. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem (zgodnie z <i>Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku</i> , tekst jednolity Dz.U. 2014, poz.112).....	60
Tab. 2. Charakterystyka typów oddziaływań.....	75

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik nr 1 Mapa prognozy oddziaływania na środowisko w skali 1:15 000

1. Wprowadzenie

1.1. Przedmiot, cel, zakres merytoryczny prognozy

Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wprowadzony został obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko między innymi dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i ich zmian. W ramach tej oceny sporządzana jest prognoza oddziaływania na środowisko, która stanowi podstawowy instrument monitorowania implementacji zasady zrównoważonego rozwoju w dokumentach strategicznych. Zrównoważony rozwój jest fundamentalną zasadą w planowaniu przestrzennym. Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu zapewnienie, że rozwiązania przyjęte w zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), wpisują się w wymagania zasady zrównoważonego rozwoju. W prognozie rozpatrywany i oceniany jest możliwy wpływ realizacji projektowanych ustaleń na istniejący stan środowiska i jego przemiany.

W dniu 24 maja 2019 roku Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę nr XIII/157/19 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom*, przyjętego uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r., zmienionego uchwałą nr X/120/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 lutego 2013 r., uchwałą nr XXXVIII/485/17 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 lutego 2017 r. i uchwałą nr LXI/814/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 marca 2018 r. oraz uchwałą nr LXIV/839/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 maja 2018 r.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana w celu określenia wpływu na środowisko projektowanych zmian *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom*. Zmiany te dotyczą 16 obszarów. Celem zmian Studium jest wprowadzenie korekt i dostosowanie zapisów SUiKZP do aktualnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych miasta.

Wymagania dotyczące zakresu merytorycznego prognozy zostały określone w art. 51 ust. 2 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity Dz.U. 2018, poz. 2081).

Do wykonania prognozy zastosowano metodę analizy systemowej; opierającą się na tworzeniu modeli i stawianiu hipotez, jako podstawy rozważań.

1.2. Podstawy opracowania oraz wykorzystane materiały

Niniejszą prognozę sporządzono na zlecenie Urzędu Miejskiego w Bytomiu, z siedzibą przy ul. Parkowej 2.

Przy sporządzaniu prognozy oparto się o następujące akty prawne:

- [1.2.1] Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2081).
- [1.2.2] Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1396).
- [1.2.3] Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz.U. 2020 poz. 55).
- [1.2.4] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (t.j. Dz.U. 2016 poz. 1911).
- [1.2.5] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 1967).
- [1.2.6] Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (t.j. Dz.U. 2020 poz. 6).
- [1.2.7] Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1161).
- [1.2.8] Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2268).
- [1.2.9] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2019 poz. 868).
- [1.2.10] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. 2014 poz. 112).
- [1.2.11] Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).
- [1.2.12] Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2067).
- [1.2.13] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 71).
- [1.2.14] Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz.U. 2012 poz. 463).
- [1.2.15] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409).
- [1.2.16] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 poz. 1408).

[1.2.17] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183).

Wymienione powyżej przepisy prawne dały podstawę do wydania szeregu rozporządzeń oraz podejmowania na ich podstawie uchwał w sprawie tworzenia określonego typu obszarów i obiektów oraz wprowadzania ochrony gatunkowej roślin i zwierząt. Stanowią one również podstawę do konstrukcji planów zagospodarowania przestrzennego.

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały i źródła informacji:

[1.2.18] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, przyjęte uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r., zmienione uchwałą nr X/120/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 lutego 2013 r., uchwałą nr XXXVIII/485/17 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 lutego 2017 r., uchwałą nr LXI/814/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 marca 2018 r. oraz uchwałą nr LXIV/839/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 maja 2018 r.

[1.2.19] Opracowanie ekofizjograficzne dla studium zagospodarowania przestrzennego miasta Bytom określające warunki geologiczno-górnictwa. Wyk. EKOID 2008.

[1.2.20] Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Bytom. Wyk. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Badawcze INTEREKO Sp. z o.o., Katowice 2003.

[1.2.21] Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta Bytomia na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019. Wyk. Główny Instytut Górnictwa, Katowice, 2012.

[1.2.22] Prognoza oddziaływania na środowisko projektu strategii rozwoju miasta Bytom 2020+. Wyk. DATAGIS.PL, Bytom lipiec 2014 r.

[1.2.23] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bytom. Wyk. Energoekspert sp. z o.o., Bytom, 2015.

[1.2.24] Raport o stanie miasta Bytom 2017. Urząd Miejski w Bytomiu, 2018.

[1.2.25] Kondracki J. 2001. Geografia fizyczna. PWN, Warszawa.

[1.2.26] Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz M-34-50-D BYTOM, arkusz M-34-62-B ZABRZE.

[1.2.27] Mapa hydrogeologiczna Polski (MHP) w skali 1:50 000. Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy.

[1.2.28] Paczyński B. (red.) 1993. Atlas hydrogeologiczny Polski 1:500 000. Część I. Systemy zwykłych wód podziemnych. PIG, Warszawa.

[1.2.29] Kleczkowski A. 1998. Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) w Polsce – własności hydrogeologiczne, jakość wód, badania modelowe. Kraków.

- [1.2.30] Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia w skali 1:100 000.
- [1.2.31] Mikołajków J., Sadurski A. 2017. Informator PSH Główny Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce. Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, ss. 413.
- [1.2.32] Wagner J., Rolka M., Zembal M. 2009. Wody podziemne miast Polski. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
- [1.2.33] Mapa hydrograficzna ark. Bytom, w skali 1:50 000.
- [1.2.34] Lazar J. 1962. Gleby województwa katowickiego. PWRiL, Warszawa.
- [1.2.35] Gumiński R. 1948. Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych. Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny 1: 7-20.
- [1.2.36] Matuszkiewicz J.M. 2008a. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ, Warszawa (dostępne online: www.igipz.pan.pl).
- [1.2.37] Matuszkiewicz J.M. 2008b. Potencjalna roślinność naturalna Polski. IGiPZ, Warszawa (dostępne online: www.igipz.pan.pl).
- [1.2.38] Błażyca-Szczerbowska B., Urbisz A., Ordon S. 2014. Materiały do rozmieszczenia chronionych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych w zachodniej części Garbu Tarnogórskiego (Wyżyna Śląska). Acta Botanica Silesiaca 10: 169-178.
- [1.2.39] Błażyca-Szczerbowska B., Urbisz A. 2016. Antropogeniczne przemiany flory roślin naczyniowych zachodniej części Garbu Tarnogórskiego (Wyżyna Śląska). Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, ss. 182.
- [1.2.40] Urbisz A. 2018. Chronione rośliny naczyniowe Wyżyny Śląskiej. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, ss. 277.
- [1.2.41] Kaźmierczakowa R., Bloch-Orłowska J., Celka Z., Cwener A., Dajdok Z., Michalska-Hejduk D., Pawlikowski P., Szczęśniak E., Ziarnik K. 2016. Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. Polish red list of pteridophytes and flowering plants. Kraków, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk. ss. 48.
- [1.2.42] Natura 2000 – standardowy formularz danych PLH240003 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie. GDOŚ, 07.2018.
(dostępny online: n2k-ws.gdos.gov.pl/wyszukiwarkaN2k/webresources/pdf/PLH240003)
- [1.2.43] Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. RDOŚ w Katowicach, 2014.
(dostępny online: katowice.rdos.gov.pl/files/artykuly/25582/dokumentacja_ptb.pdf)

- [1.2.44] Parusel J.B., Skowrońska K., Wower A. 2007. Korytarze ekologiczne w Województwie Śląskim –koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I., CDPGŚ, Katowice.
- [1.2.45] <https://www.bytom.pl> internetowy serwis miasta Bytom
- [1.2.46] www.katowice.pios.gov.pl (raporty i informacje o stanie środowiska w woj. śląskim).
- [1.2.47] <http://sitplan.um.bytom.pl/iuip/mapa>
- [1.2.48] <http://geoserwis.gdos.gov.pl>
- [1.2.49] <https://www.bdl.lasy.gov.pl>
- [1.2.50] www.katowice.lasy.gov.pl
- [1.2.51] <http://unesco.tarnowskiegory.pl/unesco/plan-zarzadzania>
- [1.2.52] www.beta.btsearch.pl

2. Informacja o zawartości, głównych celach projektowanej zmiany Studium oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.

2.1. Projekt zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom

Przedłożony do oceny projekt zmian *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom* wypełnia postanowienia uchwały nr XIII/157/19 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, przyjętego uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r., zmienionego uchwałą nr X/120/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 lutego 2013 r., uchwałą nr XXXVIII/485/17 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 lutego 2017 r. i uchwałą nr LXI/814/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 marca 2018 r. oraz uchwałą nr LXIV/839/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 maja 2018 r.

Celem przedmiotowych zmian jest wprowadzenie korekt i dostosowanie zapisów Studium do aktualnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych miasta. **W wyniku przeprowadzonej analizy ustaleń obowiązującego Studium stwierdzono, że dla niektórych terenów istniejący i docelowy sposób zagospodarowania odbiega od ustaleń tego dokumentu. W związku z powyższym wyznaczono 16 obszarów wymagających zmiany ustaleń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom.**

Łączna powierzchnia 16 obszarów, na które wprowadza się zmiany SUIKZP wynosi ok. 194,90 ha.

Obszary objęte zmianami Studium wymieniono i po krótko scharakteryzowano poniżej.

Obszary nr 1 i nr 2

Położone są w rejonie ul. Strzelców Bytomskich, przy północnej granicy Bytomia z miastem Tarnowskie Góry. **W obowiązującej wersji Studium ustalono dla nich przeznaczenie: L1** – tereny lasów; nieruchomości i obiekty lasów państwowych, lasów komunalnych, pozostałych wraz z terenami zabudowanymi na gruntach leśnych, tereny nieurządzonych terenów śródleśnych, do których należą grunty oznaczone w ewidencji symbolami Ls, **zgodnie z planowanymi zmianami zostaną przeznaczone na tereny M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na tych terenach. Zgodnie z aktualną ewidencją gruntów są to tereny mieszkaniowe – B (obszar nr 2) oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – Bz (obszar nr 1).

W chwili sporządzania niniejszej prognozy oba te obszary były już częściowo zabudowane i prowadzono dalsze prace budowlane i wykończeniowe w związku z realizacją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Powierzchnia obszaru nr 1 wynosi ok. 3,65 ha, natomiast obszaru nr 2 – ok. 0,68 ha.

Obszar nr 3

Obejmuje ul. Tadeusza Kościuszki i ul. Tęczową, **o przeznaczeniu: teren drogi klasy zbiorczej**, który zgodnie z planowanymi zmianami **zostanie przeznaczony na teren drogi klasy lokalnej**.

Zmiana przeznaczenia wynika z istniejących uwarunkowań terenowych tj. braku miejsca na realizację drogi klasy zbiorczej.

Powierzchnia obszaru nr 3 wynosi ok. 3,51 ha.

Obszar nr 4

Położony w rejonie ul. Przyjemnej, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom **zostanie przeznaczony częściowo na teren Z3** – tereny zieleni pozostałej: nieruchomości zieleni pozostałej niewymienionej w innych przeznaczeniach **oraz częściowo na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z potrzeby dostosowania zapisów studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu.

Powierzchnia obszaru nr 4 wynosi ok. 8,63 ha.

Obszar nr 5

Położony w rejonie ul. Nowej, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom, **zostanie przeznaczony na teren L1** – tereny lasów; nieruchomości i obiekty lasów państwowych, lasów komunalnych, pozostałych wraz z terenami zabudowanymi na gruntach leśnych, tereny nieurządzonych terenów śródleśnych, do których należą grunty oznaczone w ewidencji symbolami Ls, znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Brynek, Leśnictwo Stolarzowice.

Zmiana przeznaczenia podyktowana jest dostosowaniem do aktualnej ewidencji gruntów, gdzie obszar ten ma użytek Ls – lasy i grunty leśne.

Powierzchnia obszaru nr 5 wynosi ok. 6,59 ha.

Obszar nr 6

Położony w rejonie ul. Strzelców Bytomskich i ul. Magdaleny, **o przeznaczeniu: U3** – tereny zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.

Powierzchnia obszaru nr 6 wynosi ok. 33,88 ha.

Obszar nr 7

Położony w rejonie ul. Tarnogórskiej, **o przeznaczeniu: U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych: nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska **zostanie przeznaczony na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z potrzeby dostosowania zapisów studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu.

Powierzchnia obszaru nr 7 wynosi ok. 12,95 ha.

Obszar nr 8

Położony w rejonie ul. Woźniaka i ul. Cegielnianej, **o przeznaczeniu M2** – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: nieruchomości i obiekty mieszkaniowe wielorodzinne **zostanie przeznaczony na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z potrzeby dostosowania zapisów studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu.

Powierzchnia obszaru nr 8 wynosi ok. 15,85 ha.

Obszar nr 9

Położony w rejonie ul. Jana Pawła II, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom **zostanie przeznaczony na teren U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych: nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska. Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych, w tym działań rewitalizacyjnych.

Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.

Powierzchnia obszaru nr 9 wynosi ok. 2,4 ha.

Obszar nr 10

Położony w rejonie ul. Kilara i ul. Bernardyńskiej, **o przeznaczeniu: M2** – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: nieruchomości i obiekty mieszkaniowe wielorodzinne **zostanie przeznaczony na teren U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych: nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska **oraz równorzędnie na teren P2** – tereny zabudowy produkcyjnej; nieruchomości i obiekty produkcyjne.

Zmiana przeznaczenia wynika z aktualnego zagospodarowania terenu oraz z potrzeby rozwoju istniejących na tym terenie firm usługowo-produkcyjnych.

Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.

Powierzchnia obszaru nr 10 wynosi ok.18,96 ha.

Obszar nr 11

Położony w rejonie ul. Krzyżowej, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom **zostanie przeznaczony na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenów.

Powierzchnia obszaru nr 11 wynosi ok.5,85 ha

Obszar nr 12

Położony w rejonie ul. Szyby Rycerskie, **o przeznaczeniu: Z4** – tereny sportu i rekreacji: nieruchomości i obiekty kubaturowe i niekubaturowe, związane ze sportem wyczynowym, amatorskim i kulturą fizyczną **zostanie przeznaczony na tereny P1** – tereny zabudowy przemysłowej: nieruchomości i obiekty przemysłowe.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych.

Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.

Powierzchnia obszaru nr 12 wynosi ok.13,95 ha.

Obszar nr 13

Położony w rejonie ul. Bażantowej, **o przeznaczeniu: Z5** – tereny rekreacji i wypoczynku: nieruchomości i obiekty niekubaturowe, związane ze sportem amatorskim i kulturą fizyczną oraz o przeznaczeniu KDZ – tereny dróg zbiorczych **zostanie przeznaczony na teren M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Zgodnie z ustaleniami zmiany SUIKZP nowy układ komunikacyjny dla tego obszaru zostanie rozwiązany na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Obszar jest już częściowo zabudowany (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w rejonie ul. Bażantowej).

Powierzchnia obszaru nr 13 wynosi ok. 33,80 ha.

Obszar nr 14

Położony w rejonie ul. Racjonalizatorów, **o przeznaczeniu: Z3** – tereny zieleni pozostałej z wyznaczoną strefą potencjalnego rozwoju usług i produkcji zostanie w założeniu **przeznaczony zostanie na teren: P2** – tereny zabudowy produkcyjnej; nieruchomości i obiekty przemysłowe **oraz równorzędnie na teren: U5** – tereny zabudowy usługowo technicznej; nieruchomości i obiekty usługowo techniczne, w tym: logistyka, hurtownie, składy, magazyny, bazy, zajezdnie. Od strony zachodniej, na styku z zabudową mieszkaniową pozostanie pas zieleni pozostałej **Z3** jako zieleń izolacyjna. **Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.**

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych.

Powierzchnia obszaru nr 14 wynosi ok. 19,96 ha.

Obszar nr 15

Położony w rejonie ul. Adamka, **o przeznaczeniu: Z3** – tereny zieleni pozostałej zostanie w założeniu **przeznaczony na teren: U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych; nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska z wyłączeniem na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy związanej z produkującą artykułów żywnościowych, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych ze względu na sąsiedztwo cmentarza.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych.

Powierzchnia obszaru nr 15 wynosi ok. 1,37 ha.

Obszar nr 16

Położony w rejonie ul. Cegielnianej, **o przeznaczeniu: U5/U6** – tereny zabudowy usługowo-technicznej, nieruchomości i obiekty usługowo techniczne, w tym: logistyka, hurtownie, składy, magazyny, bazy, zajezdnie; tereny zabudowy usługowo komunikacyjnej: nieruchomości i obiekty usługowo-komunikacyjne, w tym: dworce i przystanki kolejowe, autobusowe, stacje paliw, stacje obsługi pojazdów, salony samochodowe, **zostanie przeznaczony na teren: Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

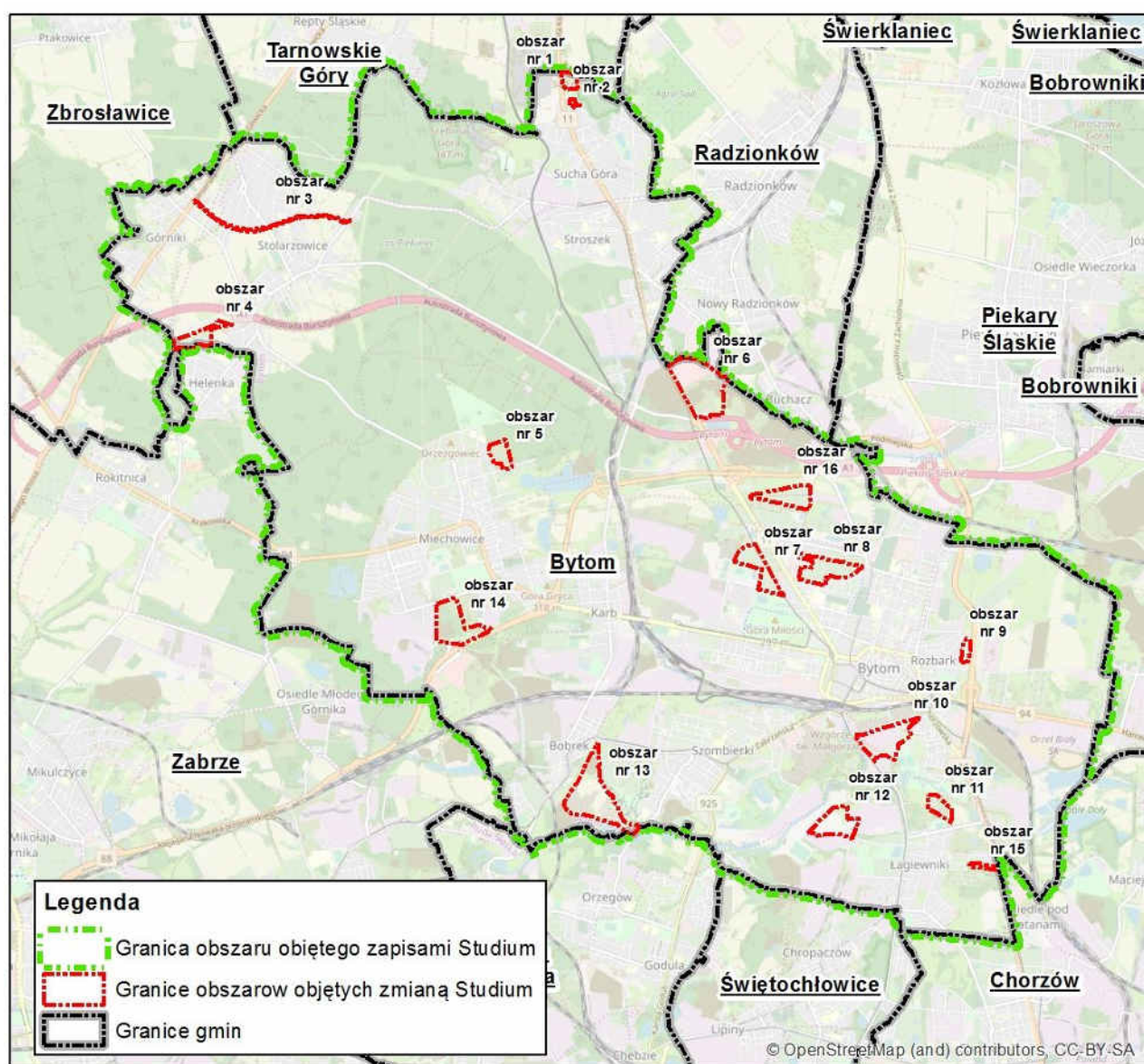
Zmiana wynika z aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenów.

Powierzchnia obszaru nr 16 wynosi ok. 12,87 ha.

Zgodnie z ustaleniami Studium, proponowane zmiany kierunków przeznaczeń ww. obszarów mogą ulec korektom wynikającym z przeprowadzanych dalszych prac projektowych w wyniku rozstrzygnięć złożonych wniosków, uwag lub uzyskanych uzgodnień. Poglądowa lokalizacja obszarów objętych zmianami SUIKZP została przedstawiona na rys. 1.

2.2. Obszary opracowania i ich aktualne zagospodarowanie

Wymienione powyżej obszary, objęte projektowanymi zmianami ustaleń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom, zlokalizowane są w różnych częściach miasta. Ich poglądową lokalizację na tle granic Bytomia i miejscowości ościennych przedstawiono na poniższym rysunku (rys. 1).

Rys. 1. Poglądowa lokalizacja obszarów objętych zmianami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom

Obszary nr 1 i nr 2

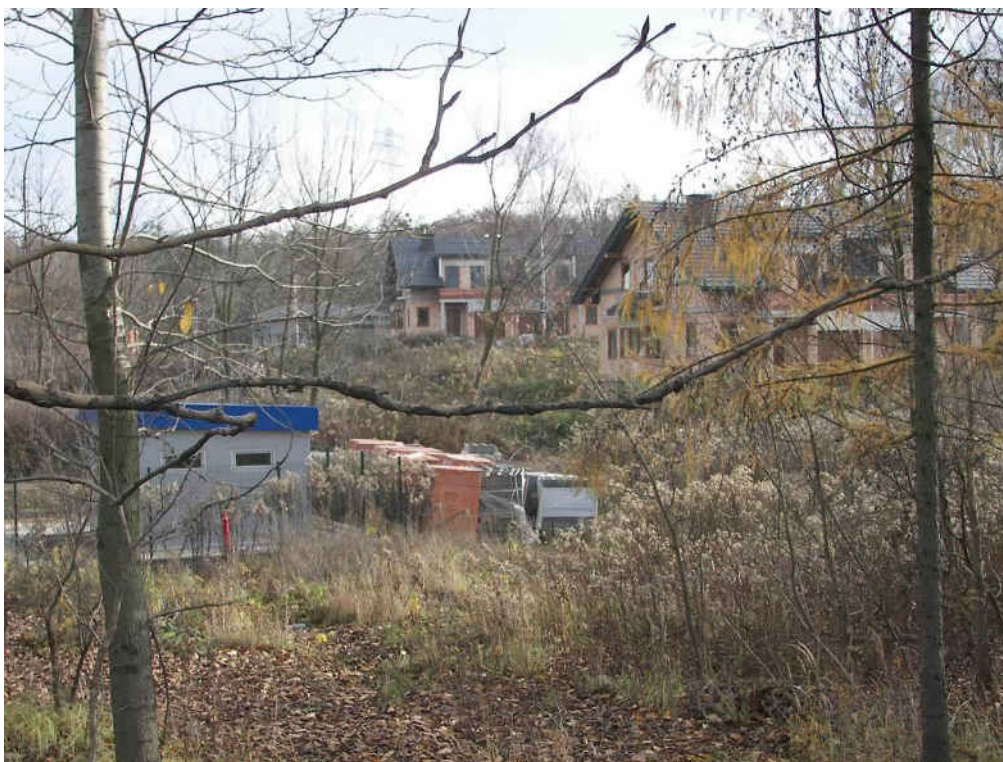
Obszary nr 1 i 2 zlokalizowane są w północnej części Bytomia, w dzielnicy Sucha Góra, przy granicy z Tarnowskimi Górami. Z miastem tym bezpośrednio graniczy od północy obszar nr 1, natomiast obszar nr 2 położony jest ok. 0,3 km od od północnej granicy Bytomia.

Zarówno obszar nr 1, jak i obszar nr 2 w chwili obecnej są już w znacznej części zabudowane. W przypadku obszaru nr 1 zabudowa ta występuje w rozproszeniu na większej części terenu, natomiast na obszarze nr 2 zabudowa zlokalizowana jest na jego części zachodniej i środkowej. Na obszarach nr 1 i 2 w chwili sporządzania niniejszej prognozy trwały dalsze prace związane z budową i wykończeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Ponadto znajdują się tu drogi dojazdowe do posesji i drogi technologiczne na placach budowy. Część z nich ma charakter dróg gruntowych, a część utwardzono płytami betonowymi.

Powierzchnie biologiczne czynne występują głównie w postaci płatów, zlokalizowanych pomiędzy terenami już zainwestowanymi (budynki mieszkalne, drogi, place). Zachowały się także w postaci wąskiego pasa nieużytków oraz zadrzewień i zakrzewień, przylegającego do ul. Strzelców Bytomskich (odcinek drogi krajowej nr 11). Gatunki drzewiaste reprezentowane są w znacznej mierze przez jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica* i klona jesionolistnego *Acer negundo*. Tereny nieużytkowane od dłuższego czasu są zazwyczaj skolonizowane przez licznie występującą nawłóć kanadyjską *Solidago canadensis*. Na powierzchniach, gdzie stosunkowo niedawno prowadzono prace ziemne i budowlane, na przydrożach i wokół zabudowań występują zbiorowiska ruderalne, budowane w znacznej mierze przez gatunki roślin jednorocznych lub dwuletnich. Fitocenozy tego typu wykształcają się w pierwszej kolejności na siedliskach inicjalnych, takich jak np. rejony wykopów, nasypów, miejsc składowania ziemi, a także na powierzchniach rozjeżdżanych przez pojazdy mechaniczne czy wydeptywanych.

Fot. 1. Północna część obszaru nr 1, widok w kierunku wschodnim

Fot. 2. Środkowa część obszaru nr 1, widok w kierunku wschodnim

Obszar nr 3

Obszar ten, zajmujący powierzchnię ok. 3,51 ha, położony jest w północno-zachodniej części miasta, w dzielnicy Stolarzowice. Obejmuje ulice: Tadeusza Kościuszki i Tęczową. Ulice te przebiegają przez obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny rolne. Łączą one ul. Suchogórską na wschodzie z ul. Żołnierską (odcinek drogi krajowej nr 78) na zachodzie. Umożliwiają także dojazd do posesji oraz zlokalizowanych tu terenów upraw rolnych. Ulica Tadeusza Kościuszki ma nawierzchnię bitumiczną, natomiast ul. Tęczowa jest drogą gruntową.

Fot. 3. Fragment ul. Tęczowej

Obszar nr 4

Położony jest on w północno-zachodniej części miasta, w rejonie ul. Przyjemnej, nieopodal granicy Bytomia z miastem Zabrze. Zajmuje ok. 8,63 ha. W części południowo-wschodniej obszaru usytuowane są ogrody działkowe. Pozostałą powierzchnię w większości zajmują tereny zieleni nieurządzonej, głównie w postaci luźnych zadrzewień, zbiorowisk zaroślowych, nadwodnych i płątów nawiązujących do łąk. W zachodniej części obszaru przepływa Dopływ spod Górników, a przez część centralną niewielki, bezimienny ciek, będący jego dopływem. W miejscu ujścia bezimiennego ciek do Dopływu spod Górników znajduje się niewielki zbiornik wodny. Otacza go pas zielonej roślinności nadbrzeżnej wraz z zakrzewieniami i zadrzewieniami. W północnej części obszaru nr 4 położone są także fragmenty większych pól ornych.

Obszar nr 5

Obszar położony w rejonie ul. Nowej, w środkowej części Bytomia. Teren jest niezabudowany, stanowi wydzielone leśne Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Brynek, Leśnictwo Stolarzowice. Pełni funkcję lasu gospodarczego. Drzewostan budują głównie topole w wieku 31 lat [1.2.49]. Obok powierzchni zwartych zadrzewień występują tu także mniejsze płaty niezalesione, np. polany śródleśne. Powierzchnia obszaru nr 5 wynosi ok. 6,59 ha.

Obszar nr 6

Obszar położony jest w rejonie ul. Strzelców Bytomskich i ul. Magdaleny, we wschodniej części miasta, przy granicy Bytomia z Radzionkowem. Północną część terenu zajmuje zabudowa Centrum Handlowego M1. Część południowa w chwili obecnej jest tylko w nieznacznej części zabudowana. Na jej fragmencie skrajnie południowym zlokalizowane są nieliczne zabudowania mieszkaniowe jednorodzinne oraz zakład usługowy – serwis samochodowy. Pozostała część ma charakter nieużytku przemysłowego. Występująca tu pokrywa roślinna wykształcona jest w zróżnicowanym stopniu. Większość obszaru porośnięta jest jedynie roślinami zielnymi, w tym inwazyjną nawłocią kanadyjską *Solidago canadensis*. Występują także powierzchnie z bardzo skąpo wykształconą roślinnością oraz miejsca praktycznie pozbawione pokrywy roślinnej. Zadrzewienia tworzą wąski pas w sąsiedztwie centrum handlowego, obecne są także niewielkie skupiska drzew w południowo-wschodniej części obszaru. Wzdłuż północno-wschodniej granicy obszaru nr 6 przebiega dolina Szarlejki.

Fot. 4. Fragment środkowej części obszaru nr 6, widok w kierunku wschodnim

Fot. 5. Niezabudowany fragment obszaru nr 6 w sąsiedztwie Centrum Handlowego M1

Fot. 6. Zadrzewienie brzozone w środkowej części obszaru nr 6

Obszar nr 7

Położony jest w rejonie ul. Tarnogórskiej, w środkowej części miasta. Obejmuje teren Rodzinnych Ogrodów działkowych „Lawenda”. Powierzchnia obszaru nr 7 wynosi ok. 12,95 ha.

Obszar nr 8

Obszar ten zlokalizowany jest w rejonie ul. Woźniaka i ul. Cegielnianej. Obejmuje teren Rodzinnych Ogródków Działkowych „Zorza”. Powierzchnia obszaru wynosi ok. 15,85 ha.

Obszar nr 9

Położony jest w rejonie ul. Jana Pawła II. Jego powierzchnia wynosi ok. 2,4 ha. W zdecydowanej większości użytkowany jest jako pole orne. Obszar obejmuje także najbliższe otoczenie uprawy, które stanowi wąski pas nieużytkowany, w większości porośnięty przez rośliny zielne, miejscami też przez drzewa i krzewy.

Obszar nr 10

Obszar usytuowany jest w rejonie ul. Kilara i ul. Bernardyńskiej. W chwili obecnej w znacznej części jest zabudowany. Istniejąca tu zabudowa ma charakter usługowo-produkcyjny. Powierzchnia obszaru wynosi ok. 18,96 ha.

Obszar nr 11

Obszar o powierzchni ok. 5,85 ha położony jest w rejonie ul. Krzyżowej, Zlokalizowane są tu ogrody działkowe.

Obszar nr 12

Zlokalizowany jest w rejonie ul. Szyby Rycerskie. Jego powierzchnię, wynoszącą ok. 13,95 ha, pokrywają nieużytki poprzemysłowe, po części zrehabilitowane, a na fragmencie północnym częściowo zabudowane (zabudowa przemysłowa). Z zabudową o tym charakterze obszar ten graniczy od południa i wschodu. Za jego północną i zachodnią granicą położone są tereny poprzemysłowe (m.in. zwałowiska skały płonnej). Za granicą północną występują także zadrzewienia porastające nieużytki.

Fot. 7. Fragment obszaru nr 12, widok w kierunku północnym

Obszar nr 13

Położony jest w rejonie ul. Bażantowej, w południowej części miasta. Obejmuje swoimi granicami tereny o zróżnicowanym zagospodarowaniu.

Znaczną powierzchnię zajmują położone w środkowej części obszaru pola orne. W części południowej znajdują się nieużytki, głównie porolne, skolonizowane w większości przez bardzo licznie występującą nawłóć kanadyjską *Solidago canadensis*, której towarzyszy nawłóć późną *Solidago gigantea*. Na północnym fragmencie omawianego obszaru zlokalizowane są nieużytki przemysłowe, porośnięte przez zbiorowiska budowane głównie przez rośliny zielne, którym towarzyszą lokalnie zadrzewienia i zakrzewienia. Tereny zadrzewień występują także we wschodniej i północno-wschodniej części obszaru. W rejonie ul. Bażantowej rozwija się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Fot. 8. Pola orne w obszarze nr 13

Obszar nr 14

Obszar zajmujący powierzchnię blisko 20 ha zlokalizowany jest w rejonie ulic Racjonalizatorów, Elektrownia oraz alei Jana Nowaka Jeziorańskiego w Miechowicach.

Omawiany teren obejmuje niezabudowane nieużytki przemysłowe. Znaczne powierzchnie pokrywają zbiorowiska z masowo występującymi północnoamerykańskimi nawłociami: nawłocią kanadyjską *Solidago canadensis* i towarzysząca jej mniej licznie nawłocią późną *Solidago gigantea*. Na obszarze występują także zadrzewienia. Koncentrują się one w północnej i wschodniej części terenu. Budują je głównie samosiejki pospolitych drzew liściastych, a w niektórych miejscach także nasadzenia topoli obcego pochodzenia. Fragment południowy i środkowo-zachodni z kolei w znacznej mierze pozbawiony jest zwartej pokrywy roślinnej.

Fot. 9. Środkowy fragment obszaru nr 14

Fot. 10. Południowy fragment obszaru nr 14, częściowo pozbawiony pokrywy roślinnej,

Obszar nr 15

Obejmuje teren o powierzchni ok. 1,37 ha, położony na zachód od ul. Chorzowskiej. Obszar od południa, poprzez gruntową drogę, sąsiaduje z cmentarzem przy ul. Pszczelnej w Łagiewnikach.

Omawiany obszar stanowi nieużytkowany teren, pokryty zielenią nieurządzoną. Duże powierzchnie zajmują płaty zbiorowisk zdominowanych przez inwazyjnego rdestowca japońskiego (ostrokończystego) *Reynoutria japonica*. Występujące tu drzewa reprezentowane są głównie przez różnowiekowe okazy klona jesionolistnego *Acer negundo*, również zaliczanego do inwazyjnych roślin we florze kraju oraz pospolite rodzime gatunki liściaste, takie jak wierzby iwy *Salix caprea*, topole osiki *Populus tremula* oraz brzozy brodawkowate *Betula pendula*.

Fot. 11. Południowy, sąsiadujący z cmentarzem, fragment obszaru nr 15 z licznie występującym rdestowcem japońskim *Reynoutria japonica* i samosiejkami klona jesionolistnego *Acer negundo*

Obszar nr 16

Obszar ten stanowi teren ogrodów działkowych, zlokalizowanych w rejonie ul. Cegielnianej. Jego powierzchnia wynosi ok. 12,87 ha. Stanowi on fragment większego kompleksu ogrodów działkowych.

Infrastruktura komunikacyjna

Miasto Bytom posiada gęstą sieć drogową. Podstawowy układ komunikacyjny tworzą drogi krajowe: DK11, DK78, DK79, DK88, DK94. Ponadto południkowo, w północnej części miasta, przebiega autostrada A1. Na terenie Bytomia znajduje się jeden zjazd (Bytom) łączący autostradę A1 z DK11. Kolejny węzeł (Piekary Śląskie) znajduje się tuż za północno-wschodnią granicą miasta i łączy autostradę A1 z drogą wojewódzką DW911, która następnie przebiega przez wschodnią część Bytomia w kierunku Chorzowa i Katowic.

Na terenie miasta funkcjonuje również sieć kolejowa. Przebiega tu linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym C-E 65 relacji (Gdynia) – Tczew – Bydgoszcz – Inowrocław – Zduńska Wola – Karsznice – Tarnowskie Góry – Pszczyna oraz linie kolejowe o znaczeniu krajowym:

- nr 131 Chorzów Batory – Tczew (linia magistralna, pasażersko-towarowa),
- nr 132 Bytom – Wrocław Główny (linia magistralna, pasażersko-towarowa),
- nr 165 Bytom Bobrek – Bytom Karb (drugorzędna, towarowa).

W granicach miasta zlokalizowane są także linie kolejowe miejscowego znaczenia, towarowe i linie w zarządzie prywatnych przewoźników (linie kolejowe dawnego resortu górnictwa).

Oprócz kolei normalnotorowych, przez Bytom przebiega zabytkowa linia kolei wąskotorowej.

Obszary objęte zmianą Studium, w których planowana jest nowa zabudowa są zasadniczo połączone z istniejącą infrastrukturą komunikacyjną. Realizacja poszczególnych inwestycji będzie wymagała stworzenia sieci dróg dojazdowych.

Zaopatrzenie w media

Energia elektryczna dostarczana jest na teren Bytomia za pośrednictwem istniejącej sieci elektroenergetycznej. Do odbiorców rozprowadzana jest poprzez sieć rozdzielczą nN kablową i napowietrzną. Ponadto w granicach miasta funkcjonuje Zespół Elektrociepłowni Bytom S.A., będący producentem energii elektrycznej. Przez teren Bytomia przebiegają też bez odszczepów dwie linie najwyższych napięć.

Z uwagi na zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych zaopatrzenie w wodę realizowane jest ze źródeł zewnętrznych (zbiorniki powierzchniowe: Goczałkowice, Czaniec, Kozłowa Góra i ujęcia głębinowe: Bibiela oraz Miedary). Do miasta woda dostarczana jest siecią magistralną przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach. Siecią wodociągową na terenie miasta zawiaduje bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 95% mieszkańców miasta. W jego granicach działa 5 oczyszczalni ścieków: Centralna, Bobrek, Miechowice, Rozbark i Stolarzowice.

Do gminy Bytom gaz dostarczany jest siecią przesyłową wysokiego ciśnienia, do odbiorców doprowadzany jest siecią średniego i niskiego ciśnienia. W Bytomiu funkcjonuje 7 stacji redukcyjnych I stopnia i stacje redukcyjno-pomiarowe II stopnia.

System ciepłowniczy miasta obsługuje Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Głównymi producentami ciepła są: Zespół Elektrociepłowni Bytom SA, zlokalizowane w Radzionkowie: Ciepłownia Radzionków i kotłownia Prozmont.

Realizacja nowej zabudowy przewidzianej zmianami Studium wymagać będzie wykonania przyłączy do poszczególnych sieci.

2.3. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami

Oceniany projekt zmian Studium generalnie realizuje ustalenia zawarte w obowiązującym ustawodawstwie (wymienionym w pkt. 1.2).

Zapisy zmian Studium wraz z ograniczeniami i dopuszczeniami realizują politykę rozwoju miasta przyjętą na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym, określoną w takich dokumentach jak:

1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (przyjęty uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.).
2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2020+" (przyjęta uchwałą Nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r.).
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, przyjęte uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r., zmienione uchwałą nr X/120/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 lutego 2013 r., uchwałą nr XXXVIII/485/17 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 lutego 2017 r., uchwałą nr LXI/814/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 marca 2018 r. oraz uchwałą nr LXIV/839/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 maja 2018 r.
4. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta Bytomia na lata 2012-2015 z perspektywą lat 2016-2019. Wyk. Główny Instytut Górnictwa, Katowice, 2012.
5. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bytom. Wyk. Energoexpert sp. z o.o., Bytom, 2015.

Ustalenia zmian Studium nie stoją także w sprzeczności ze wskazaniem zawartymi w opracowaniach ekofizjograficznych. W zapisach Studium uwzględniono również założenia ochrony środowiska gruntowo-wodnego określonego na szczeblu ponadlokalnym.

3. Informacja o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

W czasie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko stosuje się różnorodne metody analityczne i waloryzacyjne. Aktualnie brak jest znormalizowanego nazewnictwa w tym zakresie. W niniejszym opracowaniu posłużono się między innymi następującymi metodami:

- w zakresie opisu stanu środowiska posłużono się metodami analitycznymi,

- w zakresie prognozowania wielkości oddziaływania na środowisko na etapie realizacji ustaleń zmian Studium kierunków i zagospodarowania przestrzennego zastosowano prognozowanie przez analogie, biorąc pod uwagę analizy i badania obszarów o podobnym zagospodarowaniu terenu, charakterze i funkcjach.

Przeprowadzona analiza oparta jest na założeniach, że stanem odniesienia dla prognozy są:

- istniejący stan środowiska przyrodniczego i zagospodarowania terenu, określony w opracowaniach ekofizjograficznych,
- uwarunkowania wynikające z projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Bytom,
- działania związane z realizacją zgodną z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Bytom.

W niniejszej prognozie zastosowano metodę opisową oraz graficzną, co skutkuje przedstawieniem części tekstowej opracowania oraz załącznika graficznego, tj. mapy prognozy oddziaływania na środowisko zmian w stosunku do obowiązującego *Studium ...* [1.2.18] w skali 1: 15 000.

Podczas sporządzania niniejszej prognozy nie napotkano znaczących trudności, wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które przeszkodziłyby w identyfikacji zagrożeń oraz ocenie oddziaływania na poszczególne elementy środowiska zmian wprowadzonych do projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom*.

4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Oceniany projekt Studium ustala po części takie przeznaczenia terenów, które odpowiadają istniejącemu zagospodarowaniu i użytkowaniu – utrzymuje tereny istniejących ogrodów działkowych (obszary nr 4, nr 7, nr 8, nr 11 i nr 16), zieleni pozostałej (obszar 4), tereny lasów (obszar nr 5), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności, mieszkaniowej wielorodzinnej typu mały dom (obszary nr 1, nr 2, częściowo obszar nr 13). Miejscami przewiduje się także zmianę przeznaczenia terenów niezabudowanych, biologiczne czynnych, ale już przewidzianych w obowiązującym Studium pod zainwestowanie. Zmiany te polegają na wprowadzeniu przeznaczenia zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej na tereny dotychczas przeznaczone na zabudowę mieszkaniową (obszar nr 9 i nr 10). Ponadto dla obszaru nr 12 zmienia się przeznaczenie terenów sportu i rekreacji na tereny zabudowy przemysłowej, a dla obszaru nr 13 – dla terenów rekreacji i wypoczynku wprowadza się przeznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności. Z kolei dla terenów zieleni pozostałej (Z3) w obszarach nr 14 i 15 wprowadza się zagospodarowanie – dla obszaru nr 14 równorzędne przeznaczenie terenów zabudowy produkcyjnej (P2) i usługowej (U5) z zachowaniem pasa zieleni pozostałej Z3 na styku z terenami zabudowy mieszkaniowej, a dla obszaru nr 15 terenów zabudowy usług (U1). W przypadku obszaru nr 15, ze względu na bliskie sąsiedztwo cmentarza, ustala się wyłączenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy związanej z produkcją artykułów żywnościowych, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych. Ponadto dla obszarów nr 6, 9, 10, 12 i 14 zmiany Studium dotyczą uzupełnienia zapisów dla tych terenów o możliwość rozmieszczenia w ich granicach urządzeń

wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru). Realizacja ustaleń Studium związanych z rozwojem zabudowy prowadzić więc będzie m.in. do zajmowania obszarów biologicznie czynnych, w tym powierzchni lokalnie pokrytych przez zielenią wysoką.

Jakość poszczególnych elementów środowiska takich jak powietrze, wody powierzchniowe, czy wody podziemne na terenie województwa śląskiego, jak również na przedmiotowym terenie podlega monitoringowi prowadzonemu m.in. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Katowicach. Zgodnie *Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* w celu uniknięcia powielania monitoringu raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do Urzędu Miasta.

W ocenianym projekcie Studium wprowadzono zapisy dotyczące zasad ochrony środowiska i jego zasobów, zasady ochrony przyrody i krajobrazu w postaci ustaleń, nakazów i zakazów ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. Z uwagi na te zapisy oraz charakter wprowadzanych zmian w stosunku do obowiązującego SUIKZP, za wystarczający uznaje się wspomniany powyżej monitoring prowadzony przez WIOŚ w Katowicach.

5. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

5.1. Stan zasobów środowiska

Stan środowiska danego terenu kształtowany jest nie tylko przez czynniki miejscowe, ale jest także wypadkową jej powiązań z otoczeniem.

Jak nadmieniono w rozdziale 2.2. niniejszej prognozy planowanymi zmianami zawartymi w projekcie Studium objęto 16 obszarów. Różnią się one niejednokrotnie w sposób istotny pomiędzy sobą w kwestii aktualnego stanu zagospodarowania oraz zasobów przyrodniczych.

- **Obszary nr 1 i 2** to tereny zieleni nieurządzonej, w znacznej części już zagospodarowane (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, drogi).
- **Obszar nr 3** obejmuje teren 2 ulic – ul. Tadeusza Kościuszki i ul. Tęczowej.
- **Obszar nr 5** to teren lasów, znajdujących się w zarządzie PGL Lasy Państwowe. Obejmuje wydzielone leśne PGL Lasy Państwowe h-00 w Nadleśnictwie Brynek, Leśnictwo Stolarzowice. Aktualnie jest ono użytkowane jako las gospodarczy, nie pełniący funkcji ochronnych. Projekt Studium zakłada podtrzymanie aktualnego użytkowania (tj. tereny lasów), zmieniając dotychczasowe przeznaczenie (zabudowa mieszkaniowa).
- **Obszar nr 6** – północna część terenu jest już zabudowana (Centrum Handlowe M1), południowa zajmowana jest w większości przez tereny biologicznie czynne w postaci zieleni

nieurządzonej, w tym zbiorowisk roślin zielnych tworzących się na nieużytkach przemysłowych oraz niewielkich zadrzewień,

- **Obszary nr 7, 8, 11, 16** i częściowo **nr 4** zajmują ogrody działkowe. Pozostała część obszaru **nr 4** obejmuje tereny zieleni nieurządzonej, fragment pola ornego, występuje tutaj ponadto zbiornik wodny oraz przepływają dwa ciek – Dopływ spod Górników i jego dopływ, ciek bezimienny.
- **Obszar nr 9** stanowi użytek rolny (pole orne) wraz z najbliższym sąsiedztwem w postaci wąskiego pasa nieużytków, otaczających uprawę.
- **Obszar nr 10** to tereny zabudowy usługowo-produkcyjnej.
- **Obszary nr 12, 14 i 15** obejmują nieużytki, głównie przemysłowe, na fragmencie obszaru **nr 12** usytuowana jest ponadto funkcjonująca zabudowa przemysłowa.
- **Obszar 13** stanowi teren o różnicowanym użytkowaniu. Część środkową zajmują pola orne, południową – nieużytki, w większości skolonizowane przez nawłoc kanadyjską, północną – tereny przemysłowe. Ponadto na południowo-wschodnim fragmencie obszaru występują tereny zadrzewione.

5.1.1. Ukształtowanie powierzchni terenu

Zgodnie z podziałem regionalnym kraju według Kondrackiego (2001) [1.2.25] omawiany teren znajduje się w obrębie prowincji Wyżyny Polskie, podprowincji Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (341), makroregionu Wyżyna Śląska (341.1) oraz mezoregionu Garb Tarnogórski (341.12) (obszary 1-4) i mezoregionu Wyżyna Katowicka (341.13) (obszary 5-16).

Garb Tarnogórski jest rozczłonkowaną płytą wapienia muszlowego, gdzie poszczególne człony oddzielone są od siebie dolinami i kotlinami rzek oraz potoków. Obszary nr 1-3 położone są na takich właśnie członach, będących wyniesieniami zbudowanymi ze skał wapiennych. Obszar nr 4 zlokalizowany jest z kolei częściowo w rejonie doliny Dopływu spod Górników.

Wyżyna Katowicka, zajmująca centralną część Wyżyny Śląskiej, zbudowana jest z węglonośnych skał karbońskich, na których jedynie miejscami, głównie w jej części południowej, zalegają wyspowo dolomity i wapień środkowego triasu. Obszary nr 5-16 położone są w obrębie Płaskowyżu Bytomsko-Katowickiego, zajmującego północną, zachodnią oraz centralną część Wyżyny Katowickiej. Region ten charakteryzuje się wybitnymi antropogenicznymi zmianami w środowisku naturalnym, obejmującymi m.in. znaczące przekształcenia rzeźby terenu i ukształtowania powierzchni. Pierwotna rzeźba terenu uległa w wielu miejscach silnym zmianom, które są wynikiem morfogenetycznej działalności człowieka, związanej szczególnie z intensywnym rozwojem przemysłu, w tym z wydobywaniem węgla kamiennego oraz hutnictwem metali. Na terenie Garbu Tarnogórskiego prowadzona była ponadto eksploatacja rud ołowiu i cynku, wydobywanych w postaci galeny i galmanu już od średniowiecza. Przekształcenia rzeźby terenu są również efektem wydobywania m.in. dolomitu, piasku czy gliny. Do typowo antropogenicznych elementów zaliczają się np. nadpoziomowe zwałowiska odpadów pogórnich i pohutniczych, kamieniołomy,

wyrobiska powstałe w wyniku eksploatacji piasku i gliny oraz zbiorniki wodne tworzące się w obniżeniach terenu, powstałych w związku z podziemną eksploatacją węgla kamiennego.

Pierwotny charakter tutejszej rzeźby terenu i powierzchni ziemi został zmieniony także między innymi na skutek niwelacji terenu pod obiekty kubaturowe, ciągi komunikacyjne, place, a także m.in. podczas tworzenia nasypów czy rowów.

Biorąc pod uwagę fakt, że wszystkie tereny objęte zmianami Studium od dłuższego czasu pozostają pod presją działalności człowieka, należy stwierdzić, że doszło na nich do zmian w ukształtowaniu powierzchni terenu. W mniejszym stopniu przekształcenia takie dotyczą terenów rolnych (obszar nr 9, fragmenty obszarów 4 i 6) i leśnych (obszar nr 5), a w największym – obszarów intensywnie zabudowanych i obejmujących tereny przemysłowe, w tym zwałowiska odpadów (obszary: 6, 10, 12, 14 oraz północny fragment obszaru nr 13)

5.1.2. Budowa geologiczna

Podłoże geologiczne Bytomia zbudowane jest z kompleksu utworów karbonu, którego miąższość wynosi ok. kilka tysięcy metrów. Na karbońskim podłożu niezgodnie zalegają utwory triasu, których miąższość wynosi 200-240 m. Całość przykryta jest utworami czwartorzędowymi o bardzo zmiennej miąższości. Sporadyczne występują płyty utworów jury.

Zgodnie z Szczegółową Mapą Geologiczną Polski (Arkusze M-34-50-D BYTOM i M-34-62-B ZABRZE) [1.2.26] podłoże geologiczne większości obszarów objętych zmianą Studium, zwłaszcza położonych w części centralnej i południowej miasta, stanowią piaski. Dla obszaru nr 5, 8, 9, 10, 11, 14 i 15 są to piaski, gliny i mułki zwietrzelinowe na glinach zwałowych, a obszaru nr 7 i nr 16 – na glinach zwietrzelinowych i glinach zwałowych. W obszarze nr 5, w jego części północno-wschodniej, pojawiają się ponadto piaski i żwiry wodnolodowcowe. W obszarze nr 12 również spotykamy głównie piaski i gliny zwietrzelinowe na glinach zwałowych, a na krańcach zachodnich – piaski i żwiry wodnolodowcowe, choć utwory te są w centrum na północy obszaru przykryte nasypem. Te same utwory (piaski i gliny zwietrzelinowe na glinach zwałowych oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe) budują podłoże geologiczne w obszarze nr 13, gdzie dodatkowo w części północnej pojawiają się namuły den dolinnych. Nieco bardziej jest zróżnicowane podłoże w obszarze nr 6, gdzie w części północnej pojawiają się piaski, żwiry i mułki deluwialno-rzeczne, środkowej – piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz piaski, mułki i gliny deluwialne w części południowej. Budowa geologiczna obszaru nr 6 determinowana jest przez przepływający przez jego środek ciek. W podłożu występują tu piaski, żwiry i mułki deluwialno-rzeczne, jedynie na obrzeżach pojawiają się plejstocenyjskie gliny zwałowe. Te ostatnie tworzą w całości podłoże geologiczne obszaru nr 3. Odmiennie prezentuje się budowa geologiczna obszarów nr 1 i 2. Ich podłoże tworzą trasowe dolomity kruszonośne. Jedynie w obszarze nr 2 zalegają na nich piaski, żwiry, mułki i gliny zwałowe w spływach kemów (część północna).

Warunki górnicze

Obszary objęte zmianą Studium oznaczone numerami 1-4 i 11 położone są poza udokumentowanymi złożami surowców mineralnych. Pozostałe obszary zlokalizowane są w granicach udokumentowanych złóż, co szczegółowo opisano w rozdziale 6.5.1.

Istniejące obszary górnicze znajdują się w granicach obszaru nr 6 (O.G. Bytom VII) i 14 (O.G. Bytom III – ZG i O.G. Bobrek – Miechowice 1), natomiast w zasięgu istniejących terenów górniczych położone są obszary nr 6 (T.G. Bytom VII), 5 (T.G. Bytom III – ZG) i 14 (T.G. Bytom III – ZG i T.G. Bobrek – Miechowice 1).

W granicach Bytomia już od XII wieku prowadzona była eksploatacja rud cynku i ołowiu. Jej pozostałością jest system podziemnych korytarzy, które obecnie stanowią miejsce zimowania oraz odpoczynku w okresie letnim chronionych nietoperzy i wchodzi w skład obszaru Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”. Inwestycje polegające na realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w granicach obszaru Natura 2000 (obszary nr 1 i 2) realizowane są w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W ramach przeprowadzonej procedury nie stwierdzono kolizji tych inwestycji z systemem podziemnych korytarzy. Szczegółowo kwestię tę opisano w rozdziale 13 niniejszej prognozy.

5.1.3. Warunki hydrogeologiczne

W oparciu o informacje zawarte na mapie hydrogeologicznej Polski [1.2.27] przedmiotowy obszar zaliczony został do jednostki hydrogeologicznej Region Bytomsko-Olkuski (XV). Główny poziom użytkowy wód znajduje się w utworach triasu środkowego i dolnego (wapień i dolomity typu szczelinowatego). Wydajność waha się w granicach 10 – 120 m³/h. Poziom czwartorzędowy występuje w utworach przeważnie piaszczystych z domieszką żwirów na głębokości do 30 m. Wydajność wynosi przeważnie 10 – 30 m³/h. Zwierciadło wód swobodne. Woda pochodzi głównie z infiltracji opadów atmosferycznych i wód powierzchniowych.

Na obszarze Bytomia występują 2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, oba obejmujące swoim zasięgiem północną część miasta. Obszar nr 6 (za wyjątkiem krańców południowych) znajduje się w granicach GZWP nr 329 Zbiornik „Bytom”, natomiast obszary nr 1, 2, 3 i 4 położone są w zasięgu GZWP nr 330 Zbiornik „Gliwice” (jedynie wschodnie fragmenty obszarów nr 3 i 4 znajdują się na obszarze GZWP nr 329). Wymienione powyżej obszary usytuowane są w zasięgu projektowanej granicy i obszarze ochronnym Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 330 „Gliwice” oraz projektowanej granicy i obszarze ochronnym Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 329 „Bytom”.

GZWP „Gliwice” jest zbiornikiem o typie krasowo-szczelinowym w utworach triasowych T_{1,2} (trias dolny, środkowy). Łączna powierzchnia zbiornika obejmuje 330 km², a szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 88 tys. m³/dobę. Kompleks wodonośny jest częściowo przykryty praktycznie nieprzepuszczalnymi ilami miocenu i częściowo odkryty pod przepuszczalnymi utworami czwartorzędu [1.2.29]. Znaczenie GZWP Gliwice jest duże ze względu na bliskie sąsiedztwo z terenami zurbanizowanymi i uprzemysłowionymi. Większość ujęć należy do wodociągów komunalnych

zaopatrujących w wodę miasta Śląska [1.2.31].

GZWP nr 329 „Bytom” również jest zbiornikiem szczelinowo-krasowym w utworach triasowych (reł, wapień muszlowy). Jego powierzchnia wynosi 103,08 km², a zasoby dyspozycyjne szacuje się na 16 tys. m³/dobę. Zbiornik znajduje się pod oddziaływaniem eksploatacji górniczej prowadzonej w tym rejonie, jednak wody zachowują na ogół dobry stan chemiczny i klasyfikowane są do II i III klasy (jedynie lokalnie do klasy IV). Izolacja zbiornika jest na przewarzającym obszarze słaba, stąd jest on podatny na zanieczyszczenia [1.2.31].

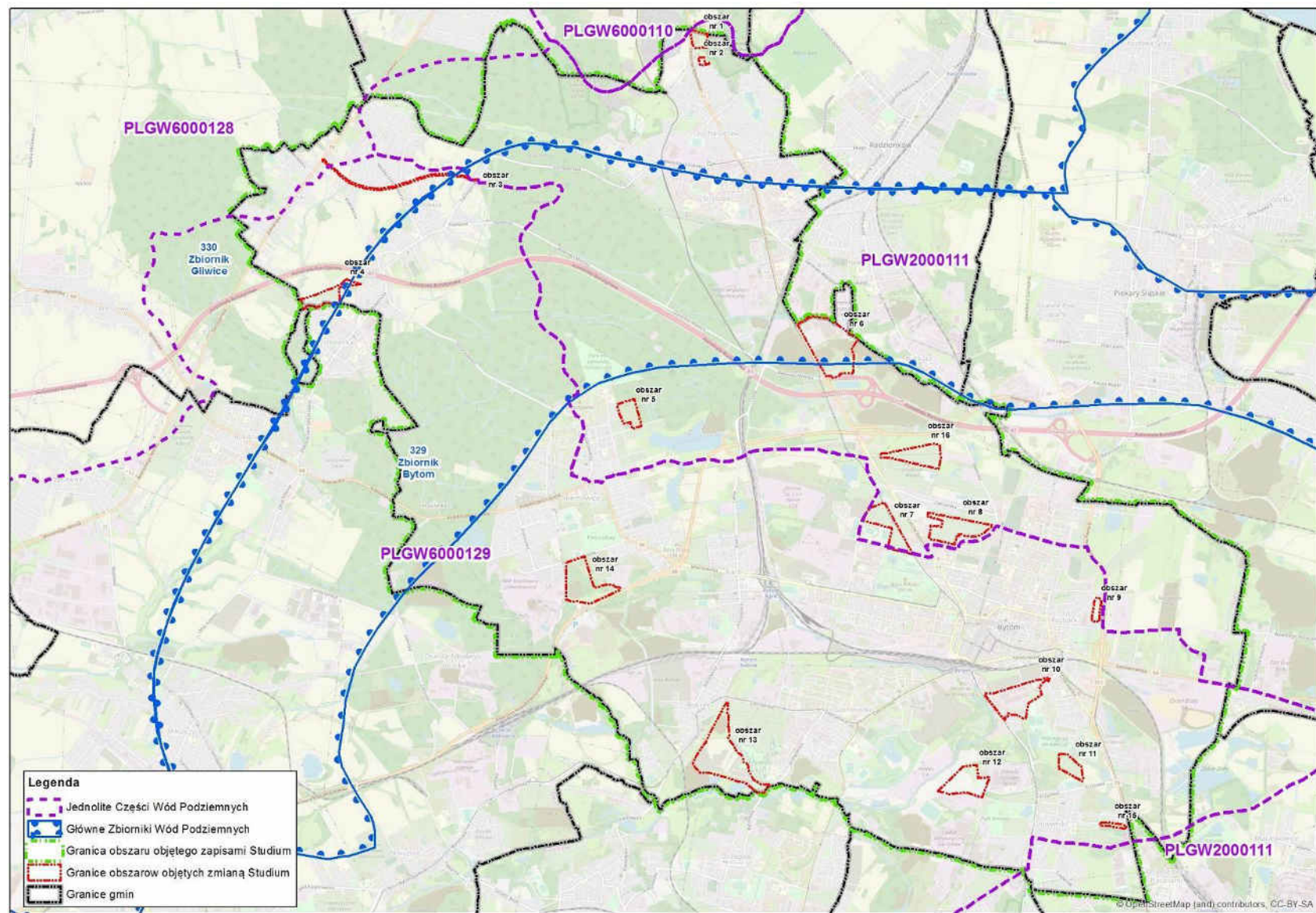
Jednolite części wód podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z podziałem Polski na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) obszary objęte zmianą SUIKZP znajdują się w zasięgu dwóch JCWPd:

- JCWPd nr 111 (kod PLGW2000111) w obrębie dorzecza Wisły i regionu wodnego Małej Wisły (obszary nr 1, 2, 5, 6, 7, 8, 16),
- JCWPd nr 129 (kod PLGW6000129) w obrębie dorzecza Odry i regionu wodnego Górnej Odry (obszary nr 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15).

Zgodnie z aktualizacją planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, możliwość osiągnięcia celów środowiskowych w przypadku JCWPd nr 111 jest zagrożona, a jej stan ilościowy i chemiczny jest słaby. W przypadku JCWPd nr 129, według planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, możliwość osiągnięcia celów środowiskowych również jest zagrożona, a stan ilościowy określono jako dobry, natomiast stan chemiczny jako słaby.

Uwarunkowania hydrogeologiczne obszarów objętych opracowaniem przedstawiono na poniższym rysunku (rys. 2).

Rys. 2. Teren opracowania na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) i Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

5.1.4. Powierzchnia ziemi i gleby

Teren położony w granicach administracyjnych Bytomia charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem pokrywy glebowej. Na obszarach znajdujących w zasięgu mezoregionu Garb Tarnogórski (obszary nr 1-4) częste są wytwarzające się na skałach węglanowych rędziny, w tym rędziny zdegradowane oraz gleby brunatne. Utwory triasowe nierzadko przykryte są tu utworami czwartorzędowymi, reprezentowanymi głównie przez gliny zwałowe, czasem też przez żwiry i piaski, stąd częste jest występowanie gleb brunatnych gliniaste. Na obszarach usytuowanych w granicach mezoregionu Wyżyna Katowicka skały węglanowe są znacznie rzadziej reprezentowane. W pokrywie glebowej często występują bielice i pseudobielice. W dolinach cieków tworzą się mady, chociaż ze względu na częste zagospodarowanie tych terenów istniejąca obecnie tu pokrywa glebowa została w wielu miejscach znacząco przekształcona.

Należy zwrócić uwagę, że na obszarach poddanych wieloletniej, silnej presji człowieka, do których zaliczają się teren miasta Bytomia, zwłaszcza na terenach zabudowanych i w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych, szczególnie dróg o znacznym natężeniu ruchu, obecnie występują w większości gleby antropogeniczne z grupy gleb urbanoziemnych oraz powierzchnie bezglebowe. Pierwotna pokrywa glebowa została tu w znacznej mierze przekształcona m.in. poprzez zdarcie wierzchniej warstwy, zasypanie, przekopanie czy pokrycie materiałem obcym. Doszło tym samym do mechanicznego przekształcenia profilów glebowych, częściowego lub całkowitego zatarcia poziomów genetycznych, ich wymieszaniu między sobą lub z materiałem obcym, przy jednoczesnej zmianie stosunków powietrzno-wodnych i właściwości chemicznych. Gleby takie występują szczególnie często na terenach silnie zurbanizowanych i uprzemysłowionych, np. na obszarach miejskich Górnośląskiego Obszaru Przemysłowego [1.2.34].

Na terenie opracowania występują ponadto utwory typologicznie zaliczone do ekranosoli (gleb przykrytych). Powierzchnie przykrywające mają głównie postać asfaltu, litego betonu oraz bruku. Trwające zagospodarowanie terenu uniemożliwia lub opóźnia ponowne odtworzenie pokrywy glebowej. Ekranosole zajmują szczególnie duże powierzchnie na terenach już zabudowanych: w obszarze nr 3, obejmującym ul. Tadeusza Kościuszki i ul. Tęczową, obszarze nr 6, którego znaczną część zajmują zabudowania, parkingi i drogi centrum handlowego i w obszarze nr 10, gdzie na większości terenu istnieje zabudowa produkcyjna. W mniejszym stopniu zjawisko to obserwowane jest na częściowo zabudowanych obszarach, m.in. nr 1 i 2. Widoczne jest także, choć na zdecydowanie mniejszą skalę, na terenach ogrodów działkowych (obszary nr 7, 8, 11, 16, częściowo obszar nr 4), w miejscach, gdzie w zagospodarowanie wprowadzono niektóre elementy małej architektury lub np. wykonano brukowane i betonowe chodniki czy otoczenia altanek.

Na obszarach użytkowanych rolniczo, przede wszystkim w obrębie pól ornych, na skutek stosowania zabiegów agrotechnicznych, z czasem wykształcają się gleby kulturoziemne o pogłębionym poziomie próchnicznym i ulepszonej dla produkcji roślinnej strukturze. Podobne zmiany, lecz z mniejszą zazwyczaj intensywnością, zachodzą także nierzadko na terenie ogrodów przydomowych i działkowych, w których prowadzi się uprawy rabatowe. Związane z nimi, regularnie powtarzane zabiegi skutkują wytworzeniem

się gleb o zmodyfikowanych przez człowieka właściwościach, typowych dla upraw ogrodowych, czyli hortisoli. Oprócz wymienionych powyżej obszarów obejmujących ogrody działkowe, hortisole obecne są na obszarach nr 9 i częściowo nr 13 i nr 4, gdzie usytuowane są pola orne. Występować mogą one także w rejonie zabudowy jednorodzinnej, na terenie ogrodów przydomowych (obszary nr 1, 2).

5.1.5. Wody powierzchniowe

Obszar miasta Bytom położony jest na głównym dziale wodnym I rzędu oddzielającym dorzecza Odry i Wisły.

Przez większość obszarów objętych zmianą Studium nie przepływają żadne ciek, nie znajdują się też tutaj zbiorniki wodne. Wyjątkiem jest obszar nr 4, w którego zachodniej części przepływa Dopływ spod Górników, a przez część centralną niewielki, bezimienny ciek, będący jego dopływem. W miejscu ujścia ciek tworzy się niewielki zbiornik wodny. Ponadto przez obszar nr 13 przepływa bezimienny ciek odprowadzający wody z terenu Parku Fazaniec do Bytomki. Wzdłuż północno-wschodniej granicy obszaru nr 6 przebiega dolina Szarlejki.

Na terenach opracowania ani w ich sąsiedztwie nie prowadzi się monitoringu stanu jakościowego wód.

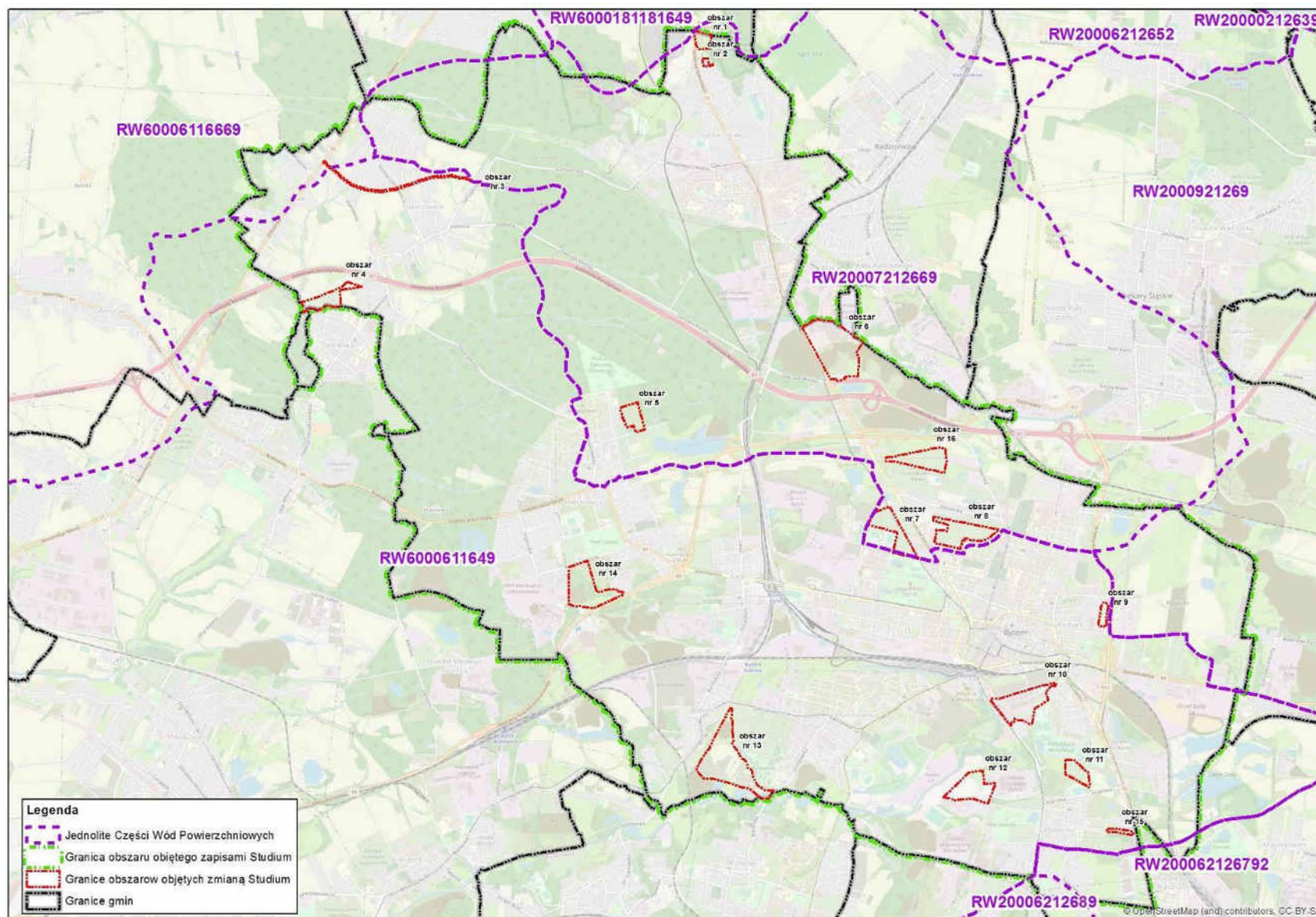
Obszary nr 1, 2, 5, 6, 7, 8 znajdują się w dorzeczu rzeki Wisły, natomiast pozostałe obszary położone są w dorzeczu Odry.

Jednolite części wód powierzchniowych

Obszary opracowania znajdują się w zasięgu dwóch jednolitych części wód powierzchniowych: Część terenów objętych zmianą SUIKZP (obszary nr 1, 2, 5, 6, 7, 8, 16) znajduje się w granicach JCWP Szarlejka (PLRW20007212669), natomiast obszary 3, 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15 zlokalizowane są w zasięgu JCWP Bytomka (PLRW6000611649).

JCWP Szarlejka (PLRW20007212669) ma status silnie zmienionej części wód. Powyższa JCWP jest monitorowana, jej stan jest zły, a możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, jakimi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zagrożona. Ze względu na brak możliwości technicznych termin osiągnięcia dobrego stanu wyznaczono na rok 2027.

JCWP Bytomka (PLRW6000611649) została zaklasyfikowana z kolei jako naturalna część wód. Powyższa JCWP jest monitorowana, jej stan jest zły, a możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, jakimi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zagrożona. Ze względu na brak możliwości technicznych i dysproporcjonalne koszty ustalono mniej rygorystyczne cele, a termin osiągnięcia dobrego stanu wyznaczono na rok 2027.

Rys. 3. Obszary opracowania na tle JCWP

5.1.6. Warunki klimatyczne

Według klasyfikacji klimatyczno-rolniczej opracowanej przez Gumińskiego (1948) [1.2.35], teren miasta Bytomia, a więc i obszarów objętych zmianami Studium, położony jest w granicach XV dzielnicy klimatycznej (dzielnica częstochowsko-kielecka).

Zasadniczy wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych na terenie Bytomia mają wpływy oceanicznych mas powietrza. Sporadycznie uwidacznia się także oddziaływanie zwrotnikowego powietrza, docierającego tu od południowego zachodu przez Bramę Morawską. W chłodnej porze roku warunki klimatyczne kształtują także zimne masy powietrza arktycznego napływającego z północy.

Wilgotność względna powietrza waha się od 68 do 84%. Średnia temperatura najzimniejszego miesiąca, tj. stycznia wynosi ok. -3 °C, natomiast najcieplejszego, lipca, +16,8 °C. Średnia roczna temperatura wynosi +8,12 °C. Średnia roczna suma opadów osiąga ok. 723 mm, przy czym najwyższe opady notowane są w lipcu, a najniższe w lutym. Bytom, podobnie jak i cały obszar aglomeracji Górnośląskiej, cechuje dość długi okres zalegania pokrywy śnieżnej oraz stosunkowo duża jej przeciętna grubość w porównaniu do nizinnych terenów Polski środkowej.

Warunki aerosanitarne

Bezpośrednio na obszarach będących przedmiotem opracowania, ani w ich bliskim sąsiedztwie nie jest prowadzony monitoring jakości powietrza.

Na warunki aerosanitarne charakteryzowanych terenów wpływ mają między innymi zanieczyszczenia pochodzące z emitorów punktowych oraz liniowych.

Do punktowych źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego należą zabudowania, w obrębie których dochodzi do emisji szkodliwych związków powstających w procesie grzewczym (tzw. zjawisko „niskiej emisji”). Dotyczy to w szczególności obszarów położonych w rejonie zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej niskiej intensywności, gdzie gospodarstwa domowe nie podłączone są do sieci ciepłowniczej i w których funkcjonują domowe paleniska. W odniesieniu do analizowanych terenów należy zaliczyć do nich, przynajmniej w części, obszary: nr 1, 2, 3, 7, 8, 10, 11 i 14, gdzie na jakość powietrza wpływ mogą mieć przede wszystkim tereny zabudowane z nimi sąsiadujące.

Realizacja nowej zabudowy (obszary nr 1, 2, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15) przyczynić się może do zwiększenia emisji zanieczyszczeń w granicach tych terenów. Zjawisko to jednak ograniczać będą zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie oddziaływać na środowisko, zastosowanie mają procedury określone w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Należy również wskazać, że w ustaleniach Studium, za jeden z kierunków przyjęto rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym ciepłownictwa „przyjaznego dla środowiska”. Zgodnie z zapisami dokumentu docelowo wszystkie tereny zurbanizowane i zabudowane winny mieć zapewniony dostęp do sieci ciepłowniczej. Ponadto zmiany SUIKZP dla obszarów: nr 6 (tereny zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²), nr 9 (tereny zabudowy usług komercyjnych), nr 10 i 14 (tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej) oraz nr 12 (tereny zabudowy produkcyjnej) polegają na uzupełnieniu ustaleń obowiązującego Studium o możliwość

rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru. Zrealizowanie takich działań przyczyni się do zmniejszenia spalania paliw kopalnych i wpłynie korzystnie na warunki aerosanitarne.

Liniowymi źródłami emisji zanieczyszczeń są ciągi komunikacyjne, szczególnie te o znacznym natężeniu ruchu. W odniesieniu do obszarów objętych zmianami Studium należą do nich przede wszystkim: ul. Strzelców Bytomskich, stanowiąca odcinek drogi krajowej nr 11 (obszary nr 1, 2, 6), ul. Chorzowska (obszar nr 15), a także, w pewnym stopniu, ze względu na większą odległość od granic analizowanych terenów, autostrada A1 (obszary nr 4 i 6). Pozostałe ciągi komunikacyjne mają mniejsze znaczenie, ruch na nich jest mniej nasilony i ma często charakter głównie lokalny. Wraz z rozwojem zabudowy na poszczególnych obszarach ruch ten będzie ulegał intensyfikacji. Szczególnego nasilenia ruchu samochodowego należy oczekiwać zwłaszcza w dni robocze, w godzinach szczytu, podczas dojazdów do miejsc pracy i nauki oraz powrotów do miejsc zamieszkania.

Zanieczyszczenia bytowe, komunikacyjne i przemysłowe mogą być również nawiewane z terenów przyległych, nie tylko bezpośrednio sąsiadujących.

5.1.7. Warunki florystyczno-faunistyczne

Zgodnie z podziałem Polski na regiony geobotaniczne według Matuszkiewicza (2008a) [1.2.36] obszar zmian Studium jest zlokalizowany w zasięgu następujących jednostek:

- Prowincja Środkowoeuropejska,
 - Podprowincja Środkowoeuropejska Właściwa,
 - Dział Wyżyn Południowopolskich (C),
 - Kraina Górnoląska (C.3.),
 - Okręg Górnoląski Właściwy (C.3.1.),
 - Podokręg Zabrzeńsko-Tarnogórski (C.3.1.a) – obszary 1-4,
 - Podokręg Bytomsko-Miechowski (C.3.1.n) – obszary 5-13.

Siedliska przyrodnicze i szata roślinna

Roślinność potencjalną terenów objętych zmianą Studium, położonych w północnej części miasta (obszary nr 1, 2, 3, 4) stanowią żyzne buczyny *Dentario enneaphyllidis-Fagetum* (Matuszkiewicz 2008b) [1.2.37]. Dla obszarów w części centralnej (5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16 oraz częściowo 11 i 6) są to grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum*. We fragmentach dolin cieków, występujących w obszarach nr 11, 12 i 13 roślinność potencjalną stanowią łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum*. Jedynie w obszarze nr 13 roślinność potencjalną stanowi środkowoeuropejski acidofilny las dębowy *Calamagrostio-Quercetum*.

Jak wykazano w powyższych rozdziałach niniejszej prognozy, obszary objęte zmianami SUIKZP różnią się sposobem zagospodarowania i aktualnego użytkowania. Wszystkie jednak, w mniejszym lub większym, czasem bardzo znaczącym stopniu, zostały przekształcone w wyniku działalności człowieka w stosunku do pierwotnych układów przyrodniczych. Współcześnie potencjalna roślinność naturalna nie

występuje obecnie na obszarach opracowania ani w ich sąsiedztwie. W pewnym, ale tylko w bardzo ograniczonym stopniu i w sposób fragmentaryczny, do zbiorowisk naturalnych nawiązują niektóre płaty zadrzewień występujących w otoczeniu zbiornika i częściowo cieków, zlokalizowanych na obszarze nr 4. Są to zbiorowiska mające charakter zbliżony do silnie zniekształconych łęgów, zajmujące jedynie małe powierzchnie.

Obecnie zadrzewienia o charakterze leśnym występują jedynie w obszarze nr 5, obejmującym wydzielenie Lasów Państwowych. Ma ono jednak postać lasu gospodarczego, typowo wtórnego, z drzewostanem budowanym głównie przez topole. Istniejące tu zbiorowiska leśne daleko odbiegają od porastających niegdyś ten teren grądów. Dotyczy to zarówno składu gatunkowego drzewostanu, podrostu, runa, jak i struktury przestrzennej fitocenozy.

Tereny zadrzewień o różnym składzie gatunkowym, wieku i zróżnicowanych, zazwyczaj stosunkowo niewielkich lub małych powierzchniach, występują także na obszarach nr: 1, 2, 4, 6, 9, 10, 12, 13, 14 i 15. W większości budowane są one przez pospolite gatunki liściaste, wkraczające na tereny nieużytkowane w procesie naturalnej sukcesji roślinności. W odniesieniu do obszarów opracowania należą do nich m.in. takie drzewa rodzime jak: brzozy brodawkowate *Betula pendula*, wierzby, przede wszystkim wierzby iwy *Salix caprea*, topole osiki *Populus tremula*, klony pospolite *Acer platanoides*, klony jawory *Acer pseudoplatanus*, a wśród gatunków obcego pochodzenia licznie reprezentowane są np. klony jesionolistne *Acer ngundo*, robinie akacjowe *Robinia pseudoacacia* i jesiony pensylwańskie *Fraxinus excelsior*.

Fot. 12. Fragment pasa zadrzewień ciągnącego się wzdłuż zachodniej granicy obszaru nr 1, przy ul. Strzelców Bytomskich

Fot. 13. Fragment zadrzewienia z jesionem pensylwańskim *Fraxinus pennsylvanica* w zachodniej części obszaru nr 1

Fot. 14. Nasadzenia topoli kanadyjskich w środkowej części obszaru nr 14

Fot. 15. Zadrzewienia z klonem jesionolistnym *Acer negundo* i towarzyszącym mu licznie rdestowcem japońskim *Reynoutria japonica* w obszarze nr 15

Zieleń wysoka wchodzi także w skład nasadzeń na terenach ogrodów działkowych (obszary nr: 4, 7, 8, 11, 16) oraz towarzyszy niektórym zabudowaniom. Na tak użytkowanych powierzchniach występują także płyty nasadzeń niskiej zieleni w postaci m.in. rabat, trawników, klombów. Cechą charakterystyczną tworzących się tam zbiorowisk roślinnych jest znaczny udział uprawnych gatunków obcych wprowadzanych przez człowieka oraz stała jego presja, polegająca na kształtowaniu wytwarzających się tu fitocenoz poprzez np. usuwanie „chwastów”, koszenie, dosadzanie/dosiewanie gatunków egzotycznych, formowanie poprzez przycinanie krzewów i drzew, itp. Należy zaznaczyć, że na obszarach miejsko-przemysłowych ogrody działkowe i przydomowe odgrywają dużą rolę w zachowaniu i ochronie lokalnej bioróżnorodności. Wiele roślin uprawnych, ale i też towarzyszących im gatunków spontanicznie pojawiających się na terenie ogrodów, zalicza się do nektarodajnych czy wytwarza inne elementy (np. nasiona, owoce) wchodzące w skład bazy pokarmowej owadów, ptaków, w tym zimujących w miastach oraz innych zwierząt. Organizmy te z kolei nierzadko stają się ważnym elementem w układach troficznych, jak np. owady aktywne nocą dla nietoperzy. Warto również zwrócić uwagę, że m.in. w skutek rosnącej świadomości ludzi, ogrody zlokalizowane na terenach miejsko-przemysłowych obecnie w zdecydowanej większości pełnią rolę dekoracyjną i rekreacyjną, powszechnie odchodzi się od uprawy roślin spożywczych na rzecz gatunków ozdobnych.

Na terenach pól ornych (obszary nr 9, 13, częściowo 4) występują agrocenozy – specyficzne układy fitosocjologiczne tworzące się wśród upraw. Ich skład i struktura ściśle związane są z metodami i typem uprawy. W pełni zależne są od działalności rolniczej człowieka, po zaprzestaniu uprawy zastępowane są

przez gatunki typowe dla łąk, muraw, a z czasem – przez drzewa i krzewy, wkraczające na tereny nieużytkowane rolniczo na drodze naturalnej sukcesji roślinności.

Miejsca nieużytkowane, takie jak np. zwałowiska i inne nieużytki przemysłowe, przydroża, biologiczne czynniki biologiczne ciągi komunikacyjne i niezagospodarowane otoczenie zabudowań oraz ogrodzeń, torowiska, składowiska, tereny budowy, a nawet przestrzenie pomiędzy płytami chodnikowymi czy spękania asfaltowych lub betonowych nawierzchni kolonizowane są przez zbiorowiska ruderalne. Tego typu roślinność zajmuje szczególnie duże powierzchnie w obszarach nr 6, 10, 12 i częściowo nr 13.

Cenne w skali lokalnej jest zróżnicowanie siedliskowe obszaru nr 4. Obok zadrzewień, występuje tutaj zbiornik wodny i cieki z roślinnością wodną i nabrzeżną oraz szuwar trzcinowy. W granicach obszaru położone są także m.in.: fragment pola ornego, miedze, zarośla i tereny ogrodów działkowych, odgrywające istotną rolę w zachowaniu i ochronie lokalnej bioróżnorodności.

Wśród flory obszarów opracowania przeważają gatunki częste i pospolite we florze kraju. Reprezentowane są tu zarówno gatunki rodzime, jak i obcego pochodzenia, w tym zaliczane do inwazyjnych w Polsce. Przedstawicielem tej ostatniej z wymienionych grup jest zwłaszcza nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis*, występująca szczególnie licznie na nieużytkowanych terenach rolnych i przemysłowych. Do inwazyjnych należą także niektóre gatunki drzewiaste. Na terenie opracowania zaliczają się do nich głównie: klon jesionolistny *Acer negundo*, jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*, robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*.

Fot. 16. Nieużytki z nawłocią kanadyjską *Solidago canadensis* w obszarze nr 13

Fot. 17. Owocujące okazy inwazyjnych gatunków roślin – klona jesionolistnego *Acer negundo* i powojnika pnącego *Clematis vitalba* wśród zadrzewień na obszarze nr 14

Zarówno kwerenda literatury [1.2.38], [1.2.39], [1.2.40], jak i przeprowadzone wizje terenowe nie wykazały na terenie opracowania stanowisk roślin chronionych i/lub zaliczanych do zagrożonych wyginięciem [1.2.41].

Fauna

Obszary objęte projektem zmiany Studium reprezentują różnorodne typy siedlisk. Ogólnie dominują tu siedliska antropogeniczne, silnie przekształcone wskutek działalności człowieka, stąd też występująca tu fauna reprezentowana jest w znacznej mierze przez gatunki synantropijne.

W obszarach nr 1 i 2 intensywnie rozwija się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Związane są z nią głównie drobne ssaki, takie jak gryzonie i jeże. Bliskość wyznaczonych korytarzy ekologicznych dla nietoperzy sprawia, że mogą się one pojawiać również na tych terenach. Poza tym spotykane są tutaj liczne gatunki ptaków. W obszarze nr 2 notowano kulczyka, podobnie na fragmentach częściowo otwartych, porośniętych rzadko krzewami i drzewami można spodziewać się w sąsiedztwie zabudowy m.in. trznadla i gąsiorka. Same tereny zabudowane wraz z towarzyszącą im roślinnością w postaci ogrodów zasiedlają bogatki, kosy, kawki i szpaki. Prawdopodobne jest też występowanie innych, typowo miejskich gatunków ptaków, jak sroki, kopciuszki, gołębie miejskie i sierpówki.

Podobny kształt przybierać będzie fauna obszaru, który również od strony wschodniej jest stopniowo zabudowywany. Rozwój zabudowy w tym rejonie będzie wiązał się ze stopniowym wypieraniem gatunków krajobrazu rolniczego i terenów otwartych, takich jak zając szarak, bażant, skowronek, kukułka,

wrona siwa (częściowo skład taki, z uwagi na obecnie rolniczy charakter, może reprezentować fauna obszaru nr 9). Z pozostającymi na tym terenie zadrzewieniami związane są głównie drobne ptaki śpiewające: modraszki, kowaliki, rudziki, pierwiosniki, kapturki. Na nieużytkach w części południowej obszaru spotykany jest potrzos, związany jednak ściślej z siedliskami wodnymi, zlokalizowanymi poza południową granicą obszaru.

Fauna terenów przemysłowych, występujących w obszarach nr 6, 12, 13 i 14 to ssaki, takie jak zając szarak czy lis rudy. Spośród przedstawicieli awifauny spotkać możemy bażanta i wronę siwą. Jako że tereny te są obecnie przynajmniej częściowo pokryte roślinnością, w tym krzewami i niewielkimi drzewami, spotkać tam można też przedstawicieli drobnych ptaków śpiewających, np. kosa. Ogólnie fauna terenów przemysłowych, zwłaszcza tych w niewielkim stopniu porośniętych roślinnością, prezentuje się dość ubogo. Ponadto w obrębie obiektów handlowych zlokalizowanych w północnej części obszaru nr 6 notowano typowego ptaka środowisk miejskich – kopciuszka.

Fot. 18. Kulczyk *Serinus serinus* w obszarze nr 2

Fot. 19. Wrona siwa *Corvus corone* w obszarze nr 13

Stwarzającym znacznie lepsze warunki dla bytowania fauny siedliskiem są ogrody działkowe – takie przeznaczenie terenu wskazano w obszarach nr 7, 8, 11, 16 i częściowo nr 4. Pospolicie mogą pojawiać się tam drobne ssaki, głównie gryzonie, a także jeże. Związane z ogrodami działkowymi owady mogą przyciągać nietoperze. Najliczniej pojawiają się tu ptaki śpiewające: bogatka, modraszka, piegża, kos, śpiewak, mazurek, szpak, kulczyk, pleszka, słowik rdzawy, pierwiosnek.

Najatrakcyjniejsze dla fauny są biotopy o charakterze jak najbardziej zbliżonym do naturalnych. Takie spotykamy w obszarach nr 4 i 5. W obszarze nr 4 są to tereny otwarte i związane z niewielkim, płynącym tu ciekim. Poza gatunkami terenów otwartych, czyli wspomnianym wcześniej gąsiorkiem i trznadlem w dolinie cieką spodziewać się można również strzyżyka. Siedliska podmokłe mogą też przyciągać płazy. Trzciniska często są miejscem żerowania modraszek. Obszar nr 5 ma charakter leśny, może być wykorzystywany przez sarny i dziki. Poza tym spotkać tu można szereg gatunków leśnych ptaków (modraszka, sójka, pierwiosnek, kos, kowalik, bogatka).

Najmniej wartościowym dla zwierząt siedliskiem są obszary najintensywniej zagospodarowane (obszar nr 3 – ciąg drogowy, 10 – zabudowa usługowa i przemysłowa).

Oprócz gatunków wskazanych powyżej, wszystkie obszary objęte projektem zmiany studium posiadają ponadto bogatą faunę bezkręgowców, w tym owadów. Najliczniejsza pod względem ilościowym i jakościowym będzie ona na siedliskach najbardziej naturalnych (obszary nr 4 i 5, w dalszej kolejności ogrody działkowe na obszarach 4, 7, 8, 11 i 16).

5.1.8. Walory krajobrazowe i kulturowe

Teren Bytomia podlegał i podlega silnym przekształceniom antropogenicznym, związanym głównie z rozwojem przemysłu i urbanizacją. Mimo to zachowały się tutaj większe powierzchnie leśne (Las Miechowski). Nie brak też obszarów przyrodniczo cennych, są one jednak zazwyczaj związane z terenami w przeszłości przekształconymi, na których wtórna sukcesja doprowadziła do powstania cennych przyrodniczo siedlisk.

Obszary objęte projektowaną zmianą Studium obejmują w znacznej części tereny zabudowane, o niewielkich walorach krajobrazowych. Krajobraz o cechach naturalnych występuje w obszarze nr 4 i 5. W obszarze nr 13 obecnie położone są tereny otwarte, użytkowane jako pola uprawne, z których rozpościerają się panoramy na najbliższą okolicę.

Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków koncentrują się jedynie w obszarze nr 10. Zalicza się do nich fragment torowiska kolejki wąskotorowej linii Bytom-Karb-Miasteczko Śląskie oraz ceglane kamienice przy ul. Łagiewnickiej 17, 19, 21 oraz 23. Obszar 13 sąsiaduje z zabytkowym Parkiem Fazaniec, natomiast w granicach obszaru nr 4 zlokalizowane jest stanowisko archeologiczne – osada z epoki kamienia. Z kolei za północno-wschodnią granicą obszaru nr 14 położony jest teren dawnego założenia pałacowo-parkowego Thiele-Wincklerów (obecnie Park Ludowy), wpisanego do rejestru zabytków województwa śląskiego.

5.1.9. Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna

W granicach administracyjnych miasta Bytomia zlokalizowane są obszary objęte ochroną prawną. Koncentrują się one głównie w części północnej i zachodniej. Na północy znajduje się obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” o kodzie PLH240003. Łączna powierzchnia tego chronionego obszaru wynosi 3490,8 ha. Obok Bytomia, położony jest on w granicach administracyjnych Tarnowskich Gór, Radzionkowa i Zbroslawic.

Obszar „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” obejmuje system podziemnych wyrobisk, chodników i sztolni, które stanowią zimowisko nietoperzy. Wyrobiska podziemne powstawały od XII do XX wieku w wyniku eksploatacji kruszców metali ciężkich. Jest to jeden z największych systemów podziemnych tego typu na świecie, liczący obecnie ponad 300 km chodników oraz liczne komory i wybierki. Podziemia obejmują 5 sztolni odwadniających, liczne szyby i odsłonięcia w kamieniołomach. Wnętrze podziemi charakteryzuje się zróżnicowaniem mikroklimatycznym, ważnym dla hibernacji nietoperzy. Dotychczas na terenie obszaru „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” odnotowano hibernacje 9 gatunków nietoperzy, w tym dwóch gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG tj. nocka dużego *Myotis myotis* (kod 1324) i nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii* (1323). Do pozostałych stwierdzonych tu, zimujących nietoperzy należą: nocek Natterera *Myotis nattereri*, nocek wąsatek *Myotis mystacinus*, nocek Brandta *Myotis brandtii*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, gacek brunatny *Plecotus auritus* i gacek szary *Plecotus austriacus*. Obiekt zasiedlany jest przez nietoperze także w sezonie letnim. W okresie poza hibernacyjnym na terenie omawianego obszaru Natura 2000 występują trzy dodatkowe gatunki: borowiec wielki *Nyctalus noctula*, karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*

i karlik większy *Pipistrellus nathusii*. Obszar „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” jest największym miejscem zimowania nietoperzy na Górnym Śląsku [1.2.42].

W obszarze Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”, występują także siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Zaliczają się do nich: żyzne buczyny (9130), kwaśne buczyny (9110), ciepłolubne buczyny storczykowe (9150), murawy galmanowe (6130), grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (9170) oraz niewielkie powierzchnie starorzeczy i naturalnych eutroficznych zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Nympheion* i *Potamion* (3150) [1.2.42]. Stanowisko w rezerwacie „Segiet”, choć od pewnego czasu niepotwierdzone, miał także obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* (kod 1902), storczyk wymieniony w Załączniku II tejże dyrektywy.

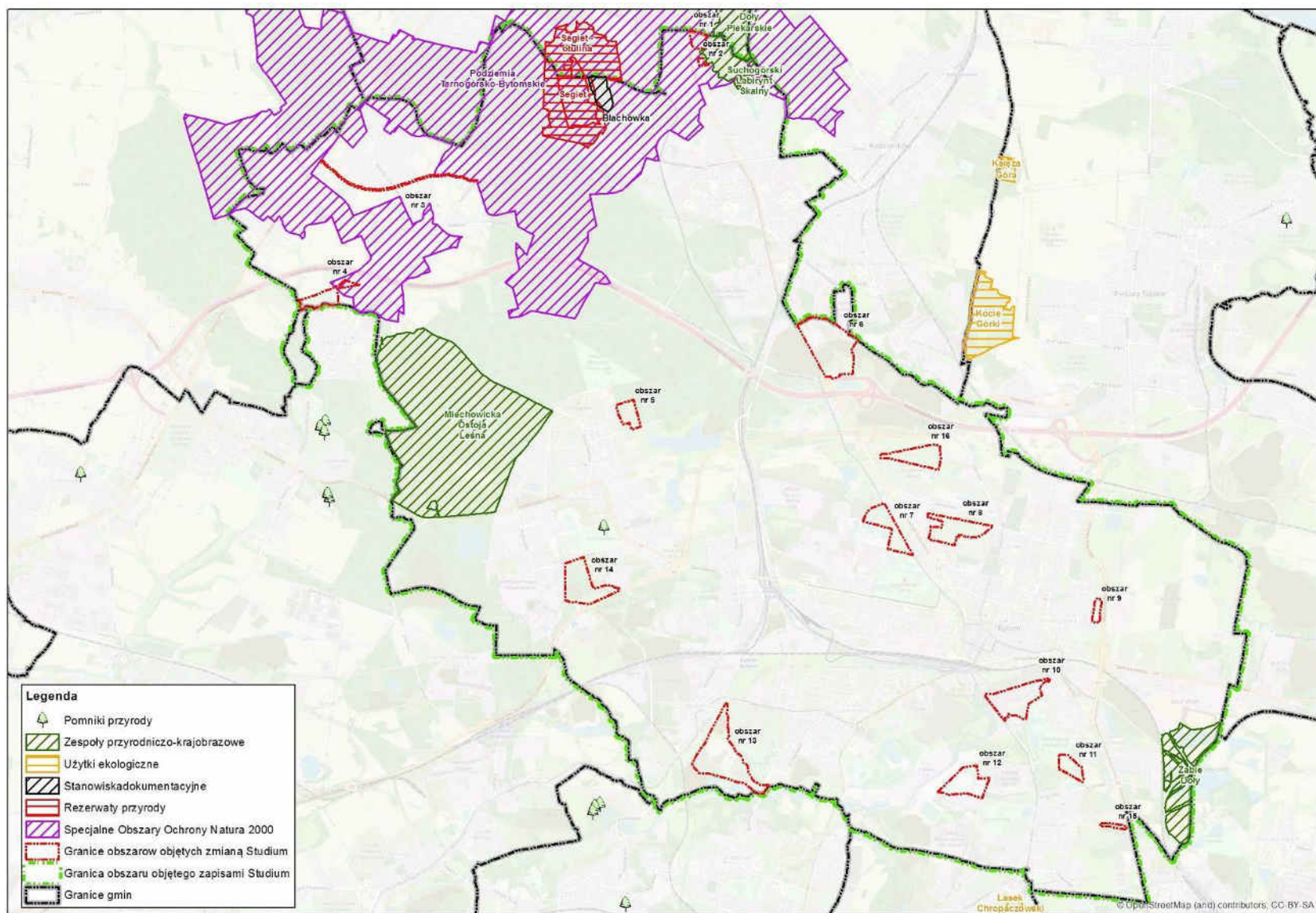
Również w północnej części miasta położone są: rezerwat przyrody „Segiet” wraz z otuliną, stanowisko dokumentacyjne „Blachówka” i zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Suchogórski Labirynt Skalny”, którego przedłużenie za granicą z Tarnowskimi Górami stanowi zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Doły Piekarskie”. Przy wschodniej granicy miasta Bytomia znajduje się zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Miechowicka Ostoja Leśna”. Jedynym obszarem objętym ochroną prawną w południowo-wschodniej części miasta jest zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Żabie Doły”.

Najbliżej położonymi formami ochrony przyrody w gminach ościennych, poza wspomnianym zespołem przyrodniczo-krajobrazowym „Doły Piekarskie”, są użytki ekologiczne:

- użytek ekologiczny „Lasek Chropaczowski” położony w Świętochłowicach, oddalony od granic administracyjnych Bytomia o 0,15 km w kierunku na południe,
- użytek ekologiczny „Kocie Górki” zlokalizowany w Piekarach Śląskich, oddalony od granic administracyjnych Bytomia o 0,5 km na północ.

Obszary objęte projektowanymi zmianami Studium znajdują się zasadniczo poza wyznaczonymi obszarami chronionymi za wyjątkiem:

- obszarów nr 1 i 2 – położonych w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” o kodzie PLH240003 oraz przy zachodniej granicy zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Suchogórski Labirynt Skalny”,
- obszaru nr 4 – wschodnia część terenu znajduje się w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” o kodzie PLH240003.

Rys. 4. Lokalizacja terenu opracowania na tle obszarów chronionych

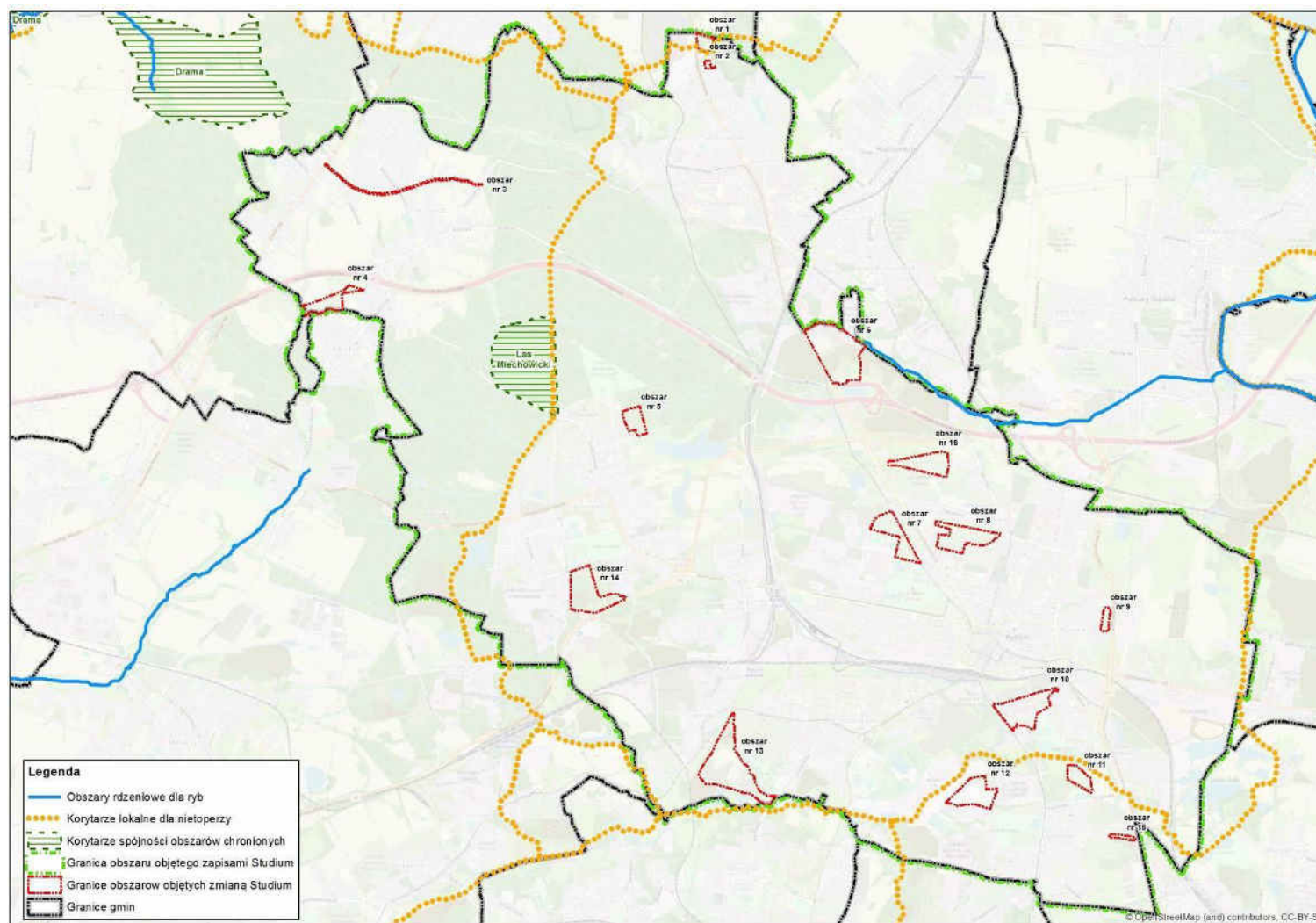
5.1.10. Powiązania przyrodnicze terenu z obszarami otaczającymi

Z uwagi na silne przekształcenie antropogeniczne terenu miasta Bytomia i silne zurbanizowanie całego regionu, korytarze ekologiczne są tutaj nieliczne. Przez obszary objęte projektowanymi zmianami Studium nie przebiegają żadne korytarze ekologiczne. Wzdłuż południowej i wschodniej granicy obszaru nr 1 przebiega korytarz lokalny dla nietoperzy. W obszarze nr 1 planowany jest rozwój zabudowy jednorodzinnej. Migracje nietoperzy związane są głównie z strukturami liniowymi: szpalerami drzew, alejami, dolinami rzecznyymi, skrajami lasów. Z uwagi na sąsiedztwo obszaru chronionego (zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Suchogórski Labirynt Skalny”) nie przewiduje się całkowitego zaniku tego typu struktur w tym rejonie, nowa zabudowa nie powinna więc niekorzystnie wpłynąć na możliwość migracji nietoperzy. Ponadto w obrębie obszaru nr 1 wyznaczono obszar powiązań zielonych, który powinien zapewnić nietoperzom dodatkową drogę migracji w tym rejonie. Lokalny korytarz dla nietoperzy przebiega również na północ od obszarów 11 i 12, z uwagi na lokalny charakter tych struktur nie przewiduje się, by sposób zagospodarowania tych obszarów miał wpływ na funkcjonowanie korytarza. Również poza wpływem planowanych zamierzeń inwestycyjnych znajduje się obszar rdzeniowy dla ichtiofauny wyznaczony na rzece Szarlejce, przepływającej na północny wschód od obszaru 6.

Warto również wspomnieć, iż niektóre liniowe struktury antropogeniczne, takie jak np. pobocza dróg także umożliwiają w pewnym stopniu rozprzestrzenianie się (migrację) gatunków. Dotyczy to jednak głównie pospolitych i wiatrosiewnych gatunków roślin. Należą do nich także gatunki obce florze Polski, jak np. intensywnie rozprzestrzeniająca się w ostatnich latach w naszym kraju, pochodząca z obszaru śródziemnomorskiego, trawa miłka drobna *Eragrostis minor*.

Fot. 20. Miłka drobna *Eragrostis minor* na przydrożu w obrębie obszaru nr 14

Rys. 5. Lokalizacja terenów opracowania na tle korytarzy ekologicznych

5.2. Istniejące zagrożenia środowiska, a jego odporność na degradację i zdolność do samoregeneracji

Z problemem odporności środowiska na degradację wiąże się ściśle ocena jego zdolności do regeneracji. Zdolność do regeneracji najczęściej jest wyrażana długością czasu, jaki upływa między momentem ustania działania czynników odkształcających środowisko, a powrotem środowiska do stanu, który występował przed rozpoczęciem działania tych czynników. Uzupełniającym miernikiem jest różnica stanów środowiska w punkcie „początkowym” (przed oddziaływaniem) i końcowym („po regeneracji”), ponieważ środowisko rzadko wraca do stanu w pełni zgodnego ze stanem wyjściowym.

Tempo regeneracji ekosystemów zależy od wielu czynników. Wpływa na nie między innymi charakter naturalnych siedlisk, które tu niegdyś występowały oraz od stopnia przekształcenia pierwotnego środowiska. Generalnie można stwierdzić, że im wyższa jest odporność środowiska, tym większe są także jego możliwości regeneracyjne.

Środowisko terenu objętego opracowaniem w związku z wieloletnią działalnością człowieka uległo silnym i praktycznie nieodwracalnym przekształceniom. Obecnie do głównych antropogenicznych oddziaływań i zagrożeń środowiska przedmiotowego obszaru należą:

- przekształcenia powierzchni ziemi i środowiska gruntowego,
- zanieczyszczenie gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie powietrza,
- emisja hałasu,
- przekształcenia biocenoz,
- promieniowanie niejonizujące.

Przekształcenia powierzchni ziemi i środowiska gruntowego

Jednym z najbardziej widocznych przejawów przekształcenia środowiska naturalnego są zmiany w ukształtowaniu powierzchni ziemi oraz przeobrażeniu szaty roślinnej. Występująca w granicach opracowania roślinność rzeczywista zdecydowanie odbiega od potencjalnego stanu naturalnego.

Trwałe i praktycznie nieodwracalne przekształcenia powierzchni ziemi mają miejsce przede wszystkim na obszarach zabudowanych oraz w rejonach infrastruktury komunikacyjnej, gdzie powierzchnie biologicznie czynne były niwelowane i zajmowane na rzecz zabudowań oraz powierzchni utwardzonych i szczelnych. Ma to miejsce głównie w obszarach nr 1, 2, 3, 10 i częściowo 6.

Oddziaływaniem związanym z przyrostem powierzchni szczelnych było i jest również zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych, co prowadzi do ograniczenia możliwości infiltracji wód w głąb ziemi i równocześnie jest związane ze wzrostem spływu wód deszczowych z terenów utwardzonych.

Do przekształceń środowiska gruntowego dochodzi także na terenach przez dłuższy czas użytkowanych jako obszary rolne, zwłaszcza w obrębie pól ornych. Zabiegi agrotechniczne, szczególnie te o intensywnym charakterze (np. nawożenie mineralne, głęboka orka), powodują zmiany właściwości gleb pokrywających obszary upraw. Obecnie uprawy rolne zajmują większe powierzchnie na obszarach nr 9 i 13.

Obecnie czynnikiem wpływającym na grunty w granicach opracowania jest także oddziaływanie mechaniczne w postaci rozjeżdżania czy też wydeptywania.

Zanieczyszczenie gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych

Przyczyną zmian chemizmu gruntów czy wód są zanieczyszczenia przenikające z powietrza atmosferycznego, a także dostające się do nich wraz opadami atmosferycznymi. Do niekorzystnych z przyrodniczego punktu widzenia procederów jest także bezprawne zaśmiecanie powierzchni zielonych. Grunty wzdłuż dróg na terenie opracowania są również narażone na zasolenie.

Na terenach rolnych problemem może być nadmierna chemizacja, związana głównie z nawożeniem oraz stosowaniem środków ochrony roślin (obszary nr 9 i 13, fragment obszaru nr 4).

Zgodnie z materiałami archiwalnymi [1.2.22] środowisko glebowe w Bytomiu w znacznej części jest zanieczyszczone substancjami wprowadzonymi przez opady atmosferyczne i spaliny samochodowe, a główną przyczyną tego stanu są pyły, pary oraz gazy emitowane głównie przez zakłady przemysłowe, sektor energetyczny i transport. Na obszarze Bytomia stwierdza się zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi, wynikające zarówno z działalności przemysłowej, głównie górnictwa rud cynkowo-ołowiowych i ich przetwórstwa, jak i budowy geologicznej podłoża. Wyższego zanieczyszczenia powierzchni ziemi można spodziewać się również na terenach poprzemysłowych, które znajdują się w granicach obszarów nr 6, 12, 13 i 14, przy czym dla terenów położonych w granicach obszaru 13 wydano decyzję nr 55/04 z dn. 16 lipca 2004 o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na eksploatacji i przerobie odpadów oraz późniejszej rekultywacji terenu polegającej na wyrównaniu terenu, nawiezieniu ziemi i zazielenieniu.

Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Z intensyfikacją zabudowy oraz nasileniem ruchu samochodowego bezpośrednio wiąże się problem emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Warunki aerosanitarnie na terenie są kształtowane zarówno przez czynniki wewnętrzne, istniejące w granicach opracowania, jak i zewnętrzne, mające źródło poza przedmiotowym terenem.

W granicach obszarów objętych projektem zmiany Studium z uwagi na ich niewielkie powierzchnie dominują raczej wpływy z terenów przyległych. Teren drogi obejmuje obszar 3. Bezpośrednio przy większym ciągu komunikacyjnym zlokalizowany jest obszar nr 6 (w jego pobliżu przebiega również autostrada A1).

Źródłem zanieczyszczeń powietrza mogą być zakład przemysłowe, w mniejszym stopniu usługowe, które dopuszcza się w obszarach nr 6, 10, 12, 14 i 15. Również rozwój zabudowy mieszkaniowej, jeśli nie będzie pociągał za sobą rozwoju istniejącej sieci ciepłowniczej, może przyczyniać się do zjawiska niskiej emisji.

Należy podkreślić, że warunki aerosanitarnie charakteryzują się zmiennością w czasie i przestrzeni.

Najbliższa stacja systemu monitoringu powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach znajduje się w Zabrze, przy ul. Skłodowskiej-Curie, w odległości ok. 9,8 km w kierunku południowo-zachodnim od granic administracyjnych miasta. Zgodnie z danymi udostępnianymi przez

WIOŚ Katowice, w 2018 r. notowano przekroczenia norm dla pyłu zawieszonego PM10 i tlenków azotu NO_x. Dla tlenków azotu najwyższe stężenia notowano w październiku i listopadzie, natomiast dla pyłu zawieszonego PM10 w lutym i w marcu.

Emisja hałasu

Hałas należy do czynników, których bezpośredni wpływ jest ograniczony do czasu jego trwania. Pod tym względem środowisko wykazuje wysoką zdolność do regeneracji. Obszary projektowanych zmian Studium, z uwagi nie niewielkie powierzchnie, pozostają pod wpływem terenów je otaczających. Hałas drogowy najbardziej znaczący wpływ ma w obszarze 6, w pobliżu którego przebiega ruchliwa ul. Strzelców Bytomskich, łącząca Bytom i Tarnowskie Góry. W pobliżu przebiega również autostrada A1.

Zgodnie z *Mapą akustyczną Bytomia* (2016) w opisywanych granicach nie notuje się przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

Przekształcenia biocenoz

Obszar opracowania podlegał zmianom antropogenicznym od wieków. Naturalna szata roślinna już tu praktycznie nie występuje. Flora terenu objętego zmianami obszaru charakteryzuje się licznymi przejawami przemian antropogenicznych. Zalicza się do nich m.in. znikomy udział gatunków wskaźnikowych dla starych lasów [1.2.39], a należy pamiętać, że zbiorowiska leśne pokrywały niegdyś praktycznie cały obszar opracowania. Brak tu generalnie współczesnych stanowisk cennych gatunków roślin. Do nielicznych wyjątków w tej kwestii zaliczają się jedynie notowania ciekawszych gatunków chwastów i roślin ruderalnych, jednak ustępujących w warunkach intensyfikacji rolnictwa i zagospodarowywaniu terenów nieużytkowanych. Duży udział mają natomiast gatunki inwazyjne, w tym zarówno rośliny zielne (np. nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis*, nawłóć późna *Solidago serotina*), jak i drzewiaste (np. klon jesionolistny *Acer negundo*, jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*, robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*).

Jak nadmieniono w rozdziale 5.1.7. niniejszej prognozy, do naturalnej roślinności potencjalnej obszarów objętych projektem zmiany Studium zaliczają się zbiorowiska leśne. Jedynym terenem o charakterze leśnym jest obszar nr 5, obejmujący wydzielanie PGL Lasy Państwowe. Siedliska występujące tu obecnie są silnie przekształcone w skutek gospodarki leśnej. Niewielkie fragmenty zadrzewień, głównie powstających w procesie naturalnej sukcesji roślinności na nieużytkowanych terenach rolnych, wykształciły się również w granicach obszarów nr 1 i 2. Obecnie jednak na terenach tych rozwija się zabudowa jednorodzinna. Zadrzewienia są również obecne na terenach poprzemysłowych, m.in. w obszarze nr 6 i nr 14.

Pozostałe obszary objęte zmianami Studium podlegały w przeszłości różnym formom zagospodarowania, na wielu prowadzona była działalność przemysłowa. Obszary te częściowo zajęte też już są pod zabudowę (głównie obszar nr 6, 10), pola uprawne (obszar nr 9, 13), a w przypadku obszarów nr 7, 8, 11, 16 i częściowo nr 4 – ogrody działkowe. Obecnie siedliska o charakterze najbardziej zbliżonym do naturalnego występują w obszarze nr 4 i wspomnianym wcześniej obszarze nr 5 (teren leśny).

Dokonywane przez lata przekształcanie siedlisk przyrodniczych, użytkowanie rolnicze i rozwój zabudowy, pociągnęło za sobą głębokie zmiany w składzie gatunkowym występujących tu roślin, zwierząt, grzybów i innych grup organizmów. Znaczemu uproszczeniu uległy również zależności troficzne oraz inne powiązania ekologiczne. W efekcie tych zmian naturalne układy przyrodnicze zastąpione zostały układami antropogenicznymi. Przemianom na przestrzeni stuleci i dekad uległy także takie typowo antropogeniczne siedliska i zbiorowiska jak pola uprawne oraz towarzyszące im agrocenozy, które zmieniły się w istotnym stopniu w warunkach intensywnej, nowoczesnej agrotechniki w stosunku do ekstensywnych, „tradycyjnych” upraw polnych. Wpływ na to m.in. intensywna chemizacja, w tym zwalczanie niepożądanych z punktu widzenia człowieka roślin w uprawie, tzn. „chwastów”, za pomocą herbicydów, stosowanie skutecznie oczyszczonego z diaspor chwastów materiału siewnego, szybkie likwidowanie ściernisk czy uproszczony płodozmian.

Szata roślinna obszarów zurbanizowanych narażona jest na działanie takich stresorów jak: zanieczyszczenie powietrza, zmiana chemizmu podłoża oraz związany z nią wzrost ciśnienia osmotycznego roztworu wodnego występującego w podłożu (wywołane m.in. posypywaniem ciągów komunikacyjnych solą drogową), a także uszkodzenia mechaniczne roślin spowodowane przez rozjeżdżanie lub wydeptywanie. W związku z powyższym tereny biologicznie czynne są w znacznej części porastane przez gatunki synantropijne, tworzące często specyficzne układy fitosocjologiczne, znacząco odbiegające od tych, które obserwowane są w warunkach naturalnych. Naturalna selekcja oraz wprowadzanie przez człowieka celowo dobranych gatunków i odmian uprawnych, odpornych na wspomniane wyżej czynniki stresowe i dobieranych ze względu na ich walory użytkowe, skutkuje nierzadko daleko idącą synantropizacją szaty roślinnej. Również i wśród fauny dominują pospolite i synantropijne gatunki zwierząt, przystosowane do funkcjonowania w warunkach miejskich.

Podsumowując, można stwierdzić, że w wyniku znacznych przeobrażeń środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz istniejącej nadal ciągłej presji ze strony człowieka, samoistny (bez pomocy człowieka) powrót lokalnego środowiska do stanu pierwotnego na większości obszarów jest praktycznie niemożliwy.

Promieniowanie niejonizujące

Promieniowaniem niejonizującym nazywamy takie promieniowanie, którego energia oddziałuje na każde ciało materialne (w tym także na ciało człowieka) nie powodując w nim procesu jonizacji. Związane jest ściśle ze zmianami pola elektromagnetycznego.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Promieniowanie powstaje przede wszystkim w wyniku działania sieci i urządzeń elektroenergetycznych, instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych oraz innych instalacji elektrycznych. Negatywny wpływ energii elektromagnetycznej przejawia się tak zwanym efektem termicznym, który, w przypadku silnych źródeł, może powodować zmiany biologiczne (np. zmianę właściwości koloidalnych w tkankach).

Źródła niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego oddziałujące na środowisko mogą mieć charakter liniowy lub punktowy. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące występuje w zakresie częstotliwości od 1 Hz do 10^{16} Hz. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie

mają źródła liniowe na przykład linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym wynoszącym 110 kV lub wyższym oraz źródła punktowe, tj. urządzenia emitujące elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące w zakresie częstotliwości 0,1-300 000 MHz, do których należą:

- 1) stacje transformatorowe o napięciu znamionowym powyżej 110 kV,
- 2) urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Intensywny rozwój źródeł pól elektromagnetycznych powoduje zarówno ogólny wzrost poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też powiększanie się liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania.

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone poprzez zapewnienie odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 r. Nr 192, poz. 1883) określa dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową odrębną wartość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego 50 Hz w wysokości 1kV/m. Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludności jest dozwolone bez ograniczeń wymienione wyżej rozporządzenie określa wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. Dla pól elektromagnetycznych w zakresie częstotliwości 300 MHz do 300 GHz (zakres częstotliwości sieci telefonii komórkowej) dopuszczalna wartość składowej elektrycznej wynosi 7 kV/m, natomiast gęstość mocy 0,1 W/m².

Przez obszary objęte projektem zmiany Studium nie przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu powyżej 110 kV.

Źródłem promieniowania niejonizującego są również anteny i stacje bazowe telefonii komórkowej. Stacje bazowe telefonii komórkowej są liczne na terenie Bytomia, co odpowiada silnie zurbanizowanemu charakterowi tego terenu. Największa ich koncentracja występuje w centralnej części miasta. W granicach obszarów objętych projektowanymi zmianami Studium w chwili obecnej stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane są w obszarach nr 6, 10 i 12 [1.2.52].

5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji zmian Studium

Określone w Studium kierunki zagospodarowania przestrzennego mają służyć realizacji celów rozwoju miasta przyjętych w gminnych programach rozwoju. Podlegający ocenie projekt SUIKZP wprowadza szereg ustaleń mający na celu uporządkowanie stanu planistycznego (polityki przestrzennej) miasta Bytomia. Wprowadzone do dokumentu zmiany w większości utrwalają już istniejące przekształcenia środowiska przyrodniczego. Przewidziano tu także poszerzenie lub wprowadzenie nowych terenów zabudowy m.in. kosztem powierzchni biologicznie czynnych. Poprzez brak realizacji zmian ustaleń Studium rozumie się sytuację pozostawienia przedmiotowego obszaru w nieuporządkowanym stanie planistycznym. Stan ten jednak nie gwarantuje braku zmian związanych z rozwojem obszarów zabudowy,

a niekiedy może sprzyjać ich nieuporządkowanemu (przypadkowemu) rozwojowi w oderwaniu od uwarunkowań środowiskowych i bez stosowania zasad ochrony środowiska.

Przyrost nowych terenów zabudowanych przyczyni się do pogorszenia warunków aerosanitarnych, akustycznych i topoklimatycznych. Poprawie warunków aerosanitarnych służą jednak zapisy zmian Studium, które dopuszczają dla pięciu obszarów objętych zmianami (obszary nr 6, 9, 10, 12 i 14) możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru. Zrealizowanie takich działań przyczyni się do zmniejszenia spalania paliw kopalnych i wpłynie korzystnie na warunki aerosanitarnie.

6. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

6.1. Formy ochrony prawnej

6.1.1. Lasy ochronne

Lasy ochronne to obszary leśne podlegające ochronie ze względu na pełnione funkcje, określone w *ustawie o lasach* [1.2.6].

Wśród terenów objętych zmianą SUIKZP jedynie obszar nr 5 obejmuje tereny leśne. Stanowi on wydzielenie leśne Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe h-00 w Nadleśnictwie Brynek, Leśnictwie Stolarzowice. Aktualnie jest ono użytkowane jako las gospodarczy i nie zostało wyznaczone do pełnienia funkcji ochronnych [1.2.49]. Projekt Studium zakłada podtrzymanie aktualnego użytkowania (tj. tereny lasów), zmieniając dotychczasowe przeznaczenie (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i niskiej intensywności)

6.1.2. Grunty rolne i leśne

Grunty rolne i leśne podlegają ochronie z mocy *ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych* [1.2.7].

W granicach obszarów objętych zmianą SUIKZP występowanie terenów leśnych w rozumieniu *ustawy o lasach* z dnia 28 września 1991 r. ogranicza się do wydzielania o powierzchni 6,63 ha, administrowanego przez PGL LP Nadleśnictwo Brynek, Leśnictwo Stolarzowice. Wydzielanie stanowi las gospodarczy, niepełniący funkcji ochronnych. Gatunkiem dominującym jest topola, wiek drzewostanu to 31 lat [1.2.49]. Projekt Studium zakłada podtrzymanie aktualnego użytkowania (tj. tereny lasów), zmieniając dotychczasowe przeznaczenie (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i niskiej intensywności).

Wszystkie obszary objęte niniejszą prognozą położone są w granicach administracyjnych miasta Bytom. Nie występują w ich obrębie grunty rolne najlepszych klas bonitacyjnych. Grunty użytkowane w chwili obecnej w ramach gospodarki rolnej znajdują się w obszarze nr 9 oraz nr 4 i 13 (fragmenty terenów). Teren ten został wskazany w obowiązującym Studium jako teren zabudowy mieszkaniowej,

zmiany SUIKZP wprowadzają dla niego przeznaczenie terenu zabudowy usług komercyjnych. Zmiana użytkowania gruntów rolnych, przeznaczanych na cele nierolnicze regulowana jest zapisami *ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych*. Zgodnie z zapisami powyższej ustawy, zagospodarowanie gruntów rolnych w kierunku pozarolniczym, położonych w granicach administracyjnych miast nie wymaga przeprowadzenia procedury odrolnienia.

6.1.3. Zasoby wodne

Zasoby wodne podlegają ochronie na mocy ustawy *Prawo wodne* [1.2.8]. Ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Ochronie podlegają między innymi wody podziemne i obszary ich zasilania. Ochrona ta polega na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz na utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód.

Na obszarze Bytomia występują 2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, oba zlokalizowane w północnej części miasta. Obszar nr 6 (za wyjątkiem krańców południowych) znajduje się w granicach GZWP nr 329 Zbiornik Bytom, natomiast obszary 1, 2, 3 i 4 znajdują się w zasięgu GZWP nr 330 Zbiornik Gliwice (jedynie wschodnie fragmenty obszarów nr 3 i 4 znajdują się na obszarze GZWP nr 329).

W przedstawionym do oceny projekcie zmiany Studium nie wprowadza się zmian w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, ich ochrona będzie przebiegać zgodnie z obowiązującymi zapisami. W związku z tym należy przyjąć, że realizacja ustaleń Studium nie przyczyni się do znaczącego pogorszenia się ich stanu.

6.1.4. Ustalenia wynikające z warunków korzystania z wód regionu wodnego

Przedmiotowe obszary znajdują się w zasięgu dwóch Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: JCWP Bytomka (PLRW6000611649) i JCWP Szarlejka (PLRW20007212669).

JCWP Szarlejka (PLRW20007212669) została sklasyfikowana jako silnie zmieniona część wód. Powyższa JCWP jest monitorowana, jej stan jest zły, a możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, jakimi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zagrożona. Ze względu na brak możliwości technicznych termin osiągnięcia dobrego stanu wyznaczono na rok 2027.

JCWP Bytomka (PLRW6000611649) została zaklasyfikowana jako naturalna część wód. Powyższa JCWP jest monitorowana, jej stan jest zły, a możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, jakimi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zagrożona. Ze względu na brak możliwości technicznych i dysproporcjonalne koszty ustalono mniej rygorystyczne cele, a termin osiągnięcia dobrego stanu wyznaczono na rok 2027.

Zgodnie z podziałem Polski na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) obszary objęte zmianą SUIKZP znajdują się w zasięgu dwóch JCWPd:

- JCWPd nr 111 (kod PLGW2000111) w obrębie dorzecza Wisły i regionu wodnego Małej Wisły (obszary nr 1, 2, 5, 6, 7, 8, 16),
- JCWPd nr 129 (kod PLGW6000129) w obrębie dorzecza Odry i regionu wodnego Górnej Odry (obszary nr 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15).

Zgodnie z aktualizacją planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły możliwość osiągnięcia celów środowiskowych w przypadku JCWPd nr 111 jest zagrożona, a jej stan ilościowy i chemiczny jest słaby. W przypadku JCWPd nr 129, według planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, możliwość osiągnięcia celów środowiskowych również jest zagrożona, a stan ilościowy określono jako dobry, natomiast stan chemiczny jako słaby.

Oceniany projekt SUIKZP nie wprowadza zmian w obowiązujących zapisach dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Jednocześnie na obszarach, przez które przepływają ciekły wodne (obszar nr 4 i 13) utrzymano lub wprowadzono przeznaczenie terenu na tereny biologiczne czynne.

W związku z powyższym można uznać, iż realizacja zapisów Studium przy zachowaniu wprowadzanych ustaleń nie powinna stwarzać zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych ww. jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

6.1.5. Złoża kopalin

Udokumentowane złoża kopalin podlegają ochronie na mocy ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* [1.2.9].

Obszary objęte zmianą Studium oznaczone numerami 1-4 i 11 położone są poza udokumentowanymi złożami surowców mineralnych. Pozostałe obszary zlokalizowane są w granicach udokumentowanych złóż:

- Bytom I (obszar 5 i 6)
- Bytom I-1 (obszar 6)
- Bytom II (obszar 9 i 10)
- Bytom III (obszar 14)
- Bobrek-Miechowice (obszar 13 i 14)
- Bobrek-Miechowice I (obszar 14)
- Centrum (obszar 5, 7, 8 i 16)
- Centrum I (obszar 7, 8 i 16)
- Centrum-Szombierki (12 i 13)
- Powstańców Śląskich (obszar 6)
- Powstańców Śląskich 1 (obszar 6)
- Rozbark (obszar 9 i 10).

Istniejące obszary górnicze znajdują się w granicach obszaru nr 6 (O.G. Bytom VII) i 14 (O.G. Bytom III – ZG i O.G. Bobrek – Miechowice 1), natomiast w zasięgu istniejących terenów górniczych położone są obszary nr 6 (T.G. Bytom VII), 5 (T.G. Bytom III – ZG) i 14 (T.G. Bytom III – ZG i T.G. Bobrek – Miechowice 1).

Projekt zmiany SUIKZP nie wprowadza zmian w zakresie przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu i rozpoznawaniu złóż kopalin i ich podziemnego wydobycia. W treści projektu SUIKZP zaktualizowana została lista terenów i obszarów górniczych, uwzględniająca wykreślenie z rejestru O.G. Bytom – Centrum I i O.G. Rozbark V.

6.1.6. Klimat akustyczny

Klimat akustyczny podlega ochronie na mocy rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu [1.2.10].

W ramach ustaleń projektu zmiany SUIKZP przewiduje się wprowadzenie jednostek urbanistycznych, które zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem będą podlegały ochronie akustycznej. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla poszczególnych terenów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 1. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem (zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*, tekst jednolity Dz.U. 2014, poz.112)

L.p.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN}^* przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N^{**} przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Teren zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	64	59	50	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny mieszkaniowo-usługowe c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	68	59	55	45

W ocenianym projekcie Studium w zakresie nie wprowadza się zmian w zakresie ochrony przed hałasem. Analiza projektowanych zmian wykazała, że zagospodarowanie w formie jednostek urbanistycznych podlegających ochronie akustycznej w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (M1) wprowadzone zostaje w obszarach nr 1 i 2, a także na większości obszaru nr 13. Analiza map akustycznych dostępnych na stronach Internetowego Serwisu Bytomskiej Infrastruktury Informacji

Przestrzennej (dane za rok 2016) wykazały, że na wymienionych terenach nie notuje się przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu drogowego, kolejowego, ani przemysłowego. Jednocześnie na obszarach nr 9, 10, 12, 14 i 15 wprowadzana jest nowa zabudowa usługowa i przemysłowa. W przypadku obszarów nr 9, 10, 14 i 15 zabudowa ta sąsiadować będzie z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, a w przypadku obszaru nr 12 – z terenami sportu i rekreacji.

Zabudowa projektowana w obszarze nr 12 stanowi kontynuację terenów przemysłowych znajdujących się na wschód, w obszarze nr 10 sąsiaduje z istniejącą zabudową usługową od północy, a w obszarze nr 9 – od zachodu. W przypadku obszaru nr 14 od strony sąsiadującej z tym terenem zabudowy mieszkaniowej wprowadza się tereny zieleni, które pełnić będą rolę izolacyjną. Z kolei odnośnie obszaru nr 15 zapisy Studium przewidują zmianę przeznaczenia terenów zieleni na tereny usług komercyjnych, nieprodukcyjnych, gastronomii, hoteli, schronisk. Obszar nr 15 graniczy z zabudową mieszkaniową jedynie od strony zachodniej. Zgodnie z cytowanymi powyżej mapami akustycznymi nie notuje się obecnie w tych rejonach przekroczeń w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu, nie prognozuje się, by zamierzenia planistyczne prowadziły do przekroczeń obowiązujących norm.

6.1.7. Walory krajobrazowe i kulturowe

Walory krajobrazowe podlegają ochronie na mocy *ustawy o ochronie przyrody* [1.2.3], natomiast obiekty zabytkowe chronione są zgodnie z *ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* [1.2.12].

Walory krajobrazowe, rozumiane jako wartości ekologiczne, estetyczne i kulturowe terenu oraz związanych z nim elementów przyrodniczych, ukształtowane przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka, podlegają ochronie bez względu na to, czy są objęte szczególnymi formami ochrony.

Obszary objęte projektem zmian SUIKZP charakteryzują się różnym zagospodarowaniem. Obejmują zarówno tereny biologiczne czynne, w tym lasy, tereny poprzemysłowe, obiektów handlowych, rolne, tereny ogrodów działkowych i dróg.

W granicach obszarów objętych projektem zmiany SUIKZP zlokalizowane są obiekty zabytkowe, ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków:

W obszarze nr 10 znajduje się:

- torowisko kolejki wąskotorowej linii Bytom-Karb-Miasteczko Śląskie w granicach administracyjnych Bytomia,
- ceglane kamienice przy ul. Łagiewnickiej 17, 19, 21, 23.

W granicach obszaru nr 4 usytuowane jest natomiast stanowisko archeologiczne z epoki kamienia (średniowieczna osada). Ponadto wschodnia granica obszaru nr 13 jest częściowo zbieżna z granicami zabytkowego parku krajobrazowego „Fazaniec”. W bliskiej odległości, za północno-wschodnią granicą obszaru nr 14 położony jest wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego Park Ludowy (dawne założenie pałacowo-parkowe Thiele-Wincklerów).

Projekt zmiany SUIKZP nie wprowadza zmian w zakresie ochrony krajobrazu i zabytków.

6.1.8. Flora i fauna

Flora i fauna podlega ochronie na mocy ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1.2.2] oraz *ustawy o ochronie przyrody* [1.2.3].

Zgodnie z *Prawem ochrony środowiska* ochrona zwierząt oraz roślin polega na:

- 1) zachowaniu cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej,
- 2) tworzeniu warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku,
- 3) zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin,
- 4) zapobieganiu zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody.

W myśl *Ustawy o ochronie przyrody* ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

W stosunku do rodzimych dziko występujących roślin objętych ochroną gatunkową (ściśłą lub częściową) obowiązują zakazy:

- 1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- 2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- 4) pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania okazów gatunków;
- 5) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;
- 6) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków.

W stosunku do zwierząt należących do gatunków dziko występujących objętych ochroną ściśłą lub częściową wprowadza się m.in. następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania;
- 2) umyślnego okaleczania i chwytania;
- 3) transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych zwierząt;
- 4) zbierania, przetrzymywania i posiadania okazów gatunków;
- 5) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
- 6) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 7) niszczenia ich gniazd;

- 8) niszczenia ich mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień;
- 9) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
- 10) wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek;
- 11) preparowania okazów gatunków;
- 12) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;
- 13) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 14) umyślnego płoszenia i niepokojenia;
- 15) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 16) przemieszczania urodzonych i hodowanych w niewoli do stanowisk naturalnych.

Ochronie, polegającej na zapobieganiu niszczeniu i dewastacji, podlegają także tereny zieleni urządzonej, drzewa i krzewy oraz ich zbiorowiska niebędące lasem. W *ustawie o ochronie przyrody* nakazano zwrócić szczególną uwagę na roboty ziemne oraz inne roboty związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w pobliżu drzew lub krzewów albo ich zespołów. Prace te mogą być wykonywane wyłącznie w sposób nie szkodzący drzewom lub krzewom. W okresie zimowym na ulicach, placach oraz drogach publicznych środki chemiczne mogą być stosowane tylko w sposób nie szkodzący terenom zieleni oraz zadrzewieniom.

W północnej części Bytomia zlokalizowany jest obszar Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”, którego jednym z głównych przedmiotów ochrony są zimujące i częściowo przebywające w okresie letnim nietoperze, w tym wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej Rady 92/43/EWG nocek duży *Myotis myotis* (1324) i nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* (1323). W obszarach zmiany Studium nr 1 i 2 projektowana jest nowa zabudowa mieszkaniowa jednak zgodnie z informacjami przedstawionymi w rozdziale 13 nie przewiduje się, by wywarła ona negatywny wpływ na przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000. W obszarach tych obecnie rozwija się zabudowa w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W obszarach objętych zmianami Studium z uwagi na charakter zagospodarowania generalnie nie ma sprzyjających warunków do występowania chronionych gatunków roślin i grzybów, jak również rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt. Objęta ochroną jest natomiast zdecydowana większość występujących tu ptaków, w tym często notowane, także w miastach, przedstawiciele tej grupy, jak na przykład sroka *Pica pica*, wróbel *Passer domesticus*, czy bogatka *Parus major*, a ponadto niektóre pospolite gatunki ssaków, w tym jeż, czy nietoperze. Są to w większości gatunki zsynantropizowane, związane w pewnym stopniu m.in. z siedzibami ludzkimi i przystosowane do warunków miejskich. Siedliska podmokłe związane z ciekami przepływającym przez obszar 4 mogą sprzyjać występowaniu płazów, zgodnie z projektem zmiany Studium pozostawione zostaną jednak w dotychczasowym zagospodarowaniu. Ograniczanie, a docelowo, zgodnie z zapisami projektu zmiany Studium likwidacja terenów rolnych (obszar 9 i 13) może prowadzić do pogorszenia warunków siedliskowych związanych z nimi gatunków, takich jak np. gąsiorek *Lanius collurio*, czy skowronek *Alauda arvensis*.

Zarówno kwerenda literatury [1.2.38], [1.2.39], [1.2.40], jak i wizja terenowa, nie wykazały na terenie opracowania stanowisk szczególnie cennych, chronionych i/lub zagrożonych wyginięciem grzybów, roślin, siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych.

Należy jednak zwrócić uwagę, że przekształcanie, zgodnie z zapisami projektu Studium obszarów rolnych i towarzyszących im biotopów (zarośla, zadrzewienia, ciepłolubne i nitrofilne okrajki, płaty muraw, szuwarów, siedliska ruderalne) w tereny zabudowy może doprowadzić do stopniowego wyparcia przynajmniej części występujących tu gatunków. Proces ten będzie jednak odbywał się etapami. Część organizmów, szczególnie zaliczana do gatunków synantropijnych, zasiedli nowe, powstałe w wyniku zagospodarowywania siedliska, takie jak tereny zieleni urządzonej. Część przedstawicieli innych gatunków wyemigruje poza obszary opracowania, korzystając z zasobów odpowiednich dla nich biotopów na terenach sąsiednich. Dotyczy to zwłaszcza zwierząt o największej mobilności, takich jak ptaki czy większość ssaków.

Podsumowując, ogólnie można założyć, że realizacja ustaleń przedstawionego do oceny projektu zmiany Studium nie będzie oddziaływać istotnie negatywnie na zasoby fauny, mykobioty i szaty roślinnej, w tym gatunków chronionych.

Przedstawiony do oceny projekt zmiany Studium nie wprowadza lokalizacji nowych obiektów budowlanych infrastruktury sieci elektroenergetycznej, choć na obszarach 6, 9, 10, 12 i 14 dopuszcza możliwość budowy urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW. Tereny objęte zmianami Studium znajdują się poza istotnymi korytarzami migracji zwierząt, w tym awifauny, nietoperzy i zwierząt lądowych (jedynie w obszarze 6 znajduje się fragment obszaru rdzeniowego dla ryb, a w sąsiedztwie obszaru 1 przebiega korytarz dla nietoperzy). Na wszystkich obszarach mogą odbywać się jednak lokalne migracje. W związku z powyższym nie przewiduje się by realizacja zapisów projektu zmiany Studium w istotnym stopniu wpłynęła na możliwości migracji organizmów żywych.

6.1.9. Obiekty chronione w myśl ustawy o ochronie przyrody

Jak wykazano w powyższych rozdziałach niniejszego opracowania, Obszary nr 1 i 2 oraz częściowo obszar 4, objęte projektem zmiany Studium, znajdują się w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” o kodzie PLH240003. Jednym z przedmiotów ochrony obszaru są nietoperze, które licznie hibernują, a także po części przebywają w lecie, w istniejących tu podziemnych korytarzach, powstałych w efekcie eksploatacji metali ciężkich.

6.1.10. Obszary cenne przyrodniczo, a nie objęte ochroną

Teren miasta Bytomia jest w dużej mierze przekształcony działalnością człowieka. Zachowały się tutaj jednak tereny o dużych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Ochrona takich miejsc realizowana jest najczęściej w formie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

W granicach obszarów, dla których wprowadza się zmiany zagospodarowania zasadniczo brak terenów o znaczących walorach przyrodniczych. Znajdują się wśród nich zarówno tereny już zagospodarowane, jak i przemysłowe. Lokalnie pewne znaczenie dla bioróżnorodności mogą mieć ogrody działkowe, które jednak zgodnie z ustaleniami projektu Studium zostaną zachowane w obecnym zagospodarowaniu. Tereny biologiczne czynne i mające nieco wyższą wartość przyrodniczą na tle pozostałych obszarów znajdują się w obszarze 4. Przepływa tu niewielki ciek otoczony zielenią

nieurządzoną. Projekt zmiany Studium przewiduje zachowanie tego terenu w stanie obecnym. Zachowane zostają również fragmenty zieleni wysokiej w obrębie obszaru 13.

7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu zmian Studium

Podstawowe cele ochrony środowiska zostały uwzględnione w następujących dokumentach krajowych:

1. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju (ogłoszona w Monitorze Polskim Nr 26, poz. 432),
2. „Zaktualizowana koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju” z 2005 r.
3. „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju”(do 2030 r.)
4. Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju (Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2000 r),
5. Polityka ekologiczna państwa 2030, PEP2030 (Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2019)

oraz w dokumentach międzynarodowych, ratyfikowanych przez stronę polską, których ustalenia w znaczącej części zawarte są w wyżej wymienionych dokumentach oraz przepisach prawnych.

Główne cele zawarte w tychże dokumentach przedstawiono poniżej.

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- przyjęcie nadrzędnej zasady zrównoważonego rozwoju,
- eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonizowanie z zagospodarowaniem,
- ochrona zasobów wodnych poprzez prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach, polegającej m.in. na wprowadzeniu szczególnych zasad ochrony środowiska w obszarach alimentacji wód podziemnych, zachowanie nieuregulowanych rzek, których funkcje przyrodnicze nie uległy dewastacji,
- ochrona dolin rzecznych reprezentujących bogactwo przyrody oraz spełniających funkcje korytarzy ekologicznych, oczek wodnych i terenów wodno-błotnych,
- tworzenie warunków dla ochrony i rozwoju terenów zielonych wewnątrz i wokół miast oraz zagospodarowanych terenów rekreacyjnych,
- zahamowanie procesów degradacji oraz przywrócenie wartości środowiska przyrodniczego na obszarach o szczególnym jego zniszczeniu lub zubożeniu przez urbanizację, melioracje osuszające oraz regulacje rzek,
- określenie obszarów wymagających ograniczenia działalności inwestycyjnej i gospodarczej,

- określenie złóż surowców mineralnych, których eksploatacja nie może być uruchomiona, jeżeli może naruszać inne zasoby przyrody, istotne części lub całość systemu ekologicznego,
- uwzględnienie ekologicznych podstaw polityki przestrzennej w stosunku do transportu poprzez wskazanie obszarów do preferencji prośrodowiskowego transportu i nasycenie odpowiednim transportem obszarów o szczególnych walorach społecznych, realizacji na przebiegu korytarzy ekologicznych przepustów drogowych umożliwiających migracje fauny, odpowiednie trasowanie autostrad z ominięciem obszarów o cennych walorach przyrodniczych,
- stopniowe rozszerzanie i utrwalanie dobrej kondycji ekologicznej obszarów o walorach przyrodniczych objętych ochroną prawną,
- powszechne i współzależne uwzględnienie uwarunkowań przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz programach przedsięwzięć publicznych o znaczeniu ponadlokalnym,
- promowanie ekologicznych kierunków i form w wybranych dziedzinach i obszarach (ekoturystyka, ekorolnictwo, ekosadownictwo),
- zlikwidowanie zagrożenia ekologicznego w obszarach o przekroczonych normach zanieczyszczeń,
- ochrona różnorodności biologicznej obszarów niezdegradowanych, które stanowią główny potencjał przyrodniczy kraju,
- ustanowienie obowiązkowej komasacji gruntów realizowanej w oparciu o pomoc państwa, podporządkowanej działalności przeciwozyjnej na najlepszych glebach oraz najbardziej podatnych na erozję wodną lub podjęcie innych skutecznych środków gwarantujących odpowiednie ich zabezpieczenie przed erozją,
- zahamowanie rozpraszania zabudowy, zwłaszcza na tereny o wysokich walorach krajobrazowych,
- ochrona jako „dziedzictwa ludzkości” zanikających krajobrazów (mozaiki ekosystemów leśnych, łąkowych, polnych oraz związanych z osadnictwem),
- priorytetowe traktowanie tworzenia korytarzy ekologicznych w trakcie realizacji programów zwiększania lesistości,
- ochrona i wykorzystanie rodzimej różnorodności biologicznej w programach rekultywacji obszarów zdegradowanych działalnością gospodarczą.

Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju:

Głównym jej celem jest stworzenie warunków dla stymulowania rozwoju, sprzyjających sukcesywnemu eliminowaniu procesów i działań gospodarczych szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, promowaniu sposobów gospodarowania przyjaznych dla środowiska oraz przywracaniu równowagi na obszarach dewastacji i degradacji przyrodniczej. Głównym założeniem rozwojowym strategii jest utrzymanie wzrostu gospodarczego w powiązaniu ze zdecydowanym wzrostem efektywności wykorzystania surowców, paliw oraz zasobów przyrody a także zapewnieniem bezpieczeństwa ekologicznego kraju.

Ponadto strategia zaleca:

- uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego elementów ochrony środowiska, ochrony różnorodności biologicznej i pomników natury,
- pomoc państwa dla działalności proekologicznej, rekultywacji terenów i zasobów skażonych, dla czynnej ochrony środowiska i różnorodności biologicznej,
- przestrzeganie prawa ekologicznego krajowego i międzynarodowego przez wszystkie podmioty,
- zapewnienie równego dostępu do środowiska i jego zasobów,
- zapewnienie konkurencyjności wykorzystania zasobów odnawialnych i recyklingu surowców,
- zapewnienie swobodnego transferu technologicznego i inwestycji proekologicznych,
- uwzględnienie zagadnień środowiskowych w opracowywanych politykach i programach sektorowych szczebla krajowego i regionalnego.

Polityka ekologiczna państwa 2030 (PEP2030) integruje zakres tematyczny dokumentów:

- Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” BEiŚ) w części środowiskowej,
 - Strategicznego planu adaptacji dla sektorów obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA2020),
 - Polityki klimatycznej Polski. Strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020 (uchylona uchwałą Rady Ministrów w dniu 1 września 2015 r.),
- których okres obowiązywania został zaplanowany do końca 2020 r.

Zakres tematyczny PEP został uzupełniony o środowiskowe cele i priorytety Rządu RP oraz rozwija część środowiskową Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

W rezultacie PEP obejmuje następującą tematykę:

- bezpieczeństwo biologiczne, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane,
- klimat akustyczny,
- najlepsze dostępne techniki BAT,
- odpady,
- pola elektromagnetyczne,

- powierzchnia ziemi,
- powietrze,
- promieniowanie jonizujące,
- służby ochrony środowiska i podmioty biorące udział w zarządzaniu środowiskiem,
- system finansowania ochrony środowiska,
- system ocen oddziaływania na środowisko,
- technologie środowiskowe,
- wzorce zrównoważonej konsumpcji i edukacja ekologiczna, w tym dostęp do informacji,
- zasoby geologiczne,
- zasoby przyrodnicze, w tym krajobraz, leśnictwo i różnorodność biologiczna,
- zasoby wodne, w tym jakość wód,
- zmiany klimatu (mitygacja i adaptacja).

Polityka ekologiczna państwa opiera się na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, który jest wymogiem nowoczesnej polityki państwa. Zrównoważony rozwój oznacza stabilny wzrost gospodarczy powiązany z racjonalną gospodarką zasobami środowiskowymi i respektowaniem praw człowieka. To właśnie człowiek jest nadrzędną wartością w Polityce ekologicznej Państwa 2030 poprzez koncentrację tematyczną na jakości życia, zdrowiu i dobrobycie Polaków. Rolą polityki ekologicznej jest więc zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego państwa. Jest podstawą do podejmowania działań na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Kluczowa dla osiągnięcia celów polityki ekologicznej jest dodatkowo dbałość o kulturę współżycia ze środowiskiem na szczeblu samorządowym, zwłaszcza poprzez racjonalne planowanie zagospodarowania przestrzennego, które pomaga chronić ludność przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem oraz przyrodę przed nadmierną presją.

Wymienione powyżej cele generalnie znalazły odzwierciedlenie w ocenianym projekcie Studium. Między innymi zachowano dolinę cieku w obszarze nr 4, pod nową zabudowę przeznaczono przede wszystkim tereny już zagospodarowane i rekultywowane. Zachowano też istniejące tereny ogrodów działkowych. Nie wykazano konfliktu zamierzeń planistycznych z wyznaczoną w województwie siecią korytarzy ekologicznych. Zasadniczo nie objęto zagospodarowaniem na cele poza przyrodnicze obszarów chronionych, za wyjątkiem obszarów 1 i 2, znajdujących się w granicach obszaru Natura 2000, projektowane zagospodarowanie nie będzie jednak miało negatywnego wpływu na przedmioty ochrony w obszarze.

8. Ustalenia projektu zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (tzw. SPA 2020) stanowi element szerszego projektu badawczego o nazwie KLIMADA, którego prowadzenie zakłada się do roku 2070.

We wskazanym dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych. Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju.

Wśród najbardziej wrażliwych sektorów i obszarów, dla których określono cele i kierunki działań adaptacyjnych znalazły się: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, zdrowie, energetyka, budownictwo, transport, obszary górskie, strefy wybrzeża, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane.

Głównym celem SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cele szczegółowe oraz powiązane z nimi kierunki działań zostały określone następująco:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunki działań:

- 1.1 – dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu
- 1.2 – adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu
- 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu
- 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu
- 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie
- 1.6 – zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Kierunki działań:

- 2.1 – stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami
- 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Kierunki działań:

- 3.1 – wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu
- 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Kierunki działań:

- 4.1 – monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie)
- 4.2 – miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Kierunki działań:

- 5.1 – promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
- 5.2 – budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Kierunki działań:

- 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu
- 6.2 – ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

W świetle powyższych wskazań, mając na uwadze charakter oraz zakres (szczegółowość) ocenianego dokumentu planistycznego, a także charakter (uwarunkowania środowiskowe) i sposób zagospodarowania przedmiotowego terenu, należy stwierdzić, że projekt Studium jest związany przede wszystkim z sektorami, jakimi są: gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane i rolnictwo, a w mniejszym stopniu również z sektorami obejmującymi budownictwo, infrastrukturę i inne.

Obszary objęte zmianą Studium znajdują się poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią oraz poza terenami osuwisk.

Do głównych zagrożeń Bytomia, a więc i przedmiotowego terenu, w kontekście zmian klimatu należą: intensyfikacja miejskiej wyspy ciepła, silne ulewę powodujące podtopienia oraz susze sprzyjające deficytowi wody w miastach. Zasadniczo realizacja ocenianego projektu Studium może się przyczynić do intensyfikacji miejskiej wyspy ciepła, jednakże z uwagi na stosunkowo niewielką powierzchnię, którą planuje się przeznaczyć pod zabudowę i skalę przewidzianych ustaleń w stosunku do powierzchni całego, miejscami wysoko zurbanizowanego miasta Bytom, wpływ ten będzie miał mało znaczący charakter w porównaniu ze zjawiskami już występującymi.

Ogólnie rzecz ujmując ustalenia projektu Studium wpisują się przede wszystkim w realizację następujących kierunków działań określonych SPA 2020: 1.3, 1.4 i 1.5 w zakresie celu nr 1 oraz 4.2 w celu nr 4.

Projekt zmiany Studium generalnie nie wprowadza zmian w zakresie realizacji powyższych celów. Zasadniczą zmianą wprowadzoną w zapisach projektu zmiany Studium są zapisy mające na celu wzrost wykorzystywania energii uzyskiwanej z odnawialnych źródeł energii oraz opuszczenie możliwości budowy

urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej na terenach oznaczonych w Studium symbolami 4.2.1/2.U3, 13.2.6/17.U5, 10.1.3/14.P1, 13.1.4/10U1 i 5.2.3/13.P2. Powyższe zamierzenia planistyczne uznać należy za silnie sprzyjające kierunkom działań służącym adaptacji do zmian klimatu.

W kierunek działań 1.4 (ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu) wpisują się zapisy przedstawionego do oceny SUIKZP odnośnie zmiany przeznaczeń terenów przewidzianych w obowiązującym Studium pod zabudowę i zachowanie ich w dotychczasowym użytkowaniu, jako tereny lasów (obszar nr 5), ogrodów działkowych i zieleni pozostałej (obszary nr 4, 7, 8, 11, 16).

9. Ustalenia projektu Studium w odniesieniu do *Uchwały Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw*

Uchwała Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. uchwała antysmogowa) wprowadza zakazy i ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych. Celem tych zakazów i ograniczeń jest zapobieżenie negatywnemu wpływowi na zdrowie ludzi i środowisko w granicach administracyjnych województwa śląskiego. Uchwała określa, jakie wymagania muszą spełniać instalacje, w których spalane są paliwa stałe oraz wymienia paliwa, których stosowanie jest zakazane.

Do istotnych zmian wprowadzanych w projekcie Studium w zakresie ograniczenia eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, należą zapisy ustaleń dokumentu dla trzech obszarów przewidzianych pod zabudowę (obszar nr 6, **9**, 10, 12, 14), dopuszczające na ich terenie możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru. Realizacja powyższych zapisów przyczyni się do ograniczenia pozyskiwania energii z instalacji, w których następuje spalanie paliw. Poza tym projekt zmiany Studium nie wprowadza zmian w zakresie ograniczenia spalania paliw, przyjętych w obowiązującym SUIKZP. W związku z tym należy uznać, że projekt Studium nie stoi w sprzeczności z zakazami i ograniczeniami przyjętymi w *Uchwale Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw*, a realizacja zmian Studium przyczyni się do ich wdrożenia.

10. Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym bezpośrednie, wtórne i skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

Północne krańce Bytomia znajdują się w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemna Tarnogórsko-Bytomskie”. W jego granicach znajdują się obszary nr 1 i 2 objęte projektowanymi zmianami Studium. Opiniowany projekt w tym zakresie porządkuje stan istniejący, na obszarach tych obecnie powstała już zabudowa jednorodzinna. Dla poszczególnych inwestycji zostały wydane decyzje o Warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W procedurze uczestniczył Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, odniesiono się również do kwestii ich wpływu na obszar Natura 2000 – stwierdzono brak negatywnego wpływu z uwagi na rodzaj, charakter i skalę przedsięwzięć, a także ich lokalizację poza głównymi strefami otworów wlotowych i wylotowych (ważniejszymi szczytami i miejscami wnikania nietoperzy) oraz poza obszarem występowania żyznej buczyny. Jednocześnie nakazano realizację inwestycji w sposób nienaruszający sąsiadującego z obszarami nr 1 i 2 zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Suchogórski Labirynt Skalny”.

Reasumując, zmiana zagospodarowania wprowadzone projektem zmiany Studium nie będą miały negatywnego wpływu na obszar Natura 2000 oraz na inne obszary chronione

10.1. Oddziaływania rozwiązań Studium na środowisko: bezpośrednie i pośrednie, średnio i długo terminowe, stałe i chwilowe, wtórne i skumulowane

Oceniany projekt Studium ustala po części takie przeznaczenia terenów, które odpowiadają istniejącemu zagospodarowaniu i użytkowaniu – utrzymuje tereny ogrodów działkowych (obszary nr 4, 7, 8, 11 i 16), zieleni pozostałej (obszar 4), tereny lasów (obszar nr 5), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności, mieszkaniowej wielorodzinnej typu mały dom (obszary nr 1 i nr 2). Miejscami przewiduje się także zmianę przeznaczenia terenów niezabudowanych, biologiczne czynnych, ale już przewidzianych w obowiązującym Studium pod zainwestowanie. Zmiany te polegają na wprowadzeniu przeznaczenia zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej na tereny dotychczas przeznaczone na zabudowę mieszkaniową (obszar nr 9 i nr 10). Ponadto dla obszaru nr 12 zmienia się przeznaczenie terenów sportu i rekreacji na tereny zabudowy przemysłowej, a dla obszaru nr 13 – tereny rekreacji i wypoczynku – wprowadza się przeznaczenie na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności. Z kolei dla terenów zieleni pozostałej (Z3) w obszarach nr 14 i 15 wprowadza się zagospodarowanie – dla obszaru nr 14 równorzędne przeznaczenie terenów zabudowy produkcyjnej (P2) i usługowej (U5) z zachowaniem pasa zieleni pozostałej Z3 na styku z terenami zabudowy mieszkaniowej, a dla obszaru nr 15 terenów zabudowy usług (U1). Dla obszarów nr 6, 9, 10, 12 i 14, zmiany Studium dotyczą również uzupełnienia zapisów dla tych terenów o możliwość rozmieszczenia na nich urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru).

Każda zmiana zainwestowania terenu związana jest z mniejszym bądź większym oddziaływaniem na środowisko, a stopień oddziaływania będzie uzależniony od intensywności i charakteru zagospodarowania. Aktualnie na obszarach już zainwestowanych oraz w ich sąsiedztwie występuje stałe oddziaływanie na środowisko, związane między innymi z emisją zanieczyszczeń atmosferycznych (ze źródeł komunikacyjnych i tzw. „niska emisja”), powstawaniem odpadów i ścieków oraz dokonany, nieodwracalny przekształceniem powierzchni terenu. Na terenach już zabudowanych realizacja ustaleń projektu zmiany Studium będzie więc związana głównie z utrzymaniem bądź pogłębieniem się oddziaływań już tu występujących. Wprowadzanie zabudowy obszarach rolniczych związane będzie z kolei z kreowaniem zagospodarowania i krajobrazu o charakterze miejskim kosztem terenów rolnych. Przedstawiony do oceny projekt zakłada również wykorzystanie terenów przemysłowych do lokowania nowej zabudowy, głównie o charakterze usługowym i przemysłowym. Należy także podkreślić, że zmiany te będą się one zapewne odbywać stopniowo.

W przypadku realizacji nowej zabudowy czy też elementów infrastruktury oddziaływanie krótkotrwale na etapie budowy polegać będzie między innymi na emisji hałasu oraz zanieczyszczeń do powietrza, których źródłem będą maszyny i urządzenia budowlane. Oddziaływania te będą miały charakter chwilowy, ograniczony do czasu realizacji poszczególnych inwestycji. Oddziaływanie trwałe będzie polegało przede wszystkim na przekształceniu powierzchni ziemi spowodowanym na przykład pracami niwelacyjnymi oraz zajęciem terenu przez obiekty kubaturowe czy powierzchnie uszczelnione. Wprowadzanie pozaprzrodniczych form zagospodarowania będzie związane z zajęciem powierzchni biologicznie czynnych i usunięciem porastającej je roślinności. Realizacja ustaleń Studium będzie lokalnie może być związana z koniecznością wycinki zieleni wysokiej (drzew i krzewów), choć będzie to miało bardzo ograniczony charakter. Wraz z zajęciem terenów biologicznie czynnych trwale przekształcone zostaną siedliska faunistyczne, ograniczona zostanie ich powierzchnia, a potencjalnie zamieszkująca je fauna zostanie z nich wyparta na tereny sąsiednie.

Realizacja nowej zabudowy kosztem powierzchni biologicznie czynnych przyczyni się do lokalnych zmian uwarunkowań krajobrazowych i topoklimatycznych. Przyrost powierzchni terenów zabudowy przyczyni się również do wzrostu emisji zanieczyszczeń atmosferycznych do powietrza i nasilenia zjawiska tzw. „niskiej emisji”, a powstające zanieczyszczenia mogą być wywiewane z terenu objętego planem na obszary przyległe.

Na terenie miasta występuje obecnie wpływ istniejącej infrastruktury drogowej (zanieczyszczenie powietrze, klimat akustyczny). Projektowany rozwój zabudowy skutkował będzie zwiększeniem natężenia ruchu, choć podkreślić należy, że w skali miasta nowe tereny zabudowane będą miały charakter marginalny, a w projekcie zmiany Studium przewidziano też zmiany przeciwne – terenów o przeznaczeniu na zabudowę, na których w projekcie wyznaczono tereny leśne (obszar nr 5).

Opisane wyżej oddziaływania związane z realizacją zapisów Studium będą się w mniejszym lub większym stopniu kumulować w środowisku. Nakładanie się wpływów pochodzących z poszczególnych terenów spowoduje wzrost tego oddziaływania. Kumulacji podlegać będzie przede wszystkim hałas, a także emitowane zanieczyszczenia atmosferyczne. Kumulacja ta może mieć miejsce w granicach jednostek stanowiących źródło oddziaływań bądź na terenach przyległych. O efekcie kumulacji w skali lokalnej można mówić również w przypadku zajmowania powierzchni biologicznie czynnych. Nie przewiduje się jednak, aby potencjalna kumulacja miała znacząco negatywny wpływ na stan środowiska.

Opisane wyżej wpływy zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji będą ograniczane zapisami Studium, a także miejscowych planów oraz przepisami zawartymi w obowiązującym ustawodawstwie dotyczącymi między innymi dopuszczalnych poziomów hałasu i sposobu ograniczenia jego wpływu, a także gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej.

Uwzględniając skalę i charakter zmian ogólnych kierunków zagospodarowania przewidzianych w planie, generalnie można stwierdzić, iż realizacja zmiany Studium przy zachowaniu ograniczeń wpływu na środowisko wynikających z jego ustaleń oraz przepisów odrębnych nie spowoduje poważnych zagrożeń dla środowiska.

Tab. 2. Charakterystyka typów oddziaływań

Typ oddziaływań	Etap budowy	Etap eksploatacji
bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost poziomu hałasu związanego z pracami budowlanymi przy tworzeniu nowych obiektów kubaturowych - pylenie z powierzchni odkrytych miejsc składowych materiałów sypkich i obiektów w budowie - zanieczyszczenie powietrza spalinami pochodzącymi z maszyn pracujących na budowach - zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej i wycinka zieleni wysokiej (drzew i krzewów) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost ilości odprowadzanych ścieków opadowych z powierzchni szczelnych - wzrost ilości wytwarzanych odpadów - wzrost emisji hałasu bytowego - przekształcenie powierzchni ziemi w ramach prowadzenia niwelacji pod nowe obiekty budowlane i towarzyszące im zagospodarowanie
pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> - nie występują, brak znaczących oddziaływań 	<ul style="list-style-type: none"> - generowanie ruchu pojazdów na terenach nowo zainwestowanych
wtórne	<ul style="list-style-type: none"> - nie występują, brak znaczących oddziaływań 	<ul style="list-style-type: none"> - dalsza synantropizacja szaty roślinnej w rejonie utworzonej zabudowy
skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> - krótkotrwała kumulacja hałasu pochodzącego z prac budowlanych oraz hałasu komunikacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiana jakości powietrza w wyniku nakładania się emisji z poszczególnych emitorów - kumulacja hałasu komunikacyjnego oraz bytowego
krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> - hałas budowlany - zanieczyszczenie powietrza związane z pracami budowlanymi - powstawanie odpadów budowlanych 	<ul style="list-style-type: none"> - nie występują, brak znaczących oddziaływań
długoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany morfologii terenu (lokalnych warunków krajobrazowych) związane z powstawaniem nowych zabudowań - dalsza synantropizacja szaty roślinnej w rejonie utworzonej zabudowy - emisja hałasu komunikacyjnego - lokalna fragmentacja siedlisk - lokalna zmiana uwarunkowań topoklimatycznych
stałe	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany ukształtowania powierzchni terenu - zmiana lokalnych warunków krajobrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalne zmiany mikroklimatu - zmiany morfologii terenu związane z powstaniem nowych obiektów budowlanych - zwiększenie powierzchni terenów utwardzonych
chwilowe	<ul style="list-style-type: none"> - hałas budowlany - zanieczyszczenie powietrza związane z pracami budowlanymi - powstawanie odpadów budowlanych 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie natężenia ruchu komunikacyjnego

11. Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

Środowisko na omawianym terenie na skutek wieloletniej działalności człowieka zostało przekształcone w tak znaczącym stopniu, że praktycznie niemożliwy jest jego powrót do stanu pierwotnego. Fauna i flora są tutaj aktualnie reprezentowane głównie przez gatunki synantropijne, przystosowane (przywykle) do warunków antropopresji, a występujące tu obecnie siedliska mają w zdecydowanej większości wyraźny charakter antropogeniczny. Z tego względu omawiany teren na powierzchni ziemi nie prezentuje wyróżniających się wartości przyrodniczych. Odrębną kwestię stanowi system podziemnych korytarzy, powstałych w związku z dawną eksploatacją rud metali ciężkich, stanowiących obecnie siedliska nietoperzy, chroniony w obszarze Natura 2000 „Podziemia Bytomsko-Tarnogórskie”. Jak wskazano w powyższych rozdziałach niniejszej prognozy, obszary 1 i 2 objęte projektem zmiany Studium znajdują się w granicach obszaru Natura 2000. W przeprowadzonej procedurze wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie wykazano możliwości negatywnego wpływu na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000, co szczegółowo opisano w rozdziale 13 niniejszej prognozy.

W związku z powyższymi zapisami projektu zmiany Studium na przedmiotowym terenie nie wyklucza się realizacji niektórych przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których, w zależności od charakteru inwestycji, obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko może być wymagany przez właściwy organ. Generalnie realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadzana jest na zasadach określonych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W ocenianej zmianie Studium dodatkowo dopuszczono możliwość lokowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami zabudowa systemami fotowoltaicznymi o powierzchni min. 0,5 ha na obszarach chronionych i min. 1 ha na obszarach pozostałych kwalifikowana jest jako przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i wymaga uzyskania stosownych decyzji i pozwoleń.

Ponadto, zgodnie z zapisami projektu dokumentu, wprowadza się również zakaz lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie awarii przemysłowej o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku.

12. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Granice administracyjne miasta Bytomia oddalone są od granicy państwa o ok. 50 km na północ. Oddziaływania związane z realizacją ocenianego projektu SUiKZP będą generalnie związane z lokalną niwelacją terenu, przekształceniem szaty roślinnej i siedlisk faunistycznych, powstawaniem ścieków i odpadów oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska. Wpływy tego typu, ograniczane dodatkowo zapisami Studium, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zapisami obowiązującego ustawodawstwa, będą miały generalnie charakter lokalny. Z tego względu należy przyjąć, że realizacja projektowanych ustaleń nie będzie powodowała transgranicznego oddziaływania na środowisko.

13. Obszary problemowe

W północnej części obszaru nr 13 wprowadzone zostało przeznaczenie na zabudowę jednorodzinną na obszarach przemysłowych. Realizacja takiego zagospodarowania potencjalnie może wymagać przeprowadzenia remediacji, w przypadku stwierdzenia historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, zgodnie z zapisami ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1.2.2]. Dla tych terenów wydana została decyzja nr 55/04 z dn. 16 lipca 2004 o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na eksploatacji i przerobie odpadów oraz późniejszej rekultywacji terenu polegającej na wyrównaniu terenu, nawiezieniu ziemi i zazielenieniu.

Potencjalnie problemowe mogą wydawać się również obszary nr 1 i 2, gdzie wprowadzana jest nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w granicach obszaru Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” PLH240003. Kwestia ta wymaga bardziej szczegółowej analizy. Projekt zmiany Studium porządkuje w tym zakresie stan istniejący – obszary te są obecnie już w znacznym stopniu zabudowane, zgodnie z projektowanym przeznaczeniem. Dla zrealizowanej tu zabudowy zostały wydane decyzje o Warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W procedurze tej stwierdzono, że realizowane w tych obszarach inwestycje nie kwalifikują się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zatem nie wymagają wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W procedurze uczestniczył dyrektor regionalnej dyrekcji ochrony środowiska nie zajmując stanowiska w sprawie. Jednocześnie zgodnie z opinią Referatu Ochrony Środowiska i Energetyki Wydziału Inżynierii Środowiska Urzędu Miejskiego w Bytomiu w odniesieniu do oddziaływania na obszar Natura 2000, mając na uwadze rodzaj, charakter i skalę przedsięwzięć, a także ich lokalizację poza głównymi strefami otworów wlotowych i wylotowych (ważniejszymi szybami i miejscami wnikania nietoperzy) oraz poza obszarem występowania żywej buczyny nie będą one negatywnie wpływać na obszar Natura 2000. Jednocześnie wskazano, że w związku z bliską odległością zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Suchogórski Labirynt Skalny” inwestycje należy przeprowadzić w sposób nienaruszający walorów przyrodniczych, znajdujących się w okolicy terenu objętego zespołem przyrodniczo-krajobrazowym.

14. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

W Studium przedstawionym do oceny wprowadzone zostały zapisy mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych wpływów na środowisko bądź ludzi, a odnoszące się indywidualnie do określonego przeznaczenia terenu.

Analiza przyjętych zapisów wykazała, że zostały uwzględnione wymogi z zakresu ochrony środowiska określone w obowiązujących przepisach.

Generalnie zapisy zmian Studium są zgodne z wytycznymi zawartymi w:

- Krajowym program oczyszczania ścieków,
- Programie ochrony środowiska dla miasta Bytomia,
- Planie gospodarki odpadami dla miasta Bytomia,
- Programie ograniczenia niskiej emisji w mieście Bytomiu.

Sposób, w jaki realizowane są w planie zapisy przyjęte w/w dokumentach (dla poszczególnych elementów środowiska) został opisany poniżej.

Ochrona powietrza atmosferycznego

Ze względu na ochronę powietrza atmosferycznego w *Programie ochrony środowiska dla miasta Bytomia* zostały przyjęte zapisy mające na celu poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Założonym celem dla miasta Bytomia jest osiągnięcie najwyższej jakości powietrza i wyeliminowanie lokalnych uciążliwości. Wyżej wymienione założenia realizowane będą między innymi poprzez wdrożenie programu modernizacji gospodarki cieplnej we współpracy z Radzionkowem i Piekarami Śląskimi, rozbudowę lokalnych elementów infrastruktury grzewczej i gazowej, ograniczenie emisji nieorganizowanej ze źródeł powierzchniowych i emisji wtórnej, osiągnięcie standardów w zakresie ochrony powietrza w energetyce zawodowej i przemyśle oraz wspieranie lokalnych wysokosprawnych i niskoemisyjnych systemów energetycznych o celach innowacyjności.

Ponadto, w celu polepszenia jakości powietrza atmosferycznego w obrębie Bytomia oraz poprawy warunków przewietrzania miasta, wprowadzono zapisy mówiące o konieczności utrzymania istniejących i wykształcenia nowych ciągów zieleni, szczególnie w dolinach potoków i nad zbiornikami wodnymi, nie wprowadzania zadrzewień i zalesień na obszarach stagnacji zimnego powietrza oraz wprowadzenie zieleni średniej i niskiej w terenach zurbanizowanych, głównie mieszkaniowych (§19, pkt 2).

Wszystkie wyżej wspomniane zapisy realizują przyjętą w mieście politykę mającą na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego zgodną z założeniami *Programu ograniczenia niskiej emisji* oraz poprawę jakości powietrza atmosferycznego na terenie miasta Bytomia.

Ponadto przedstawiony do oceny projekt zmiany Studium dopuszcza możliwość budowy urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej na terenach oznaczonych w Studium symbolami: 4.2.1/2.U3, 13.2.6/17U5, 10.1.3/14.P1, 13.1.4/10U1 i 5.2.3/13.P2. Możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii może docelowo ograniczyć wykorzystanie paliw kopalnych, a co za tym idzie pozytywnie wpływać na stan atmosfery.

Ochrona środowiska gruntowo-wodnego

Dla ochrony środowiska gruntowo-wodnego na terenie miasta Bytom w „Programie ochrony środowiska...” zostały określone kierunki działań dążące do poprawy jakości wód powierzchniowych i ograniczenie zanieczyszczeń wód podziemnych. Celem priorytetowym jest radykalna poprawa jakości wód powierzchniowych i ograniczenie zanieczyszczenia wód podziemnych. Ponadto, poprawę stanu istniejącej kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej, wyeliminowanie nielegalnych zrzutów z kanalizacji deszczowej, odbiorników powierzchniowych i do gruntu, uporządkowanie gospodarki ściekowej terenu obsługiwanych przez lokalne systemy, budowę nowych systemów kanalizacyjnych w oddzielnych układach sanitarnych.

Wskazania te zawarte zostały w zmianach Studium jako zasad ochrony wód powierzchniowych i podziemnych poprzez wprowadzenie zakazu odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych i deszczowych, w przypadku zbiorników publicznych, zagwarantowania dostępności do brzegów zgodnie z zapisami odrębnymi, wprowadzenie zakazu rekultywacji otwartych wód stojących – naturalnych – poprzez zasypywanie, nałożenie obowiązku utrzymania czystości na brzegach poprzez wyeliminowanie niekontrolowanych wysypisk śmieci (§19, pkt 3).

Ponadto Studium w zakresie gospodarki ściekowej wprowadza zapisy mające na celu ochronę środowiska gruntowo-wodnego poprzez kontynuację realizacji programu kompleksowej poprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Bytom, wprowadza system odprowadzania i oczyszczania ścieków. Zakazuje się rolniczego wykorzystania ścieków, dopuszcza się wykorzystanie osadów ściekowych do rekultywacji zdegradowanych terenów przemysłowych przeznaczonych do rekultywacji po spełnieniu warunków wymaganych przepisami odrębnymi (§34, pkt 5).

15. Propozycje rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w planie

Obszary objęte zmianami Studium są już w znacznej mierze zagospodarowane, a wiele proponowanych zmian dokumentu wynika z potrzeby dostosowania zapisów Studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu. Zmiany SUIKZP związane są także z potrzebą realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych, w tym działań rewitalizacyjnych. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że możliwości wskazania rozwiązań alternatywnych są ograniczone.

W granicach obszaru nr 13, w rejonie ul. Bażantowej sugeruje się kształtowanie zabudowy o niskiej intensywności, zwłaszcza wzdłuż granicy zabytkowego parku krajobrazowego „Fazaniec”. Wskazane jest precyzyjne określenie granic obszaru wpisanego do gminnej ewidencji zabytków, ewentualna korekta tych granic i kształtowanie zabudowy z zachowaniem istniejących terenów zadrzewionych (np. precyzując

zagospodarowanie w obrębie jednostki 8.M1 na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Ponadto wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej w północnej części obszaru 13, gdzie znajdują się obszary przemysłowe powinno zostać poprzedzone badaniami powierzchni ziemi, celem stwierdzenia stopnia ich zanieczyszczenia, i ewentualne wprowadzenie procedur przewidzianych w ustawie *Prawo ochrony środowiska* [1.2.2].

16. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wprowadzony został obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko między innymi dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i ich zmian. W ramach tej oceny sporządzana jest prognoza oddziaływania na środowisko, która stanowi podstawowy instrument monitorowania implementacji zasady zrównoważonego rozwoju w dokumentach strategicznych. Zrównoważony rozwój jest fundamentalną zasadą w planowaniu przestrzennym. Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu zapewnienie, że rozwiązania przyjęte w zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUIKZP), wpisują się w wymagania zasady zrównoważonego rozwoju. W prognozie rozpatrywany i oceniany jest możliwy wpływ realizacji projektowanych ustaleń na istniejący stan środowiska i jego przemiany.

W dniu 24 maja 2019 roku Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę nr XIII/157/19 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom*, przyjętego uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r., zmienionego uchwałą nr X/120/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 lutego 2013 r., uchwałą nr XXXVIII/485/17 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 lutego 2017 r. i uchwałą nr LXI/814/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 marca 2018 r. oraz uchwałą nr LXIV/839/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 maja 2018 r.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana w celu określenia wpływu na środowisko projektowanych zmian *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom*. Zmiany te dotyczą 13 obszarów. Celem zmian Studium jest wprowadzenie korekt i dostosowanie zapisów SUIKZP do aktualnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych miasta.

Wymagania dotyczące zakresu merytorycznego prognozy zostały określone w art. 51 ust. 2 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity Dz.U. 2018, poz. 2081).

Celem przedmiotowych zmian jest wprowadzenie korekt i dostosowanie zapisów Studium do aktualnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych miasta. W wyniku przeprowadzonej analizy ustaleń obowiązującego Studium stwierdzono, że dla niektórych terenów istniejący i docelowy sposób zagospodarowania odbiega od ustaleń tego dokumentu. **W związku z powyższym wyznaczono 16 obszarów wymagających zmiany ustaleń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom.** Łączna powierzchnia 16 obszarów, na które wprowadza się zmiany SUIKZP wynosi ok. 194,9 ha. Do obszarów tych zaliczają się tereny o zróżnicowanej powierzchni oraz różnym sposobie zagospodarowania i użytkowania.

Obszary nr 1 i nr 2. Położone są w rejonie ul. Strzelców Bytomskich, przy północnej granicy Bytomia z miastem Tarnowskie Góry. **W obowiązującej wersji Studium ustalono dla nich przeznaczenie: L1** – tereny lasów; nieruchomości i obiekty lasów państwowych, lasów komunalnych, pozostałych wraz

z terenami zabudowanymi na gruntach leśnych, tereny nieurządzonych terenów śródleśnych, do których należą grunty oznaczone w ewidencji symbolami Ls, **zgodnie z planowanymi zmianami zostaną przeznaczone na tereny M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na tych terenach. Zgodnie z aktualną ewidencją gruntów są to tereny mieszkaniowe – B (obszar nr 2) oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – Bz (obszar nr 1).

W chwili sporządzania niniejszej prognozy oba te obszary były już częściowo zabudowane i prowadzono dalsze prace budowlane i wykończeniowe w związku z realizacją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Powierzchnia obszaru nr 1 wynosi ok. 3,65 ha, natomiast obszaru nr 2 – ok. 0,68 ha.

Obszar nr 3. Obejmuje ul. Tadeusza Kościuszki i ul. Tęczową, **o przeznaczeniu: teren drogi klasy zbiorczej**, który zgodnie z planowanymi zmianami **zostanie przeznaczony na teren drogi klasy lokalnej**.

Zmiana przeznaczenia wynika z istniejących uwarunkowań terenowych tj. braku miejsca na realizację drogi klasy zbiorczej. Powierzchnia obszaru nr 3 wynosi ok. 3,51 ha.

Obszar nr 4. Położony w rejonie ul. Przyjemnej, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom **zostanie przeznaczony częściowo na teren Z3** – tereny zieleni pozostałej: nieruchomości zieleni pozostałej niewymienionej w innych przeznaczeniach **oraz częściowo na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z potrzeby dostosowania zapisów studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu. Powierzchnia obszaru nr 4 wynosi ok. 8,63 ha.

Obszar nr 5. Położony w rejonie ul. Nowej, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom, **zostanie przeznaczony na teren L1** – tereny lasów; nieruchomości i obiekty lasów państwowych, lasów komunalnych, pozostałych wraz z terenami zabudowanymi na gruntach leśnych, tereny nieurządzonych terenów śródleśnych, do których należą grunty oznaczone w ewidencji symbolami Ls, znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Brynek, Leśnictwo Stolarzowice.

Zmiana przeznaczenia podyktowana jest dostosowaniem do aktualnej ewidencji gruntów, gdzie obszar ten ma użytek Ls – lasy i grunty leśne. Powierzchnia obszaru nr 5 wynosi ok. 6,59 ha.

Obszar nr 6. Położony w rejonie ul. Strzelców Bytomskich i ul. Magdaleny, **o przeznaczeniu: U3** – tereny zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru. Powierzchnia obszaru nr 6 wynosi ok. 33,88 ha.

Obszar nr 7. Położony w rejonie ul. Tarnogórskiej, **o przeznaczeniu: U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych: nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele,

schroniska **zostanie przeznaczony na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z potrzeby dostosowania zapisów studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu. Powierzchnia obszaru nr 7 wynosi ok. 12,95 ha.

Obszar nr 8. Położony w rejonie ul. Woźniaka i ul. Cegielnianej, **o przeznaczeniu M2** – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: nieruchomości i obiekty mieszkaniowe wielorodzinne **zostanie przeznaczony na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z potrzeby dostosowania zapisów studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu. Powierzchnia obszaru nr 8 wynosi ok. 15,85 ha.

Obszar nr 9. Położony w rejonie ul. Jana Pawła II, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom **zostanie przeznaczony na teren U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych: nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych, w tym działań rewitalizacyjnych. **Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.** Powierzchnia obszaru nr 9 wynosi ok. 2,4 ha.

Obszar nr 10. Położony w rejonie ul. Kilara i ul. Bernardyńskiej, **o przeznaczeniu: M2** – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: nieruchomości i obiekty mieszkaniowe wielorodzinne **zostanie przeznaczony na teren U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych: nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska **oraz równorzędnie na teren P2** – tereny zabudowy produkcyjnej; nieruchomości i obiekty produkcyjne.

Zmiana przeznaczenia wynika z aktualnego zagospodarowania terenu oraz z potrzeby rozwoju istniejących na tym terenie firm usługowo-produkcyjnych. **Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.** Powierzchnia obszaru nr 10 wynosi ok. 18,96 ha.

Obszar nr 11. Położony w rejonie ul. Krzyżowej, **o przeznaczeniu: M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom **zostanie przeznaczony na teren Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenów. Powierzchnia obszaru nr 11 wynosi ok. 5,85 ha

Obszar nr 12. Położony w rejonie ul. Szyby Rycerskie, **o przeznaczeniu: Z4** – tereny sportu i rekreacji: nieruchomości i obiekty kubaturowe i niekubaturowe, związane ze sportem wyczynowym, amatorskim

i kulturą fizyczną **zostanie przeznaczony na tereny P1** – tereny zabudowy przemysłowej: nieruchomości i obiekty przemysłowe.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych. **Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.** Powierzchnia obszaru nr 12 wynosi ok. 13,95 ha.

Obszar nr 13. Położony w rejonie ul. Bażantowej, **o przeznaczeniu: Z5** – tereny rekreacji i wypoczynku: nieruchomości i obiekty niekubaturowe, związane ze sportem amatorskim i kulturą fizyczną oraz o przeznaczeniu KDZ – tereny dróg zbiorczych **zostanie przeznaczony na teren M1** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności: nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne typu mały dom.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Zgodnie z ustaleniami zmiany SUIKZP nowy układ komunikacyjny dla tego obszaru zostanie rozwiązany na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obszar jest już częściowo zabudowany (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w rejonie ul. Bażantowej).

Powierzchnia obszaru nr 13 wynosi ok. 33,8 ha.

Obszar nr 14. Położony w rejonie ul. Racjonalizatorów, **o przeznaczeniu: Z3** – tereny zieleni pozostałej z wyznaczoną strefą potencjalnego rozwoju usług i produkcji zostanie w założeniu **przeznaczony zostanie na teren: P2** – tereny zabudowy produkcyjnej; nieruchomości i obiekty przemysłowe **oraz równorzędnie na teren: U5** – tereny zabudowy usługowo technicznej; nieruchomości i obiekty usługowo techniczne, w tym: logistyka, hurtownie, składy, magazyny, bazy, zajezdnie. Od strony zachodniej na styku z zabudową mieszkaniową pozostanie pas zieleni pozostałej **Z3** jako zieleni izolacyjnej. **Ponadto zapis ustaleń Studium dla tego obszaru został uzupełniony o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru.**

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych. Powierzchnia obszaru nr 14 wynosi ok. 19,96 ha.

Obszar nr 15. Położony w rejonie ul. Adamka, **o przeznaczeniu: Z3** – tereny zieleni pozostałej zostanie w założeniu **przeznaczony na teren: U1** – tereny zabudowy usług komercyjnych; nieruchomości i obiekty: handlu, usług nieprodukcyjnych, gastronomii oraz hotele, motele, schroniska z wyłączeniem na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy związanej z produkującą artykułów żywnościowych, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych ze względu na sąsiedztwo cmentarza.

Zmiana przeznaczenia wynika z potrzeby realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych. Powierzchnia obszaru nr 15 wynosi ok. 1,37 ha.

Obszar nr 16. Położony w rejonie ul. Cegielnianej, **o przeznaczeniu: U5/U6** – tereny zabudowy usługowo-technicznej, nieruchomości i obiekty usługowo techniczne, w tym: logistyka, hurtownie, składy,

magazyny, bazy, zajezdnie; tereny zabudowy usługowo komunikacyjnej: nieruchomości i obiekty usługowo-komunikacyjne, w tym: dworce i przystanki kolejowe, autobusowe, stacje paliw, stacje obsługi pojazdów, salony samochodowe, **zostanie przeznaczony na teren: Z6** – tereny ogrodów działkowych; nieruchomości zwartych zespołów ogrodów działkowych.

Zmiana wynika z aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenów. Powierzchnia obszaru nr 16 wynosi ok. 12,87 ha.

Zgodnie z ustaleniami Studium proponowane zmiany kierunków przeznaczeń ww. obszarów mogą ulec korektom wynikającym z przeprowadzanych dalszych prac projektowych w wyniku rozstrzygnięć złożonych wniosków, uwag lub uzyskanych uzgodnień.

Oceniany projekt zmian Studium generalnie realizuje ustalenia zawarte w obowiązującym ustawodawstwie (wymienionym w pkt. 1.2).

Zapisy zmian Studium wraz z ograniczeniami i dopuszczeniami realizują politykę rozwoju miasta przyjętą na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym, określoną w takich dokumentach jak:

1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (przyjęty uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.).
2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2020+" (przyjęta uchwałą Nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r.).
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, przyjęte *uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r.*, zmienione *uchwałą nr X/120/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 lutego 2013 r.*, *uchwałą nr XXXVIII/485/17 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 lutego 2017 r.*, *uchwałą nr LXI/814/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 marca 2018 r.* oraz *uchwałą nr LXIV/839/18 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 maja 2018 r.*
4. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta Bytomia na lata 2012-2015 z perspektywą lat 2016-2019. Wyk. Główny Instytut Górnictwa, Katowice, 2012.
5. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bytom. Wyk. Energoekspert sp. z o.o., Bytom, 2015.

Ustalenia zmian Studium nie stoją także w sprzeczności ze wskazaniem zawartymi w opracowaniach ekofizjograficznych. W zapisach Studium uwzględniono również założenia ochrony środowiska gruntowo-wodnego określonego na szczeblu ponadlokalnym.

Oceniany projekt Studium ustala po części takie przeznaczenia terenów, które odpowiadają istniejącemu zagospodarowaniu i użytkowaniu – utrzymuje tereny istniejących ogrodów działkowych (obszary nr 4, 7, 8, 11, 16), zieleni pozostałej (obszar 4), tereny lasów (obszar nr 5), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności, mieszkaniowej wielorodzinnej typu mały dom (obszary nr 1, nr 2, częściowo obszar nr 13). Miejscami przewiduje się także zmianę przeznaczenia terenów niezabudowanych, biologiczne czynnych, ale już przewidzianych w obowiązującym Studium pod zainwestowanie. Zmiany takie polegają na wprowadzeniu przeznaczenia zabudowy usługowej i/lub

produkcyjnej na tereny dotychczas przeznaczone na zabudowę mieszkaniową (obszar nr 9 i nr 10). Ponadto dla obszaru nr 12 zmienia się przeznaczenie terenów sportu i rekreacji na tereny zabudowy przemysłowej, a dla obszaru nr 13 – dla terenów rekreacji i wypoczynku wprowadza się przeznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności. Z kolei dla terenów zieleni pozostałej (Z3) w obszarach nr 14 i 15 wprowadza się zagospodarowanie – dla obszaru nr 14 równorzędne przeznaczenie terenów zabudowy produkcyjnej (P2) i usługowej (U5) z zachowaniem pasa zieleni pozostałej Z3 na styku z terenami zabudowy mieszkaniowej, a dla obszaru nr 15 terenów zabudowy usług (U1). W przypadku obszaru nr 15, ze względu na bliskie sąsiedztwo cmentarza, ustala się wyłączenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy związanej z produkcją artykułów żywnościowych, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych. Dla obszarów nr 6, 9, 10, 12, 14 zmiany Studium dotyczą ponadto uzupełnienia zapisów dla tych terenów o możliwość rozmieszczenia w ich granicach urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru). Realizacja ustaleń Studium związanych z rozwojem zabudowy będzie więc prowadzić m.in. do zajmowania obszarów biologicznie czynnych, w tym powierzchni lokalnie pokrytych przez zielenią wysoką.

Jakość poszczególnych elementów środowiska takich jak powietrze, wody powierzchniowe, czy wody podziemne na terenie województwa śląskiego, jak również na przedmiotowym terenie podlega monitoringowi prowadzonemu m.in. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Katowicach. Zgodnie *Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* w celu uniknięcia powielania monitoringu raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do Urzędu Miasta.

W ocenianym projekcie Studium wprowadzono zapisy dotyczące zasad ochrony środowiska i jego zasobów, zasady ochrony przyrody i krajobrazu w postaci ustaleń, nakazów i zakazów ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. Z uwagi na te zapisy oraz charakter wprowadzanych zmian w stosunku do obowiązującego SUIKZP, za wystarczający uznaje się wspomniany powyżej monitoring prowadzony przez WIOŚ w Katowicach.

Stan środowiska danego terenu kształtowany jest nie tylko przez czynniki miejscowe, ale jest także wypadkową jej powiązań z otoczeniem.

Jak nadmieniono w rozdziale 2.2. niniejszej prognozy, planowanymi zmianami zawartymi w projekcie Studium objęto 16 obszarów. Różnią się one niejednokrotnie w sposób istotny pomiędzy sobą w kwestii aktualnego stanu zagospodarowania oraz zasobów przyrodniczych.

- **Obszary nr 1 i 2** to tereny zieleni nieurządzonej, w znacznej części już zagospodarowane (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, drogi).
- **Obszar nr 3** obejmuje teren 2 ulic – ul. Tadeusza Kościuszki i ul. Tęczowej.
- **Obszar nr 5** to teren lasów, znajdujących się w zarządzie PGL Lasy Państwowe. Obejmuje wydzielenie leśne PGL Lasy Państwowe h-00 w Nadleśnictwie Brynek, Leśnictwo

Stolarzowice. Aktualnie jest ono użytkowane jako las gospodarczy, nie pełniący funkcji ochronnych. Projekt Studium zakłada podtrzymanie aktualnego użytkowania (tj. tereny lasów), zmieniając dotychczasowe przeznaczenie (zabudowa mieszkaniowa).

- **Obszar nr 6** – północna część terenu jest już zabudowana (Centrum Handlowe M1), południowa zajmowana jest w większości przez tereny biologicznie czynne w postaci zieleni nieurządzonej, w tym zbiorowisk roślin zielnych tworzących się na nieużytkach przemysłowych oraz niewielkich zadrzewień,
- **Obszary nr 7, 8, 11, 16** i częściowo **nr 4** zajmują ogrody działkowe. Pozostała część obszaru **nr 4** obejmuje tereny zieleni nieurządzonej, fragment pola ornego, występuje tutaj ponadto zbiornik wodny oraz przepływają dwa ciek – Dopływ spod Górników i jego dopływ, ciek bezimienny.
- **Obszar nr 9** stanowi użytek rolny (pole orne) wraz z najbliższym sąsiedztwem w postaci wąskiego pasa nieużytków, otaczających uprawę.
- **Obszar nr 10** to tereny zabudowy usługowo-produkcyjnej.
- **Obszary nr 14, 15 i 12** obejmują nieużytki, głównie o charakterze przemysłowym, na fragmencie obszaru nr 12 położona jest także funkcjonująca w chwili obecnej zabudowa przemysłowa.
- **Obszar 13** stanowi teren o zróżnicowanym użytkowaniu. Część środkową zajmują pola orne, południową – nieużytki, w większości skolonizowane przez nawłóć kanadyjską, północną – tereny przemysłowe. Ponadto na południowo-wschodnim fragmencie obszaru występują tereny zadrzewione.

Zgodnie z podziałem regionalnym kraju według Kondrackiego (2001) [1.2.25], omawiany teren znajduje się w obrębie prowincji Wyżyny Polskie, podprowincji Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (341), makroregionu Wyżyna Śląska (341.1) oraz mezoregionu Garb Tarnogórski (341.12) (obszary 1-4) i mezoregionu Wyżyna Katowicka (341.13) (obszary 5-16).

Biorąc pod uwagę fakt, że wszystkie tereny objęte zmianami Studium od dłuższego czasu pozostają pod presją działalności człowieka, należy stwierdzić, że doszło na nich do zmian w ukształtowaniu powierzchni terenu. W mniejszym stopniu przekształcenia takie dotyczą terenów rolnych (obszary nr 6, fragmenty obszarów 4 i 6) i leśnych (obszar nr 5), a w największym – obszarów intensywnie zabudowanych i obejmujących tereny przemysłowe, w tym zwałowiska odpadów (obszary: 6, 10, 12, 14, 15, północny fragment obszaru nr 13)

Obszary objęte zmianą Studium oznaczone numerami 1-4 i 11 położone są poza udokumentowanymi złożami surowców mineralnych. Pozostałe obszary zlokalizowane są w granicach udokumentowanych złóż, co szczegółowo opisano w rozdziale 6.5.1.

Istniejące obszary górnicze znajdują się w granicach obszaru nr 6 (O.G. Bytom VII) i 14 (O.G. Bytom III – ZG i O.G. Bobrek – Miechowice 1), natomiast w zasięgu istniejących terenów górniczych położone są

obszary nr 6 (T.G. Bytom VII), 5 (T.G. Bytom III – ZG) i 14 (T.G. Bytom III – ZG i T.G. Bobrek – Miechowice 1).

W granicach Bytomia już od XII wieku prowadzona była eksploatacja rud cynku i ołowiu. Jej pozostałością jest system podziemnych korytarzy, które obecnie stanowią miejsce zimowania oraz odpoczynku w okresie letnim chronionych nietoperzy i wchodzi w skład obszaru Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”. Inwestycje polegające na realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w granicach obszaru Natura 2000 (obszary nr 1 i 2) realizowane są w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W ramach przeprowadzonej procedury nie stwierdzono kolizji tych inwestycji z systemem podziemnych korytarzy. Szczegółowo kwestię tę opisano w rozdziale 13 niniejszej prognozy.

Ze względu na trwające od wielu dekad zagospodarowanie w granicach analizowanego obszaru liczne są gleby antropogeniczne oraz powierzchnie bezglebowe. Występują tu jednak także grunty orne (obszary 4, 9, 13).

Na obszarze Bytomia występują 2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, oba obejmujące swoim zasięgiem północną część miasta. Obszar nr 6 (za wyjątkiem krańców południowych) znajduje się w granicach GZWP nr 329 Zbiornik „Bytom”, natomiast obszary nr 1, 2, 3 i 4 położone są w zasięgu GZWP nr 330 Zbiornik „Gliwice” (jedynie wschodnie fragmenty obszarów nr 3 i 4 znajdują się na obszarze GZWP nr 329). Wymienione powyżej obszary usytuowane są w zasięgu projektowanej granicy i obszarze ochronnym Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 330 „Gliwice” oraz projektowanej granicy i obszarze ochronnym Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 329 „Bytom”.

Przez większość obszarów objętych zmianą Studium nie przepływają żadne ciekі, nie znajdują się też tutaj zbiorniki wodne. Wyjątkiem jest obszar nr 4, w którego zachodniej części przepływa Dopływ spod Górników, a przez część centralną niewielki, bezimienny ciek, będący jego dopływem. W miejscu ujścia ciekі tworzy się niewielki zbiornik wodny. Ponadto przez obszar nr 13 przepływa bezimienny ciek odprowadzający wody z terenu Parku Fazaniec do Bytomki. Wzdłuż północno-wschodniej granicy obszaru nr 6 przebiega dolina Szarlejki.

Na terenach opracowania ani w ich sąsiedztwie nie prowadzi się monitoringu stanu jakościowego wód. Bezpośrednio na obszarach będących przedmiotem opracowania, ani w ich bliskim sąsiedztwie nie jest prowadzony także monitoring jakości powietrza. Na warunki aerosanitarne charakteryzowanych terenów wpływ mają między innymi zanieczyszczenia pochodzące z emitorów punktowych oraz liniowych. Do punktowych źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego należą zabudowania, w obrębie których dochodzi do emisji szkodliwych związków powstających w procesie grzewczym (tzw. zjawisko „niskiej emisji”). Dotyczy to w szczególności obszarów położonych w rejonie zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej niskiej intensywności, gdzie gospodarstwa domowe nie podłączone są do sieci ciepłowniczej i w których funkcjonują domowe paleniska. W odniesieniu do analizowanych terenów należy zaliczyć do nich, przynajmniej w części, obszary: nr 1, 2, 3, 7, 8, 10, 11 i 14, gdzie na jakość powietrza wpływ mogą mieć przede wszystkim tereny zabudowane z nimi sąsiadujące.

Realizacja nowej zabudowy (obszary nr 1, 2, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15) przyczynić się może do zwiększenia emisji zanieczyszczeń w granicach tych terenów. Zjawisko to jednak ograniczać będą zapisy

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie oddziaływać na środowisko, zastosowanie mają procedury określone w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Należy również wskazać, że w ustaleniach Studium, za jeden z kierunków przyjęto rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym ciepłownictwa „przyjaznego dla środowiska”. Zgodnie z zapisami dokumentu docelowo wszystkie tereny zurbanizowane i zabudowane winny mieć zapewniony dostęp do sieci ciepłowniczej. Ponadto zmiany SUIKZP dla obszarów: nr 6 (tereny zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²), nr 9 (tereny zabudowy usług komercyjnych), nr 10 (tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej), nr 12 i 14 (tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej) polegają na uzupełnieniu ustaleń obowiązującego Studium o możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru. Zrealizowanie takich działań przyczyni się do zmniejszenia spalania paliw kopalnych i wpłynie korzystnie na warunki arosanitarne.

Liniowymi źródłami emisji zanieczyszczeń są ciągi komunikacyjne, szczególnie te o znacznym natężeniu ruchu. W odniesieniu do obszarów objętych zmianami Studium należą do nich przede wszystkim: ul. Strzelców Bytomskich, stanowiąca odcinek drogi krajowej nr 11 (obszary nr 1, 2, 6), al. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, a także, w pewnym stopniu, ze względu na większą odległość od granic analizowanych terenów, autostrada A1 (obszary nr 4 i 6). Pozostałe ciągi komunikacyjne mają mniejsze znaczenie, ruch na nich jest mniej nasilony i ma często charakter głównie lokalny. Wraz z rozwojem zabudowy na poszczególnych obszarach ruch ten będzie ulegał intensyfikacji. Szczególnego nasilenia ruchu samochodowego należy oczekiwać zwłaszcza w dni robocze, w godzinach szczytu, podczas dojazdów do miejsc pracy i nauki oraz powrotów do miejsc zamieszkania.

Zanieczyszczenia bytowe, komunikacyjne i przemysłowe mogą być również nawiewane z terenów przyległych, nie tylko bezpośrednio sąsiadujących.

Roślinność potencjalną terenów objętych zmianą Studium, położonych w północnej części miasta (obszary nr 1, 2, 3, 4) stanowią żyzne buczyny *Dentario enneaphyllidis–Fagetum*. Dla obszarów w części centralnej (5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16 oraz częściowo 11 i 6) są to grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum*. We fragmentach dolin cieków, występujących w obszarach nr 11, 12 i 13 roślinność potencjalną stanowią łęgi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum*. Jedynie w obszarze nr 13 roślinność potencjalną stanowi środkowoeuropejski acidofilny las dębowy *Calamagrostio-Quercetum*.

Jak wykazano w powyższych rozdziałach niniejszej prognozy, obszary objęte zmianami SUIKZP różnią się sposobem zagospodarowania i aktualnego użytkowania. Wszystkie jednak, w mniejszym lub większym, czasem bardzo znaczącym stopniu, zostały przekształcone w wyniku działalności człowieka w stosunku do pierwotnych układów przyrodniczych. Współcześnie potencjalna roślinność naturalna nie występuje obecnie na obszarach opracowania ani w ich sąsiedztwie. W pewnym, ale tylko w bardzo ograniczonym stopniu i w sposób fragmentaryczny, do zbiorowisk naturalnych nawiązują niektóre płaty zadrzewień występujących w otoczeniu zbiornika i częściowo cieków, zlokalizowanych na obszarze nr 4. Są to zbiorowiska mające charakter zbliżony do silnie zniekształconych łęgów, zajmujące jedynie małe powierzchnie. Obecnie zadrzewienia o charakterze leśnym występują jedynie w obszarze nr 5, obejmującym wydzielenie Lasów Państwowych. Ma ono jednak postać lasu gospodarczego, typowo

wtórny, z drzewostanem budowanym głównie przez topole. Istniejące tu zbiorowiska leśne daleko odbiegają od porastających niegdyś ten teren grądów. Dotyczy to zarówno składu gatunkowego drzewostanu, podrostu, runa, jak i struktury przestrzennej fitocenozy. Na obszarach objętych zmianami Studium występują także m.in. zbiorowiska roślinne pól uprawnych, zarośli, okrajków, zieleni urządzonej, nieużytków, w tym nieużytków przemysłowych, a także zajmujące niewielkie powierzchnie płyty szuwarów czy roślinności nabrzeżnej. Fragmenty nieużytków porośnięte są przez zadrzewienia (np. teren nr 6 i 14).

Obszary objęte projektowaną zmianą Studium obejmują w znacznej części tereny zabudowane, o niewielkich walorach krajobrazowych. Krajobraz o cechach naturalnych występuje w obszarze nr 4 i 5. W obszarze nr 13 obecnie położone są tereny otwarte, użytkowane jako pola uprawne, z których rozpościerają się panoramy na najbliższą okolicę.

Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków koncentrują się jedynie w obszarze nr 10. Zalicza się do nich fragment torowiska kolejki wąskotorowej linii Bytom-Karb-Miasteczko Śląskie oraz ceglane kamienice przy ul. Łagiewnickiej 17, 19, 21 oraz 23. Obszar 13 sąsiaduje z zabytkowym Parkiem Fazaniec, natomiast w granicach obszaru nr 4 stanowisko archeologiczne – osada z epoki kamienia. Za północno-wschodnią granicą obszaru nr 14 położony jest teren zabytkowego, dawnego założenia pałacowo-parkowego Thiele-Wincklerów (Park Ludowy).

Obszary objęte projektowanymi zmianami Studium znajdują się zasadniczo poza wyznaczonymi obszarami chronionymi za wyjątkiem:

- obszarów nr 1 i 2 – położonych w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” o kodzie PLH240003 oraz przy zachodniej granicy zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Suchogórski Labirynt Skalny”,
- obszar nr 4 – wschodnia część terenu znajduje się w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” o kodzie PLH240003.

W granicach obszarów, dla których wprowadza się zmiany zagospodarowania zasadniczo brak terenów o znaczących walorach przyrodniczych. Znajdują się wśród nich zarówno tereny już zagospodarowane, jak i przemysłowe. Lokalnie pewne znaczenie dla bioróżnorodności mogą mieć ogrody działkowe, które jednak zgodnie z ustaleniami projektu Studium zostaną zachowane w obecnym zagospodarowaniu. Tereny biologiczne czynne i mające nieco wyższą wartość przyrodniczą na tle pozostałych obszarów znajdują się w obszarze 4. Przepływa tu niewielki ciek otoczony zielenią nieurządzoną. Projekt zmiany Studium przewiduje zachowanie tego terenu w stanie obecnym. Zachowane zostają również fragmenty zieleni wysokiej w obrębie obszaru 13.

Istotną zmianą w stosunku do obowiązującego dokumentu, wprowadzoną w zapisach projektu zmiany Studium są zapisy mające na celu wzrost wykorzystywania energii uzyskiwanej z odnawialnych źródeł energii oraz opuszczenie możliwości budowy urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej na terenach oznaczonych w Studium symbolami 4.2.1/2.U3, 13.2.6/17.U5, 10.1.3/14.P1, 13.1.4/10.U1 i 5.2.3/13.P2. Powyższe zamierzenia planistyczne uznać należy za silnie sprzyjające kierunkom działań służącym adaptacji do zmian klimatu oraz zgodne są z kierunkiem nakreślonymi przez ustalenia *Uchwały Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze*

województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Przez obszary objęte projektowanymi zmianami Studium nie przebiegają żadne korytarze ekologiczne. Wzdłuż południowej i wschodniej granicy obszaru nr 1 przebiega korytarz lokalny dla nietoperzy. W obszarze nr 1 planowany jest rozwój zabudowy jednorodzinnej. Migracje nietoperzy związane są głównie z strukturami liniowymi: szpalerami drzew, alejami, dolinami rzecznyymi, skrajami lasów. Z uwagi na sąsiedztwo obszaru chronionego (zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Suchogórski Labirynt Skalny”) nie przewiduje się całkowitego zaniku tego typu struktur w tym rejonie, nowa zabudowa nie powinna więc niekorzystnie wpłynąć na możliwość migracji nietoperzy. Ponadto w obrębie obszaru nr 1 wyznaczono obszar powiązań zielonych, który powinien zapewnić nietoperzom dodatkową drogę migracji w tym rejonie. Lokalny korytarz dla nietoperzy przebiega również na północ od obszarów 11 i 12, z uwagi na lokalny charakter tych struktur nie przewiduje się, by sposób zagospodarowania tych obszarów miał wpływ na funkcjonowanie korytarza. Również poza wpływem planowanych zamierzeń inwestycyjnych znajduje się obszar rdzeniowy dla ichtiofauny wyznaczony na rzece Szarlejce, przepływającej na północny wschód od obszaru 6.

Środowisko terenu objętego opracowaniem w związku z wieloletnią działalnością człowieka uległo silnym i praktycznie nieodwracalnym przekształceniom. Obecnie do głównych antropogenicznych oddziaływań i zagrożeń środowiska przedmiotowego obszaru należą:

- przekształcenia powierzchni ziemi i środowiska gruntowego,
- zanieczyszczenie gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie powietrza,
- emisja hałasu,
- przekształcenia biocenoz,
- promieniowanie niejonizujące.

Zagadnienia te omówione zostały szczegółowo w rozdziale 5.2. niniejszej prognozy.

Określone w Studium kierunki zagospodarowania przestrzennego mają służyć realizacji celów rozwoju miasta przyjętych w gminnych programach rozwoju. Podlegający ocenie projekt SUIKZP wprowadza szereg ustaleń mający na celu uporządkowanie stanu planistycznego (polityki przestrzennej) miasta Bytomia. Wprowadzone do dokumentu zmiany w większości utrwalają już istniejące przekształcenia środowiska przyrodniczego. Przewidziano tu także poszerzenie lub wprowadzenie nowych terenów zabudowy m.in. kosztem powierzchni biologicznie czynnych, Poprzez brak realizacji zmian ustaleń Studium rozumie się sytuację pozostawienia przedmiotowego obszaru w nieuporządkowanym stanie planistycznym. Stan ten jednak nie gwarantuje braku zmian związanych z rozwojem obszarów zabudowy, a niekiedy może sprzyjać ich nieuporządkowanemu (przypadkowemu) rozwojowi w oderwaniu od uwarunkowań środowiskowych i bez stosowania zasad ochrony środowiska.

Przyrost nowych terenów zabudowanych przyczyni się do pogorszenia warunków aerosanitarnych, akustycznych i topoklimatycznych. Poprawie warunków aerosanitarnych służą jednak zapisy zmian Studium, które dopuszczają dla pięciu obszarów objętych zmianami (obszary nr 6, 9, 10, 12 i 14) możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii

wykorzystujących energię wiatru. Zrealizowanie takich działań przyczyni się do zmniejszenia spalania paliw kopalnych i wpłynie korzystnie na warunki aerosanitarne.

W granicach obszarów objętych zmianą SUIKZP występowanie terenów leśnych w rozumieniu *ustawy o lasach* z dnia 28 września 1991 r. ogranicza się do wydzielenia o powierzchni 6,63 ha, administrowanego przez PGL LP Nadleśnictwo Brynek, Leśnictwo Stolarzowice. Wydzielenie stanowi las gospodarczy, nie pełniący funkcji ochronnych. Gatunkiem dominującym jest topola, wiek drzewostanu to 31 lat. Projekt Studium zakłada podtrzymanie aktualnego użytkowania (tj. tereny lasów), zmieniając dotychczasowe przeznaczenie (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i niskiej intensywności).

Wszystkie obszary objęte niniejszą prognozą położone są w granicach administracyjnych miasta Bytom. Nie występują w ich obrębie grunty rolne najlepszych klas bonitacyjnych. Grunty użytkowane w chwili obecnej w ramach gospodarki rolnej znajdują się w obszarze nr 9 oraz nr 4 i 13 (fragmenty terenów). Teren ten został wskazany w obowiązującym Studium jako teren zabudowy mieszkaniowej, zmiany SUIKZP wprowadzają dla niego przeznaczenie terenu zabudowy usług komercyjnych. Zmiana użytkowania gruntów rolnych, przeznaczanych na cele nierolnicze regulowana jest zapisami *ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych*. Zgodnie z zapisami powyższej ustawy, zagospodarowanie gruntów rolnych w kierunku pozarolniczym, położonych w granicach administracyjnych miast nie wymaga przeprowadzenia procedury odrolnienia.

Zasoby wodne podlegają ochronie na mocy ustawy *Prawo wodne*. Ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Ochronie podlegają między innymi wody podziemne i obszary ich zasilania. Ochrona ta polega na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz na utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód.

Na obszarze Bytomia występują 2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, oba zlokalizowane w północnej części miasta. Obszar nr 6 (za wyjątkiem krańców południowych) znajduje się w granicach GZWP nr 329 Zbiornik Bytom, natomiast obszary 1, 2, 3 i 4 znajdują się w zasięgu GZWP nr 330 Zbiornik Gliwice (jedynie wschodnie fragmenty obszarów nr 3 i 4 znajdują się na obszarze GZWP nr 329). W przedstawionym do oceny projekcie zmiany Studium nie wprowadza się zmian w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, ich ochrona będzie przebiegać zgodnie z obowiązującymi zapisami, W związku z tym należy przyjąć, że realizacja ustaleń Studium nie przyczyni się do znaczącego pogorszenia się ich stanu.

Przedmiotowe obszary znajdują się w zasięgu dwóch Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: JCWP Bytomka o kodzie PLRW6000611649 (obszary nr 3, 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15) i JCWP Szarlejka PLRW20007212669 (obszary nr 1, 2, 5, 6, 7, 8, 16). JCWP Szarlejka (PLRW20007212669) została sklasyfikowana jako silnie zmieniona część wód. Powyższa JCWP jest monitorowana, jej stan jest zły, a możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, jakimi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zagrożona. Ze względu na brak możliwości technicznych termin osiągnięcia dobrego stanu wyznaczono na rok 2027. JCWP Bytomka (PLRW6000611649) została zaklasyfikowana jako naturalna część wód. Powyższa JCWP jest monitorowana, jej stan jest zły, a możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, jakimi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zagrożona. Ze względu na brak możliwości technicznych

i dysproporcjonalne koszty ustalono mniej rygorystyczne cele, a termin osiągnięcia dobrego stanu wyznaczono na rok 2027.

Zgodnie z podziałem Polski na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) obszary objęte zmianą SUIKZP znajdują się w zasięgu dwóch JCWPd:

- JCWPd nr 111 (kod PLGW2000111) w obrębie dorzecza Wisły i regionu wodnego Małej Wisły (obszary 1, 2, 5, 6, 7, 8, 16),
- JCWPd nr 129 (kod PLGW6000129) w obrębie dorzecza Odry i regionu wodnego Górnej Odry (obszary 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15).

Zgodnie z aktualizacją planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły możliwość osiągnięcia celów środowiskowych w przypadku JCWPd nr 111 jest zagrożona, a jej stan ilościowy i chemiczny jest słaby. W przypadku JCWPd nr 129, według planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, możliwość osiągnięcia celów środowiskowych również jest zagrożona, a stan ilościowy określono jako dobry, natomiast stan chemiczny jako słaby.

Oceniany projekt SUIKZP nie wprowadza zmian w obowiązujących zapisach dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Jednocześnie na obszarach, przez które przepływają ciekły wodne (obszar nr 4 i 13) utrzymano lub wprowadzono przeznaczenie terenu na tereny biologiczne czynne. W związku z powyższym można uznać, iż realizacja zapisów Studium przy zachowaniu wprowadzanych ustaleń nie powinna stwarzać zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych ww. jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Udokumentowane złoża kopalin podlegają ochronie na mocy ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*. Projekt zmiany SUIKZP nie wprowadza zmian w zakresie przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu i rozpoznawaniu złóż kopalin i ich podziemnego wydobywania. W treści projektu SUIKZP zaktualizowana została lista terenów i obszarów górniczych, uwzględniająca wykreślenie z rejestru O.G. Bytom – Centrum I i O.G. Rozbark V.

Klimat akustyczny podlega ochronie na mocy rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu. W ramach ustaleń projektu *zmiany SUIKZP* przewiduje się wprowadzenie jednostek urbanistycznych, które zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem będą podlegały ochronie akustycznej.

Walory krajobrazowe podlegają ochronie na mocy *ustawy o ochronie przyrody*, natomiast obiekty zabytkowe chronione są zgodnie z *ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Walory krajobrazowe, rozumiane jako wartości ekologiczne, estetyczne i kulturowe terenu oraz związanych z nim elementów przyrodniczych, ukształtowane przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka, W granicach obszarów objętych projektem zmiany SUIKZP zlokalizowane są obiekty zabytkowe, ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków. W obszarze nr 10 znajduje się torowisko kolejki wąskotorowej linii Bytom-Karb-Miasteczko Śląskie w granicach administracyjnych Bytomia oraz ceglana kamienica przy ul. Łagiewnickiej 17, 19, 21, 23, w granicach obszaru nr 4 usytuowane jest stanowisko archeologiczne z epoki kamienia (średniowieczna osada). Ponadto wschodnia granica obszaru nr 13 jest częściowo zbieżna z granicami zabytkowego parku krajobrazowego „Fazaniec”. Projekt zmiany SUIKZP nie wprowadza zmian w zakresie ochrony krajobrazu i zabytków.

W północnej części Bytomia zlokalizowany jest obszar Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”, którego jednym z głównych przedmiotów ochrony są zimujące i częściowo przebywające w

okresie letnim nietoperze, w tym wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej Rady 92/43/EWG nocek duży *Myotis myotis* (1324) i nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* (1323). W obszarach zmiany Studium nr 1 i 2 projektowana jest nowa zabudowa mieszkaniowa jednak zgodnie z informacjami przedstawionymi w rozdziale 13 nie przewiduje się, by wywarła ona negatywny wpływ na przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000. W obszarach tych obecnie rozwija się zabudowa w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W obszarach objętych zmianami Studium z uwagi na charakter zagospodarowania generalnie nie ma sprzyjających warunków do występowania chronionych gatunków roślin i grzybów, jak również rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt. Objęta ochroną jest natomiast zdecydowana większość występujących tu ptaków, w tym często notowane, także w miastach, przedstawiciele tej grupy, jak na przykład sroka *Pica pica*, wróbel *Passer domesticus*, czy bogatka *Parus major*, a ponadto niektóre pospolite gatunki ssaków, w tym jeż, czy nietoperze. Są to w większości gatunki zsynantropizowane, związane w pewnym stopniu m.in. z siedzibami ludzkimi i przystosowane do warunków miejskich. Siedliska podmokłe związane z ciekami przepływającym przez obszar 4 mogą sprzyjać występowaniu płazów, zgodnie z projektem zmiany Studium pozostawione zostaną jednak w dotychczasowym zagospodarowaniu. Ograniczanie, a docelowo, zgodnie z zapisami projektu zmiany Studium likwidacja terenów rolnych (obszar 9 i 13) może prowadzić do pogorszenia warunków siedliskowych związanych z nimi gatunków, takich jak np. gąsiorek *Lanius collurio*, czy skowronek *Alauda arvensis*.

Zarówno kwerenda literatury [1.2.38], [1.2.39], [1.2.40], jak i wizja terenowa nie wykazały na terenie opracowania stanowisk szczególnie cennych, chronionych i/lub zagrożonych wyginięciem grzybów, roślin, siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych.

Oceniany projekt Studium ustala po części takie przeznaczenia terenów, które odpowiadają istniejącemu zagospodarowaniu i użytkowaniu – utrzymuje tereny ogrodów działkowych (obszary nr 4, 7, 8, 11 i 16), zieleni pozostałej (obszar nr 4), tereny lasów (obszar nr 5), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności, mieszkaniowej wielorodzinnej typu mały dom (obszary nr 1 i nr 2). Miejscami przewiduje się także zmianę przeznaczenia terenów niezabudowanych, biologiczne czynnych, ale już przewidzianych w obowiązującym Studium pod zainwestowanie. Zmiany te polegają na wprowadzeniu przeznaczenia zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej na tereny dotychczas przeznaczone na zabudowę mieszkaniową (obszar nr 9 i nr 10). Ponadto dla obszaru nr 12 zmienia się przeznaczenie terenów sportu i rekreacji na tereny zabudowy przemysłowej, a dla obszaru nr 13 – tereny rekreacji i wypoczynku – wprowadza się przeznaczenie na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności. Ponadto dla obszarów nr 6, 9, 10, 12 i 14, zmiany Studium dotyczą uzupełnienia zapisów dla tych terenów o możliwość rozmieszczenia na nich urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru).

Każda zmiana zainwestowania terenu związana jest z mniejszym bądź większym oddziaływaniem na środowisko, a stopień oddziaływania będzie uzależniony od intensywności i charakteru zagospodarowania. Aktualnie na obszarach już zainwestowanych oraz w ich sąsiedztwie występuje stałe oddziaływanie na środowisko, związane między innymi z emisją zanieczyszczeń atmosferycznych (ze źródeł komunikacyjnych i tzw. „niska emisja”), powstawaniem odpadów i ścieków oraz dokonanym, nieodwracalnym przekształceniem

powierzchni terenu. Na terenach już zabudowanych realizacja ustaleń projektu zmiany Studium będzie więc związana głównie z utrzymaniem bądź pogłębieniem się oddziaływań już tu występujących. Wprowadzanie zabudowy obszarach rolniczych związane będzie z kolei z kreowaniem zagospodarowania i krajobrazu o charakterze miejskim kosztem terenów rolnych. Przedstawiony do oceny projekt zakłada również wykorzystanie terenów przemysłowych do lokowania nowej zabudowy, głównie o charakterze usługowym i przemysłowym. Należy także podkreślić, że zmiany te będą się one zapewne odbywać stopniowo.

W przypadku realizacji nowej zabudowy czy też elementów infrastruktury oddziaływanie krótkotrwałe na etapie budowy polegać będzie między innymi na emisji hałasu oraz zanieczyszczeń do powietrza, których źródłem będą maszyny i urządzenia budowlane. Oddziaływania te będą miały charakter chwilowy, ograniczony do czasu realizacji poszczególnych inwestycji. Oddziaływanie trwałe będzie polegało przede wszystkim na przekształceniu powierzchni ziemi spowodowanym na przykład pracami niwelacyjnymi oraz zajęciem terenu przez obiekty kubaturowe czy powierzchnie uszczelnione. Wprowadzanie pozaprzyrodniczych form zagospodarowania będzie związane z zajęciem powierzchni biologicznie czynnych i usunięciem porastającej je roślinności. Realizacja ustaleń Studium będzie lokalnie może być związana z koniecznością wycinki zieleni wysokiej (drzew i krzewów), choć będzie to miało bardzo ograniczony charakter. Wraz z zajęciem terenów biologicznie czynnych trwale przekształcone zostaną siedliska faunistyczne, ograniczona zostanie ich powierzchnia, a potencjalnie zamieszkująca je fauna zostanie z nich wyparta na tereny sąsiednie.

Realizacja nowej zabudowy kosztem powierzchni biologicznie czynnych przyczyni się do lokalnych zmian uwarunkowań krajobrazowych i topoklimatycznych. Przyrost powierzchni terenów zabudowy przyczyni się również do wzrostu emisji zanieczyszczeń atmosferycznych do powietrza i nasilenia zjawiska tzw. „niskiej emisji”, a powstające zanieczyszczenia mogą być wywiewane z terenu objętego planem na obszary przyległe. Na terenie miasta występuje obecnie wpływ istniejącej infrastruktury drogowej (zanieczyszczenie powietrze, klimat akustyczny). Projektowany rozwój zabudowy skutkował będzie zwiększeniem natężenia ruchu, choć podkreślić należy, że w skali miasta nowe tereny zabudowane będą miały charakter marginalny, a w projekcie zmiany Studium przewidziano też zmiany przeciwne – terenów o przeznaczeniu na zabudowę, na których w projekcie wyznaczono tereny leśne (obszar nr 5).

Opisane wyżej oddziaływania związane z realizacją zapisów Studium będą się w mniejszym lub większym stopniu kumulować w środowisku. Nakładanie się wpływów pochodzących z poszczególnych terenów spowoduje wzrost tego oddziaływania. Kumulacji podlegać będzie przede wszystkim hałas, a także emitowane zanieczyszczenia atmosferyczne. Kumulacja ta może mieć miejsce w granicach jednostek stanowiących źródło oddziaływań bądź na terenach przyległych. O efekcie kumulacji w skali lokalnej można mówić również w przypadku zajmowania powierzchni biologicznie czynnych. Nie przewiduje się jednak, aby potencjalna kumulacja miała znacząco negatywny wpływ na stan środowiska. Opisane wyżej wpływy zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji będą jednak ograniczane zapisami Studium, a także miejscowych planów oraz przepisami zawartymi w obowiązującym ustawodawstwie dotyczącymi między innymi dopuszczalnych poziomów hałasu i sposobu ograniczenia jego wpływu, a także gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej.

Uwzględniając skalę i charakter zmian ogólnych kierunków zagospodarowania przewidzianych w planie, generalnie można stwierdzić, iż realizacja zmiany Studium przy zachowaniu ograniczeń wpływu na

środowisko wynikających z jego ustaleń oraz przepisów odrębnych nie spowoduje poważnych zagrożeń dla środowiska.

W związku z powyższymi zapisami projektu zmiany Studium na przedmiotowym terenie nie wyklucza się realizacji niektórych przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których, w zależności od charakteru inwestycji, obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko może być wymagany przez właściwy organ. Generalnie realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadzana jest na zasadach określonych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W ocenianej zmianie Studium dodatkowo dopuszczono możliwość lokowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami zabudowa systemami fotowoltaicznymi o powierzchni min. 0,5 ha na obszarach chronionych i min. 1 ha na obszarach pozostałych kwalifikowana jest jako przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i wymaga uzyskania stosownych decyzji i pozwoleń.

Ponadto, zgodnie z zapisami projektu dokumentu, wprowadza się również zakaz lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie awarii przemysłowej o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku.

Granice administracyjne miasta Bytomia oddalone są od granicy państwa o ok. 50 km na północ. Oddziaływania związane z realizacją ocenianego projektu SUIKZP będą generalnie związane z lokalną niwelacją terenu, przekształceniem szaty roślinnej i siedlisk faunistycznych, powstawaniem ścieków i odpadów oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska. Wpływy tego typu, ograniczane dodatkowo zapisami Studium, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zapisami obowiązującego ustawodawstwa, będą miały generalnie charakter lokalny. Z tego względu należy przyjąć, że realizacja projektowanych ustaleń nie będzie powodowała transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W północnej części obszaru nr 13 wprowadzone zostało przeznaczenie na zabudowę jednorodzinną na obszarach poprzemysłowych. Realizacja takiego zagospodarowania potencjalnie może wymagać przeprowadzenia remediacji, w przypadku stwierdzenia historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, zgodnie z zapisami ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1.2.2]. Dla tych terenów wydana została decyzja nr 55/04 z dn. 16 lipca 2004 o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na eksploatacji i przerobie odpadów oraz późniejszej rekultywacji terenu polegającej na wyrównaniu terenu, nawiezieniu ziemi i zazielenieniu.

Potencjalnie problemowe mogą wydawać się również obszary nr 1 i 2, gdzie wprowadzana jest nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w granicach obszaru Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” PLH240003. Kwestia ta wymaga bardziej szczegółowej analizy. Projekt zmiany Studium porządkuje w tym zakresie stan istniejący – obszary te są obecnie już w znacznym stopniu zabudowane, zgodnie z projektowanym przeznaczeniem. Dla zrealizowanej tu zabudowy zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W procedurze tej stwierdzono, że realizowane w tych obszarach inwestycje nie kwalifikują się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zatem nie wymagają wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W procedurze uczestniczył dyrektor regionalnej dyrekcji ochrony środowiska nie zajmując stanowiska w sprawie. Jednocześnie zgodnie z opinią Referatu Ochrony Środowiska i Energetyki Wydziału Inżynierii Środowiska Urzędu Miejskiego w Bytomiu, w odniesieniu do oddziaływania na obszar Natura 2000, mając na uwadze rodzaj, charakter i skalę przedsięwzięć, a także ich lokalizację poza głównymi strefami otworów wlotowych i wylotowych (ważniejszymi szybami i miejscami wnikania nietoperzy) oraz poza obszarem występowania żywej buczyny nie będą one negatywnie wpływać na obszar Natura 2000. Jednocześnie wskazano, że w związku z bliską odległością zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Suchogórski Labirynt Skalny” inwestycje należy przeprowadzić w sposób nienaruszający walorów przyrodniczych, znajdujących się w okolicy terenu objętego zespołem przyrodniczo-krajobrazowym.

W Studium przedstawionym do oceny wprowadzone zostały zapisy mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych wpływów na środowisko bądź ludzi, a odnoszące się indywidualnie do określonego przeznaczenia terenu. Zostały one omówione w rozdziale 14 niniejszej prognozy.

Obszary objęte zmianami Studium są już w znacznej mierze zagospodarowane, a wiele proponowanych zmian dokumentu wynika z potrzeby dostosowania zapisów Studium do aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu. Zmiany SUIKZP związane są także z potrzebą realizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych, w tym działań rewitalizacyjnych. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że możliwości wskazania rozwiązań alternatywnych są ograniczone.

W granicach obszaru nr 13, w rejonie ul. Bażantowej sugeruje się kształtowanie zabudowy o niskiej intensywności, zwłaszcza wzdłuż granicy zabytkowego parku krajobrazowego „Fazaniec”. Wskazane jest precyzyjne określenie granic obszaru wpisanego do gminnej ewidencji zabytków, ewentualna korekta tych granic i kształtowanie zabudowy z zachowaniem istniejących terenów zadrzewionych (np. precyzując zagospodarowanie w obrębie jednostki 8.M1 na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Ponadto wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej w północnej części obszaru 13, gdzie znajdują się obszary przemysłowe powinno zostać poprzedzone badaniami powierzchni ziemi, celem stwierdzenia stopnia ich zanieczyszczenia, i ewentualne wprowadzenie procedur przewidzianych w ustawie *Prawo ochrony środowiska*.